

MANJŠINSKI POLITIČNI TRENUTEK

Čas, v katerem živimo, je poln izzivov in pobud. Nad vsem seveda še stoji tragičnost napada na ameriško veleposlanišnico, ki kot Damoklejev meč grozi skoraj celemu svetu. Seveda pa gre čas neizogibno naprej. To velja tudi za slovensko manjšino v Italiji. V zadnjem času je prišlo do raznih takih ali drugačnih premikov, ki nekako obeležujejo naš narodnostni trenutek.

V načrtu obeh krovnih organizacij je za prihodnje leto programska konferenca za slovensko manjšino v Italiji. Seveda je to še le v zasnovi, vendar pa kažejo izjave obeh predsednikov, da nekatere bistvene poante tega srečanja. Izzivi po odobritvi zaščitnega zakona so seveda veliki. Kaj vse pa je pred nami, je še dejansko neznanka. Danes še ne vemo, kako se bo v dobi desnosredinske vlade vse to odigralo, v korist ali v škodo manjšini.

Pred kratkim je tudi prišlo do imenovanj oz. izvolitve nekaterih članov paritetnega odbora, ki ga predvideva zaščitni zakon za določitev ozemelske veljave istega. Sicer je rimska vlada že v zamudi, saj bi po rokih zakona že morala tudi sama imenovati v ta organ svoje člane. Tega pa še ni naredila. Dežela je to dolžnost izpolnila pred kratkim. Ne bomo se danes tu spuščali v podrobnosti tega silno važnega organa, ki bo moral določiti ozemlje, na katerem naj bi zaščitni zakon veljal. V njem bo enako število italijanskih in slovenskih članov, kar pa še ne pomeni, da bo vse steklo po željah in pričakovanjih slovenske manjšine. Poseben problem predstavlja deželni volilni zakon oz. zajamčeno zastopstvo za Slovence. O vsem tem smo že obširno pisali v zadnji številki našega lista. Stvari pa vsekakor niso še rešene.

Celotna problematika Slovencev v Italiji pa je seveda tudi tesno povezana z odnosi med Rimom in Ljubljano. Nedavno je italijanski notranji minister Scajola izjavil dopisniku tržaške slovenske radiotelevizijske postaje, da Italija s simpatijo gleda na vlogo slovenske narodne skupnosti v državi. Morda je predstavnik Viminale tu govoril v dobri veri, saj so sedanji odnosi med Italijo in Slovenijo kar na dobri ravni. Tega seveda ne moremo potrditi na krajevni ravni, čeprav moramo tudi tu ločiti med uradno deželno ali občinsko politiko in kulturno družbenimi ustanovami večinskega naroda, ki imajo do našega vprašanja v veliki meri zelo pozitiven odnos.

In če je meddržavno sodelovanje v dobrem teku, je tudi pomembno bližanje Slovenije k EU. Seveda vse to ni še porok za boljši status Slovencev v Italiji, je pa vsekakor zelo pomembno. Ko bo v Bruslju oz. Strasbourgu tudi slovenski jezik enakopraven v kabinah za tolmače evropskega parlamenta z ostalimi tudi velikimi evropskimi jeziki, bo nedvomno to imelo vsaj posredni vpliv tudi na nas.

Letos poteka Evropsko leto jezikov. S tem hoče današnja uradna Evropa predvsem obeležiti vlogo vseh jezikov, velikih in malih, ki pričajo o mnogovrstni kulturi Evrope. Gotovo je slovenščina eden od manjših jezikov Evrope, ki pa zato nima oz. ne sme imeti manjše vloge v njeni pluralistični jezikovni sestavi. Večkrat smo že pisali o tem problemu. V tem smislu imamo tudi Slovenci v Italiji svojo vlogo in mesto v tem širokem evropskem mozaiku.

ANDREJ BRATUŽ

MINOCREDE

"Teroristi so napravili slabe račune. Po tragičnih dogodkih v Združenih državah Amerike 11. septembra letos je svet postal zrel. Gotovo niso pričakovali tako velike solidarnosti združenega človeštva proti skupnemu sovražniku. Nobenega dvoma nimam, da si bodo Združene države Amerike kar najbolj prizadevale, da bi se izognile nedolžnim človeškim žrtvam."

RUSKI PREDSEDNIK VLADIMIR PUTIN 8. OKTOBRA,
PO SESTANKU RUSKE VLADE

VOJAŠKI POSEG V AFGANISTANU

ZAČEL SE JE OBRAČUN S TERORISTI

DRAGO LEGIŠA

Priznati je treba, da novica, ki smo jo v nedeljo, 7. t.m., ob 18.30 po našem času slišali po radiu in televiziji, ni presenetila velike večine svetovne javnosti. Kmalu po zločinskem atentatu z dne 11. septembra v New Yorku in Washingtonu, kjer je izgubilo življenje nič manj kot 7.000 tisoč ljudi, je namreč ameriški predsednik Bush napovedal odločen boj proti teroristom in vsem organizacijam in državam, ki ga na kakršenkoli način podpirajo. Pozornost javnosti je bila takoj obrnjena predvsem na tisti predel Afganistana, ki je pod nadzorstvom talibanskega režima in kjer se je zadrževal glavni voditelj teroristov Osama Bin Laden s svojimi najozjim sodelavci. Zanimivo in hkrati zaskrbljujoče je dejstvo, da se je kmalu po govoru ameriškega predsednika Busha pojavil na domala vseh televizijskih za-

slonih sam Osama Bin Laden in v prisotnosti nekaterih svojih pajdašev ne le prevzel odgovornosti za atentata na sami središčni gospodarske in politične moči ZDA, temveč tudi napovedal nadaljnje atentate tako na ameriškem ozemlju kot drugod po svetu. Islamski svet je hkrati pozval na "sveto vojno" proti kristjanom, na čelu katerih naj bi bile ZDA.

Bushu in njegovim zaveznikom ni torej bilo treba več ponavljati, kako obstajajo stvarni dokazi, da je za atentata z dne 11. septembra odgovoren Bin Laden, saj je ta v svojem "proglasu" sam priznal njuno očetovstvo. Njegova izvajanja pa so starejše ljudi sicer spominjala na čase Adolfa Hitlerja, ki je prav enako govoril kot ta (med drugim tudi zelo bogati)

musliman. Vsakomur pa je bilo takoj jasno, da tokrat ne gre za vojno v klasičnem pomenu besede, saj je ZDA in zavezniki niso napovedali nobeni državi. V resnici gre za mednarodno policijsko akcijo, da se torej izročijo roki pravice teroristi in njihovi pomagači ter da se zlasti prepreči nadaljnje prelivanje krvi nedolžnih ljudi ter nadaljnja gmotna in moralna škoda. Gre v bistvu za samoobrambo, do katere ima v omikanem svetu pravico vsakdo. To je med drugim tudi v popolnem skladu s krščansko moralno.

Kako bo potekal vojaški poseg, je seveda vojaška tajnost. Do trenutka, ko pišemo te vrstice, se nadaljuje obstreljevanje oporišč talibanske vojske z raketami, ki jih izstreljujejo z vojnih ladij in podmornic, ter tudi z letalskimi bombami. Vse to opravljajo ponoči, podnevi pa skušajo s pomočjo letal ugotovljati učinke ter posledice nočne obstreljevanja.

STRAN 2

POTRDITVENI REFERENDUM

64% VOLILNIH UDELEŽENCEV ZA "DA"

Kdor je v zadnjih tednih po bližje spremljal potek notranje-političnih dogodkov v Italiji, je upravičeno dvomil, da bo prvi potrditveni referendum v zgodovini republike uspešno potekel, da bo torej večina volilnih udeležencev potrdila ustavni zakon, ki ga je bil parlament odobril, tik preden je bil letos spomladaj razpuščen. Za ustavni zakon je namreč tedaj glasovala le leva sredina, medtem ko so vse ostale stranke bile proti. Na volitvah 13. maja je, kot vemo, zmagal Berlusconi "Dom svoboščin", ki je potrditveni referendum v nekem smislu bojkotiral, saj je napovedoval, da bo sam poskrbel za pravo federalistično ureditev države. Pri tem se je skliceval predvsem na prvaka Severne lige Bossija, ki še vedno velja za glavnega pobornika federalno urejene države in ga je predsednik vlade

prav zaradi tega predlagal, naj postane minister za "devolucijo", to je za prenos oblasti od osrednje vlade na dežele, pokrajine in občine. Zgodilo se je tudi, da so sredstva množičnega obveščanja, zlasti državni radio in televizija, posvečala malo pozornosti razpisnemu ljudskemu glasovanju, kar je bilo v polnem skladu z jasno usmeritvijo vlade, ki je na oblasti.

Ob tem ne moremo mimo dejstva, da je 11. septembra prišlo do strahotnega zločinskega terorističnega atentata na središčni gospodarske in politične moči edine velesile na svetu, tako da je bila pozornost tudi javnega mnenja v Italiji preusmerjena na protikupe, za katere se bodo odločili ZDA in njihovi zavezniki. V dneh tik pred ljudskim glasovanjem je tako rekoč že vse kazalo, da je začetek obračunavanja s teroristi tik pred

zdajci. In res je prav v nedeljo, 7. t.m., ko je do zaprtja volišč manjkalo tri ure in pol, v svet treščila novica, da so ameriške in britanske oborožene sile začele z raketami obstreljevati Kabul, Kandahar in še nekatere druge kraje v Afganistanu, ki so pod nadzorstvom talibanskega režima in kjer se baje za drži glavni voditelj teroristične organizacije Osama Bin Laden.

Če se je kljub tako nenaklonjenim okoliščinam kakih 35% upravičencev le podalo na volišča, ne gre po mnenju mnogih neprizadetih opazovalcev za prav nič zanemarljivo število, pri čemer tudi opozarjajo, da je takšna udeležba redni pojav za "zrele" demokracije, kot so na primer ameriška, švicarska in druge. Za potrditveni referendum, kot vemo, ni potreben "kvorum", to je vnaprej določeno

število udeležencev, kar pomeni, da je ljudsko glasovanje uspešno, če se za "da" odloči večina volilnih udeležencev. Takih volivcev pa je v nedeljo, 7. t.m., bilo nekaj nad 63 odstotkov, kar pomeni, da je ustavni zakon, ki je bil predmet glasovanja, postal veljaven in je sestavni del italijanske republiške ustave.

Tako je bilo nanovo napisano zlasti peto poglavje republiške ustave, ki zadeva pravice in dolžnosti dežel, pokrajin in občin. Po novih ustavnih predpisih so v domeni države ostale zunanja politika, obramba, monetarna politika in sodstvo. Na vseh ostalih področjih je zakonodajna oblast priznana deželam. Večjo oblast bodo dežele imele na področjih šolstva in varstva okolja ter bodo imenovale pravne sodnike.

DL / STRAN 16

02 Alojz Tul
POLEMKE OKROG ITALIJANSKE ZALOŽBE EDIT...

02 Breda Susič
KAKO IZ ZAGATE?

03 Jurij Paljk / intervju
DAMJAN HLEDE

05 Zvone Štrubelj
ANTROPOLOŠKA IN TEOLOŠKA IZHODIŠČA...

06 PROF. JANKO JEŽ DEVETDESETLETNIK

08 Ivan Žerjal / pogovor
BOGDAN KRAJ

10 Danijel Devetak
SKUPAJ ZA ŽIVLJENJE

13 Marjan Drož
DRNOVŠEK PREDSEDNIK VLADE DO MARCA

15 Erika Jazbar / pogovor
SVETLANA SAFRONOVA

16 Janez Juhant
MAŠČEVANJE

1

ČETRTEK,
11. OKTOBRA
2001

VSEBINA

POLEMIKE OKROG ITALIJANSKE ZALOŽBE EDIT NA REKI

ALOJZ TUL

Zadnje tedne minulega meseca septembra se je odvijala dokaj nenavadna polemika med Italijansko unijo, edino priznano krovno organizacijo Italijanov na Hrvaškem in v Sloveniji, in dvema vidnima predstavnikoma Doma svoboščin, t.j. podtajnikom v italijanskem zunanjem ministrstvu Antonionem in podtajnikom ministrstva za kulturne dobrine Sgarbijem. Za kaj je pravzaprav šlo oz. gre, bomo skušali bralcem prikazati na osnovi razpoložljivih informacij.

Na Reki ves povojni čas deluje založba EDIT, ki izdaja dnevnik *La voce del popolo* in druge periodične publikacije, namenjene italijanski narodni skupnosti v Istri. Po odpravi samoupravljanja jo je Tudžmanova vlada poddržala, a ji je hkrati tudi še naprej finančno pomagala, da je lahko delovala. V zadnjem obdobju se je prebijala z velikimi finančnimi in drugimi težavami, zato je bila nujna njena preureditev. Omenjena Italijanska unija se je že dolgo časa zavzemala za to, da bi založba prešla v njeno okrilje, tako da bi tudi dnevnik bil pov-

sem njen odraz, medtem ko se je doslej imel za neke od nje in drugih dejavnikov avtonomnega. Zato je izrazila zadovoljstvo, ko se je hrvaška vlada v začetku septembra odločila, da lastništvo nad založbo EDIT prenese na Italijansko unijo, obenem je ista vlada zagotovila, da bo še naprej finančno pomagala dnevniku in da bo podobno ravnala tudi Slovenija.

V zvezi z namero Zagreba, da prenese omenjeno založbo na Italijansko unijo, pa sta se prek tržaških dnevnikov *Il Piccolo* in *Trieste Oggi* negativno in polemično oglasila državni podtajnik v italijanskem zunanjem ministrstvu Roberto Antonione in znani Vittorio Sgarbi. Prvi je izrazil pomisleke, da bo Unija kos omenjeni nalogi in je že vnaprej posvaril, da Rim ne bo prispeval niti lire, dokler ji ne bo predstavljen načrt o preureditvi in sanaciji založbe. Nato se je oglašil še Vittorio Sgarbi in napovedal, da je že dogovorjeno, da bo skupina podjetnikov iz Veneta in Furlanije-Juljske krajine omogočila odkup založbe in izhajanje novega dnevnika namesto sedanjega *La voce del popolo*. Dejal je še, da bo nova

založba morala biti demokratično urejena in da ne bo protitalijanska (sic!). Kaj je s tem mislil, ni znano, lahko pa se sklepa, da bi novi dnevnik, namenjen italijanski manjšini, moral biti povsem usmerjen v zagovarjanje italijanskih stališč tako do italijanske narodne skupnosti kot do hrvaške države.

Vodstvo Italijanske unije prek svojega predsednika Tremula odločno zavrača očitek, da manjšina nima sposobnih ljudi, ki bi vodili založbo in urejali njene publikacije. Prav tako odklanja vsiljevanje zunanjih posegov in zahteva razčiščenje celotne zadeve z italijanskim zunanjim ministrstvom. Kroge italijanske manjšine v Istri je namreč močno preseñnilo zlasti odklonilno stališče podtajnika Antonioneja, ki je doslej veljal za človeka zmernih stališč. Vsekakor so morali biti v ozadju hudi pritiski tistih italijanskih krogov, ki so v odkupu založbe EDIT videli priložnost za nadaljnji vpliv v Istri.

V senci opisanih dogodkov je potekal obisk predsednika italijanske republike Ciampija 9. oktobra v Pulju.

PREJELI SMO

ALI GRE RES ZA DEMAGOGIJO?

V našem zamejskem dnevniku berem, da se je sestalo "okrnjeno predstavništvo" naše narodne skupnosti in razpravljalo o raznih aktualnih problemih. V tem "okrnjenem slovenskem predstavništvu" so bili zastopniki SKGZ, komunistične preno-ve, slovensko-italijanskih komunistov (SIC) ter Foruma, ki ga vztrajno zastopa Igor Tuta.

Moje vprašanje je zelo enostavno: gre za predstavništvo, sicer okrnjeno, za bivši komunistični tabor ali pa gre zgolj za zapeljevanje ljudstva, saj je obče znano, da "okrnjenega predstavništva" ne more biti!

Predstavništvo ali je ali ga ni! Tertium non datur!

Take komedije me potrjujejo v dejstvu, da je imel slovenski pisatelj Boris Pahor na bazoviški gmajni prav, in še kako prav, žalilob!

ZAMEJSKI SLOVENEK

HUDA LETALSKA NESREČA NA LETALIŠČU LINATE

Poteklo je le nekaj ur, ko je vlada odredila najstrožje nadzorstvo nad vsemi pomembnimi zgradbami, ki bi lahko postale predmet terorističnih napadov. Najstrožje nadzorstvo je bilo određeno tudi za vsa letališča. Zgodilo pa se je, da je zaradi malomarnosti prišlo v terek, v zgodnjih urah, do ene najhujših nesreč na milanskem letališču Linate. Potniško letalo švedske družbe SAS je med vzletom trčilo v manjše letalo vrste Cessna. Pri tem je izgubilo življenje 118 ljudi: vsi potniki, člani posadke v obeh letalih in nekaj delavcev v hangarju, kamor se je letalo zaletelo in se vnelo.

S 1. STRANI

OBRAČUN

Amerikanci in ostali zavezniški računajo predvsem na vojsko severnega zavezništva, ki je smrtni sovražnik talibanskega režima in bi rada čimprej vkoralala v Kabul. V bližnjem Uzbekistanu pa naj bi že bili nastanjeni posebni ameriški ter britanski vojaški oddelki, ki so posebno izurjeni v gverilskem vojskovanju, ki naj bi bilo kot nalašč za lov na teroriste. Povedati je tudi treba, da z ameriško vojsko sodeluje vojska Velike Britanije, medtem ko je svojo udeležbo pri vojaških operacijah takoj ponudila tudi Francija, ki ima med drugim nekaj svojih vojnih ladij v Perzijskem zalivu.

Ne smemo dalje pozabiti, da so si ZDA po atentatih z dne 11. septembra takoj začele prizadevati, da bi boj proti terorizmu vodila široka koalicija držav, pri čemer je prihajalo v poštev ne le Atlantsko zavezništvo, ki je brž uveljavilo 5. člen svojega statuta, po katerem se napad na eno državo članico smatra za napad na celotno zavezništvo in so torej vse države članice dolžne izkazati aktivno solidarnost napadeni državi, v našem primeru ZDA. Tako je Italija po besedah ministrskega predsednika Berlusconijskega zagotovila ZDA pomoč (tudi vojaško), za katero bi bila naprošena. Ne gre dalje zanemariti dejstva, da je vso solidarnost Zdrženim državam takoj po atentatu izrazil ruski predsednik Putin. V tej zvezi je treba povedati, da ima Rusija mnogo izku-

NA BLIŽNJEM VZHODU

KAKO IZ ZAGATE?

BREDA SUSIČ

V vojnem viharju, ki je završal minulo nedeljo zvečer, ko so ameriško-britanske sile napadle Afganistan, so mnogi državniiki in politiki v svojih odmevih na ta dogodek izrazili upanje, da bo vojna proti terorizmu potekala vzporedno z reševanjem bližnjevzhodnega problema.

Da je tudi od razpleta na Bližnjem vzhodu odvisen uspeh boja protiterorističnega zavezništva, je prvi zaznal ameriški predsednik George Bush ml. To je potrdil tudi teden pred začetkom vojne akcije, ko je v svojem govoru podčrtal, da ZDA priznavajo Palestincem pravico do lastne države. Komentatorji so si bili edini, da je bila izjava poizkus, da si ameriški predsednik pridobi simpatije in podporo arabskih in islamskih držav pri svojem boju proti Afganistanu. Tudi zato je v minulih tednih tako odločno pritisnil na izraelskega premiera Sharon (govori se o številnih telefonskih pogovorih med državnikoma), da je ta dopustil srečanje med palestinskim voditeljem Arafatom in izraelskim zunanjim ministrom Peresom. Sedaj mu je veliko do tega, da bi se sprti strani držali sklenjenega dogovora o prekinitvi ognja.

Vsak izgred, vsak nemir, izraelski vdori na palestinska ozemlja, vsaka žrtev nove intifade namreč povzročijo nov val protiameriških čustev in manifestacij po vseh arabskih prestolnicah. V tem trenutku bi to lahko zelo škodilo ameriškim načrtom, zato je bila ameriška diplomacija na Bližnjem vzhodu

v zadnjih tednih zelo aktivna.

Žal imajo palestinski skrajneži točno nasprotno interese. To se je izkazalo tudi v minulih tednih, ko so se vrstili atentati (najbolj odmeven je bil nedeljski samomorilski atentat pred kibutcem na severu Izraela), ob začetku napadov na Afganistan pa protiameriški shodi, kjer so manifestanti nosili Bin Ladneve slike in vzklikali gesla, kot npr.: " Hamas pozdravlja Bin Ladna". Prav zato, da bi se izognili takim manifestacijam, kakršne so bile po tragediji v New Yorku, in ker naj ne bi izražale čustev celotnega palestinskega naroda, jih je Palestinska narodna oblast tokrat prepovedala. Ko pa jih je gibanje Hamas kljub prepovedi organiziralo in ko so nekateri demonstranti postali nasilni, je posegla palestinska policija. Pri tem je uporabila ne samo solzilec, pač pa tudi orožje. V neredih je prišlo do streljanja in trije manifestanti so izgubili življenje.

Čeprav si torej Arafat prizadeva, da bi spoštoval prekinitve ognja, ki je bila sklenjena na vrhu s Peresom 26. septembra, in pozdravlja večje vključevanje ZDA v reševanje bližnjevzhodnega vobla, sam izgublja tla pod nogami, saj se njegov vpliv vedno bolj ozi. Njegovih ukazov ne spoštujejo ne organizacije skrajnežev Hamas in Jihad, zadnje čase pa niti nekateri predstavniki same Arafatove organizacije Fatah. Po zadnjih raziskavah javnega mnenja se 80% Palestinec opredeljuje za nadaljevanje nove vstaje proti Izraelu.

ZANIMIVO SREČANJE

EVROPSKI KONGRES NARODNOSTNIH SKUPNOSTI

V organizaciji CIFEM (Carinthian Institute for Ethnic Minorities) je od 27. do 29. septembra potekal ob osojskem jezeru na Koroškem XII. Evropski kongres narodnih skupnosti na temo "Učiti se jezikov - jezike živeti". Kot uvod tematiki tridnevne študijsko-politične zborovanja, ki so se ga udeležili tudi najvišji predstavniki koroškega političnega življenja, je bilo "učenje in nadaljnje izobraževanje v maternem jeziku, ki šteje med najosrednejša prizadevanja vsake jezikovne manjšine".

Na otvoritvenem delu kongresa so prisotne pozdravili v imenu koroških deželnih oblasti, to je koroške vlade in parlamenta, g. Georg Wurmitzer, dr. Peter Ambrozy ter Jörg Freunschlag.

Otvoritveno predavanje pa je imel predsednik evropske manjšinske federacije (FUEV) Romedi Arquint iz Švice, po rodu Retoroman.

Zastopniki raznih skupnosti, po številu skoro 150, so se potem razporedili po posameznih komisijah, oz. delavnicah, v katerih so poglobili razne plati sedanjega stanja manjšinske problematike. Kongres je potekal v treh delavnicah, kjer je bil nadrobneje govor o posameznih aspektih narodnih skupnosti. Tako so bili obdelani problemi pravnih in ekonomskih okvirnih pogojev za učenje jezikov, alternativne metode pri učenju jezikov ter dvojezičnost in identiteta. Zaključki treh komisij so bili predloženi nato v obravnavo celotni skupščini kongresa evropskih narodnih skupnosti.

Zelo zanimiva je bila zaključna okrogla miza, pri kateri so sodelovali državni sekretar slovenske vlade Mirko Zorman, predsednik deželne zbornice Jörg Freunschlag, inšpektor za manjšinsko koroško šolstvo prof. Tomaž Ogris, predsednik NSKS Bernard Sadovnik ter predsednik ZSO dr. Marjan Šturm.

Ob koncu okrogle mize se je razvila tudi globoka razprava o stanju in problemih evropskih narodnostnih skupnosti, v katero je poseglo več predstavnikov raznih evropskih narodnih skupnosti. Med njimi je bil tudi zastopnik Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka, ki se je zadržal pri obravnavanju dvojezičnosti v šolah in v javnosti nasploh, o vprašanju recipročnosti (konkretno na podlagi mednarodnih sporazumov med Italijo in Slovenijo) ter o problemu zajamčenega zastopstva, do katerega mora imeti pravico vsaka narodna skupnost, če hočemo, da bo Evropa zares pravična do vseh svojih državljanov.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA
34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA
IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZI KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 80.000 LIR,
INOZEMSTVO 120.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 150.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493
CENA OGLASOV PO DOGOVORU

INTERVJU / DAMJAN HLEDE

GLASBENE ŠOLE IN ZAŠČITNI ZAKON

JURIJ PALJK

Ste predsednik centra Komel, ki je poleg Glasbene matice edina slovenska glasbena šola pri nas. Trenutno se glasbeno šolstvo nahaja v težavah. Morda se to sliši skorajda neverjetno, a tako je. Nam lahko razložite nastale razmere, v katerih ste se znašli po sprejetju zaščitnega zakona?

Težave, ki so povezane z zaščitnim zakonom, so se začele ob koncu prejšnjega leta, ko italijanska država ni več refinancirala deželnega zakona št. 46/91, ki nas je priznaval kot "ustanovo deželnega pomena za glasbeno izobrazbo slovenske manjšine" ter nam jamčil letni finančni prispevek, ki je predstavljal približno 80% vseh naših prejemkov. Takrat se je namreč nekje pojavila ne preveč posrečena ideja, da bi to dejanje lahko pomenilo odločilen pritisk, ki bi prisilil parlament, da dokončno odobri zaščitni zakon. Niso pa seveda pomislili na posledice tega dejanja. Do konca zakonodajne dobe so nas ločevali le še dobri trije meseci in edina gotovost, ki smo jo takrat imeli, je bila ta, da deželnega prispevka iz zakona 46 v letu 2001 ne bomo dobili.

Lahko si predstavljate, v kakšnem stanju smo lahko delovali, tako v upravnem odboru kot med profesorji. Šola ima namreč devet redno nameščenih oseb in preko dvajset rednih sodelavcev. Večina jih od tega dohodka živi. Plače so zaostajale za več mesecev, poravnali smo jih šele meseca julija, ko smo na banki najeli posojilo, za katerega sta edino jamstvo predstavljal nekdo medlo in nedorečeno pismo predsednika deželne vlade in pa dejstvo, da je šola vendarle v zaščitnem zakonu imenovana in da bo to prej ali slej kaj prineslo. Kaj in koliko bo prineslo, pa nismo vedeli in še sedaj ne vemo.

Kaj točneje določa zaščitni zakon v zvezi z glasbenimi šolami?

Zaščitni zakon predvideva ustanovitev slovenske sekcije pri obstoječem državnem Konservatoriju Tartini v Trstu. Glasbeni šoli Emil Komel in Glasbena matica sta v 15. členu, ki urejuje glasbeno šolstvo, samo imenovani. Neposredno je priznan le status obstoječih uslužbencev teh dveh šol, ki je - z ozirom na dostop do natečaja, ki bo potreben za namestitve na slovenski sekciji konservatorija - parificiran tistemu, ki velja za službo na državnih konservatorijih in enakovrednih ustanovah. V bistvu gre samo za nujno formalno predpostavko, po kateri bodo ti profesorji imeli vsaj eno prednost pred ostalimi morebitnimi kandidati.

Dejstvo pa je, da smo z zaščitnim zakonom ostali hromi. Osnutek zaščitnega zakona, ki je bil predstavljen v parlamentu, je predvideval priznanje centra Emil Komel in Glasbene matice kot Konservatorija s slovenskim učnim jezikom. Do tega ni prišlo. Predlagano besedilo je bilo dobesedno zbrisano. Nadomestila ga je ustanovitev sekcije pri Konservatoriju Tartini, ki je seveda prejšnji varianti vse prej kot enakovredna. Špeterska šola je bila neposredno priznana s podpriznanjem, Slovensko stalno gledališče je bilo prav tako neposredno priznano, na področju glasbenega šolstva pa je prišlo v zaščitnem zakonu le do določbe o ustanovitvi sekcije pri Tartiniju v nezavezujočem trimesečnem roku po vstopu v veljavo zaščitnega zakona. Ta rok je minil že junija, mi pa smo še zmeraj tam, kjer smo bili. Poleg tega je določba 15. člena zelo omejevalna, saj je zanjo predvidena finančna postavka ene milijarde lir,

Dr. Damjan Hlede je predsednik Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici. Tudi ta glasbena šola se je po sprejetju zaščitnega zakona znašla v novem položaju, ki je sila nejasen in preprostemu človeku nerazumljiv. Poučevanje pa se je tudi v centru Emil Komel že pričelo; zato smo se pogovorili z dr. Hledetom, da bi nam pojasnil nove razmere.

kar pomeni (tako nam je bilo rečeno tudi na uradnem sestanku na pristojnem ministrstvu v Rimu), da bo prostora le za osem učnih moči in sedem neučnih.

K temu moramo dodati, da je leta 1999 italijanski parlament uvedel reformo konservatorijev, s katero je te ustanove, ki so doslej skrbele za celotno glasbeno izobraževanje od osnovnih stopenj do diplome, spremenil v ustanove za visoko glasbeno izobraževanje, ki delujejo na univerzitetni ravni. Ta reforma ni še izvedena, z izjemo nekaterih eksperimentalnih tečajev. Ko bo reforma utečena, pa bo na tako reformiran konservatorij imel dostop samo, kdor je že opravil šolsko maturo. Teh pa je trenutno na centru Emil Komel in na GM, ki skupaj štejeta preko 800 gojencev, manj kot 50. Zaščitni zakon je torej poskrbel za to, da bomo imeli v slovenščini pouk glasbe na univerzitetni ravni za peščico naših gojencev, ničesar pa ni predvidel za to, da bi v slovenščini bilo zagotovljeno osnovno in srednje glasbeno izobraževanje, ki je z jezikovnega in narodnostnega vidika brez dvoma pomembnejše oziroma temeljno.

Predvsem nas seveda zanima vaše mnenje o tem, ali bo slovenski oddelek na konservatoriju Tartini v Trstu zares zaživel in kdaj?

Ko smo bili meseca maja v Rimu na medministrski avdiciji, je kazalo, da je ustanovitev sekcije zelo oddaljena, saj so se prisotni funkcionarji precej zaustavljali pri pravnih ovirah, ki so pogojevale izvedbo 15. člena. Osnovni problem je bil, na kateri ravni bo delovala slovenska sekcija: tako kot dosedanja konservatoriji, ki zaobjemajo celotno pot glasbene formacije, ali tako kot bodo konservatoriji po reformi, torej na akademski ravni? Za uresničitev prve možnosti je oviro predstavljal dejstvo, da 15. člen poverja ustanovitve sekcije odloku Ministrstva za univerzo v posvetu z zakladnim ministrstvom, ne predvideva pa posveta s šolskim ministrstvom, ki bi bil pristojen za osnovno in srednje stopnjo izobraževanja. Za uresničitev druge variante pa je ovira bila v tem, da reforma konservatorijev ni še izvedena in bi torej slovenska sekcija predstavljal prvo visokošolsko glasbeno ustanovo v Italiji, kar bi seveda bilo nepojmljivo. Torej slepa ulica.

Ker je z novo zakonodajno dobo stopila v veljavo reorganizacija ministrstev, po kateri sta sedaj Ministrstvo za univerzo in Ministrstvo za šolstvo dejansko združeni, menim, da te pravne ovire ne bi smelo več biti.

Vse pa je odvisno od politične volje, ki - kaže - ni bila zelo goreča niti v prejšnji vladi. Drugače si ne razlagam dejstva, da so bili na avdiciji v Rimu prisotni ministrski funkcionarji o naši situaciji zelo slabo poučeni in povečini nenaklonjeni pozitivnim rešitvam problemov. Očitno je bilo, da jim politični predstavniki levosredinske vlade niso dali nobenih smernic in pozitivnih izvršilnih spodbud.

Če slovenska sekcija ne bo ustanovljena v tem letu, se bo postavilo vprašanje, kaj bo s tisto milijardo lir, ki je bila predvidena za leto 2001. V tem primeru bo verjetno treba vložiti v državni finančni zakon amandma, s katerim bi premaknili tisto vsoto in jo neposredno namenili šolama Emil Komel in Glasbeni matici.

Če bo ta oddelek zares zaživel, prav gotovo ne bo mogel izvrševati vsega poslanstva, ki ga opravlja tako vaš Center Emil Komel kot Glasbena matica. Kaj menite o tem?

V vsakem primeru ne. Tudi če bo ustanovljen po starem sistemu konservatorijev, saj bo, glede na število učnih mest, imelo vanj dostop ne več kot osemdeset gojencev, torej 10% sedanje šolske populacije. Poleg tega bo ta sekcija delovala le v Trstu in težko si predstavljam, da bo veliko staršev iz Goriške ali Benečije vozilo mladoletne otroke v Trst. Tudi zato je stanje v Gorici še toliko bolj pereče. Že od vsega začetka smo trdili in na pristojnih sedežih (tudi na ministrstvu v Rimu) uradno predlagali vsaj ustanovitev goriškega oddelka slovenske sekcije Konservatorija, katerega idealen sedež bi bil v Trgovskem domu, v katerem je goriški glasbenik Emil Komel, katerega ime nosi naša šola, začel z glasbenim poučevanjem in ustvarjanjem na začetku preteklega stoletja. Pravno bi bila stvar izvedljiva, saj zanjo zadostuje ministrski odlok, ki bi seveda v tem primeru ne predstavljal neposredne izvedbe pooblastila iz 15. člena, bil pa bi legitimen diskrecionalni ukrep v okviru obstoječih ministrskih pristojnosti.

Na vsak način pa mislim, da, če bo prišlo do ustanovitve te sekcije, bo morala naša glavna skrb biti v tem, da zagotovimo njeno kvaliteto, kar pomeni, da bo moral natečaj upoštevati ne samo delovno dobo kandidatov, ampak tudi preveriti njihovo pedagoško, umetniško in strokovno usposobljenost.

Za nas pa je najpomembnejše to, da čimprej pride do globalne rešitve pravnega statusa glasbenega izobraževanja za slovensko manjšino. Ustanovitev sekcije pri konservatoriju je lahko le prvi korak v to smer. Kaže, da bo sedanje ministrstvo potrdilo reformo konservatorijev in jo, morda z rahlimi spremembami, izvedlo. To pomeni, da bo kmalu prišlo do tega, da bodo konservatoriji delovali na univerzitetni ravni. Mi pa moramo poskrbeti, da bo celotni sistem manjšinskega glasbenega izobraževanja, od osnovnega do akademskega nivoja, pravno priznan in zaščiteno, če bo treba, tudi z integrativnim zakonskim aktom. Treba je namreč ustvariti pogoje, po katerih bo lahko glasbena vzgoja celostno vključena v državni manjšinski izobraževalni sistem: sekcija konservatorija bo morala biti povezana s krajevnimi zgodovinskimi glasbeno-izobraževalnimi ustanovami, kot sta SCGV Emil Komel in GM, slednji pa povezani tudi z našimi javnimi šolami. Jasno pa je, da bo uspeh tega sistema, do katerega bo treba nujno priti, v največji meri odvisen od moči in zmožnosti, ki jih bosta imeli obstoječi krajevni ustanovi, ki bosta nujno predstavljali vezni in spodbujevalni člen. To pa bosta lahko postali, če bosta pravno in finančno enkrat za vselej priznani.

Smo na začetku novega šolskega leta in seveda tudi delovanja vašega centra. Kakšno je stanje?

V šoli je zelo živahno. Šolsko leto se je začelo 17. septembra in starši še zmeraj vpisujejo nove gojence, katerih število je torej, kljub majhnemu naravnemu osipju, v stalni rasti. Že nekaj časa trpimo zaradi prostorske stiske, ki je postala kritična v

FOTO KROMA

trenutku, ko so nam šolske sestre odkrle nadaljnjo uporabo dodatnih prostorov, ki smo jih koristili v Alojzijevišču. Že celo leto iščemo primerne rešitve. Dokončno rešitev pa je doslej onemogočala tudi - že opisana - huda finančna nejasnost, ki je ovirala kakršnokoli strukturalno odločitev. Brezplačnih prostorov nismo našli, sedaj pa vendarle upamo, da bomo, po kratki začasni rešitvi, lahko kmalu, po potrebnih gradbenih posegih, koristili dodatne prostore v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Stanje je sedaj takšno, da morajo mnoge lekcije potekati včasih na hodniku, v atriju, v družabnem prostoru itd.

Bi nam lahko v okvirnih obrisih prikazali načrt delovanja vaše glasbene šole v letošnjem šolskem letu?

Poleg standardnega šolskega dela in koncertne dejavnosti poteka iskanje in načrtovanje raznih oblik sodelovanja z državnimi šolami, slovenskimi in italijanskimi. Meseca novembra bo šola sodelovala pri organizaciji prvega goriškega mednarodnega klavirskega tekmovanja, katerega pobudnik je naš priznani pedagog, ruski pianist prof. Sijavuš Gadžijev. Meseca julija je pod njegovim mentorstvom in pod mentorstvom violinista V. Meljnikova potekala v sodelovanju z glasbeno šolo iz Nove Gorice poletna klavirska in violinska šola ter festival mladih umetnikov, ki bosta v prihodnji sezoni ponovno izvedena. Ko se še slišijo pozitivni odmevi na uspešno proslavo tisočletnice mesta Gorice, se šola sedaj pripravlja, da pred koncem leta primerne obeleži tudi stoletnico prve glasbene šole v Gorici. Predvsem pa upamo, da bodo finančne negotovosti čimprej presežene, da se bo lahko na šoli vendarle začelo več govoriti o glasbi in o poučevanju kot o strukturnih in ekonomskih problemih.

Vaša šola je dobro vraščena v goriško stvarnost, sodelujete tako z italijanskimi kot slovenskimi ustanovami. Boste tudi v prihodnje ohranili tesne vezi s sorodnimi ustanovami iz matične domovine?

V zadnjem desetletju se je SCGV Emil Komel zelo dobro uveljavil, tako po naraščajočem številu gojencev in pedagoških rezultatih, kakor tudi kot kraj ustvarjanja povezav na našem področju prisotnih kultur, ustvarjalcev in strokovnjakov na glasbenem področju.

čju. Postal je središče, okrog katerega se skozi celo leto giblje cela vrsta slovenskih in italijanskih umetnikov, ki so našo šolo vzljubili kot kraj srečanja in ustvarjalnega soočenja med različnimi. Prepričani smo, da je naše poslanstvo v tem, da preko glasbe ustvarjamo določenega duha, določeno atmosfero, v kateri lahko povežemo ta zgodovinski teritorij, ki ga je v zgodovini že označevalo ustvarjalno sožitje različnih kultur. Menimo, da do tega sožitja lahko spet pride, če se obenem trudimo za sodelovanje tako z italijansko stvarnostjo na Goriškem kot s slovensko, ki živi in deluje onkraj meje. V ta okvir spadajo sodelovanja, ki jih gojimo z mnogimi sorodnimi ustanovami. Za tovrstna sodelovanja, ki jih stalno iščemo, gojimo in spodbujamo, tako na tej kot na oni strani meje, se bomo seveda še naprej trudili.

O težavah Glasbene matice obširno in stalno poročajo slovenska sredstva množičnega obveščanja, medtem ko o vaši ustanovi tega ne bi mogli reči. Ste tudi vi v težavah?

Res je tako. Glasbena matica je že nekaj let v veliki finančni stiski in se o njej vsako leto veliko govori. Poleg tega se žal še vedno slišijo in berejo izjave, da "bo Glasbena matica po zaščitnem zakonu postala konservatorij", kar je seveda zgrešeno, saj sta z ozirom na slovensko sekcijo Konservatorija po zakonu center Komel in GM v enakopravnem položaju. Verjamem, da so take izjave po vsej verjetnosti nenamerne, toda opažam, da se zaradi njih še zmeraj širijo med ljudmi zmotne informacije. Opažamo pa, da vse naše delo in naši dosežki, tako kar se tiče šolskih in umetniških uspehov kakor tudi vestnega in doslednega upravljanja, niso primerno obeleženi in priznani. Pozornost, ki jo doživljamo s strani medijev, zdaleč ne odraža središčne vloge, ki smo si jo pridobili na glasbenem in širšem kulturnem področju ne samo na Goriškem, ampak v celi Primorski in še dlje.

V težavah smo sedaj zaradi tega, ker še danes ne vemo, kolikšen prispevek nam bo namenjen za leto 2001, ki se bliža že h koncu in v katerem bodo naši izdatki podobni kot v prejšnjih letih. Govori se, da je pristojna komisija za manjšinska vprašanja na Deželi predlagala, naj se glasbenim šolam iz sklada, ki ga predvideva 16. člen zaščitnega zakona, dodeli 10% manj od dosedanjega deželnega prispevka in da je to bil najboljši dosegljivi rezultat, za katerega pa še ne vemo, če bo uresničen. S tem rezultatom se v nebenem primeru ne moremo zadovoljiti. 10% manj pomeni za nas izgubo enega delovnega mesta, poleg tega pa nas bodo letos dodatno bremenile pasivne obresti zaradi koristenja bančnega posojila. Ni prav, da, kdor vestno in uspešno deluje, navsezadnje nastrada.

Kakšno vlogo pa naj bi po vašem imela pri podpiranju zamejskih ustanov slovenska država?

Treba je priznati, da se je zadnje čase Slovenija v diplomatskih odnosih z Italijo odločneje postavila v bran pravic slovenske manjšine v Italiji. Kar se tiče finančne pomoči, prejema naša šola iz Slovenije okrog 10% svojih prispevkov, kar se nam v vsakem primeru zdi premalo. Slovenija trdi, da je glavna skrb za našo manjšino dolžnost Italije. Prav je, da to pozicijo drži v diplomatskih odnosih z Italijo, prav pa bi bilo, da bi istočasno tudi neposredno več naredila predvsem za temeljne ustanove naše manjšine. Šole imajo brez dvoma odločilno vlogo.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU CŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE.
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

28. NAVADNA NEDELJA - 14.10.

"Zdaj vem, da na vsej zemlji ni Boga razen v Izraelu." (2 Kr 5, 15)

"Vzklikaj Gospodu, vsa zemlja." (Ps 98, 4)

"Če se mi izneverimo, on ostane zvest." (2 Tim 2, 13)

"Mar ni bilo deset očiščenih? Kje pa je onih devet?" (Lk 17, 17)

Vsa zgodovina umiranja, tako duhovnega kot telesnega, se je začela s prevzetnostjo. Nadaljuje pa se z nevhvaležnostjo. Izvirni greh ima namreč globoke in dolge korenine. Niti gobavost ne ustavi raka nevere - ter nevhvaležnosti.

Naaman, doma v Siriji, navajen samo na komandiranje drugim, misli, da bo prejel milost na ukaz. Bog se sicer daje vsakemu človeku, a ta mora na pot ponižnosti. Šele zavest in priznanje absolutne nemoči človeka nasproti skrivnosti Boga ozdravlja od ošabnosti. Često ga prenosi tudi duševno in telesno, a še najprej duhovno, da namreč prizna, da je od ljubečega Boga (Jn 3, 16).

Naaman, o katerem govori druga knjiga Kraljev v 5. poglavju, pretrse čudež ozdravljenja od gobavosti po preroku Elizeju. Zato izjavi: "Zdaj vem, da na vsej zemlji ni Boga razen v Izraelu ... kajti ne bo(m) več daroval žgalne in klavne daritve nobenim drugim bogovom razen Gospodu" (vv. 15.17)

Mož, ki je pogan, je posredno prišel do vere v enega Boga po zaslugi nedolžne deklice, njegove ujetnice (2 Kr 5, 2 nss). Vtisni si moramo vsaj nekaj Jezusovih besed, da spoznamo, kako on ceni otroke: "Tedaj je poklical k sebi otroka, ga postavil med nje in rekel: 'Resnično, povem vam: Če se ne spreobrnete in ne postanete kakor otroci, nikakor ne pridete v nebesko kraljestvo! Kdor se torej poniža kot ta otrok, bo največji v nebeskem kraljestvu, in kdor sprejme enega takega otroka v mojem imenu, mene sprejme'" (Mt 18, 2-5).

O njih na splošno pravi: "Pustite otroke in ne branite jim priti k meni, kajti takšnih je nebesko kraljestvo" (Mt 19, 14). In še: "Glejte, da ne boste zaničevali katerega od teh malih! Povem vam namreč, da njihovi angeli v nebesih vedno gledajo obličje mojega Očeta, ki je v nebesih" (Mt 18, 10).

Ko Jezus govori o pohujšanju otrok, pravi: "Kdor pohujša enega teh malih, ki verujejo vame, bi bilo bolje zanj, da bi mu obesili mlinski kamen na vrat in ga vrgli v morje" (Mr 9, 42).

Jezus visoko ceni tudi pravične poganke; hvali celo njihovo vero, ko se čudi neveri rojakov (Mr 6, 6). Sirofeničanki ozdravi hčerko, rekoč: "O žena, velika je tvoja vera! Zgodi naj se ti, kakor želiš!" (Mt 15, 28). Ob veri rimskega stotnika pa: "Ko je Jezus to slišal, se je začudil in rekel svojim spremljevalcem: 'Resnično, povem vam: Pri nikomer drugem v Izraelu nisem našel tolikšne vere!'" (Mt 8, 10).

Današnji psalm je prava spodbuda za veselo izpovedovanje vere. Vera naj pride do izraza tudi pri nedeljskem srečanju okrog mize Božje besede in evharistije. Tudi otroški cerkveni pevski zbori od nekdanj poleg drugih zborov, ki jih sestavljajo odrasli, iz vsega grla in srca prepevajo Bogu: "Pojte Gospodu novo pesem, ker je storil čudovita dela... Vzklikaj Gospodu, vsa zemlja! Radujte se, vriskajte in prepevajte!" (Ps 98, 1.4). Umetniški zborovodje in organisti ter skladatelji ne nahajajo priporočati skupaj z zborovskim petjem tudi ljudsko cerkveno petje. A obenem želijo tudi pouk o bogoslužju, da se lahko zavestno ter iz srca poje Bogu v čast in v veselje ljudi. Vse to pa je priprava na prepevanje v nebesih.

Apostol Pavel polaga na srce škofu Timoteju tele besede: "Spominjaj se Jezusa Kristusa, ki je vstal od mrtvih, Davidovega potomca... Zanj prenašam celo verige, kakor bi bil hudodelec. Vendar božja beseda ni vkljenjena" (2 Tim 2, 13). Uči nas, da je z nami Jezus tudi kot človek, potomec določenih Judov. In da je umrl in tudi vstal od mrtvih. Tudi mi smo z njim umrli grehu, a smo z njim tudi duhovno vstali; umrli smo pogubljenju, večni smrti. Toda vztrajati je treba v dobrem in ne zatajiti Jezusa za lenobo ob nedeljah ter v opravljanju dobrih del. On namreč ostaja vedno zvest. Sebe ne more zatajiti (2 Tim 2, 13).

Zato nas dviga iz duhovnega, duševnega in telesnega umiranja. Pričakuje pa, da ga oznanjamo drugim!

Misijonska nedelja (21.10.2001) poživlja v nas bistvo kristjana, ki mora biti misijonar, oznanjevalec vesele blagovesti o umrlem in vstalem Jezusu. Biti mu moramo hvaležni za vse lepote in dobrote življenja. Da mu ne bo treba spraševati, kje smo, kot pri desetih gobavcih, ki so ga znali samo milo prositi, naj bi jih rešil gob, a so po čudežnem ozdravljenju, razen tujca, Samarijana, izginili, nevhvaležni, kot kafre: "Mar ni bilo deset očiščenih? Kje pa je onih devet? Ali ni bilo nobenega drugega, da bi se vrnil in počastil Boga, razen tega tujca?" (Lk 17, 17-18).

Zvestoba in hvaležnost naj se pokažeta tudi s pevskimi vajami ter rednim sodelovanjem pri nedeljskem bogoslužju, vsekakor ne z zamujanjem.

Velikemu romarju in misijonarju papežu Janezu Pavlu II. čestitamo ob njegovem 23-letnem pontifikatu (16. in 22.10.1978) in zanj molimo, želeč mu vse milosti v zdravju, še na mnoga leta!

MSGR. IVAN JURKOVIČ POSVEČEN V ŠKOFA

"VSE IZ LJUBEZNI!"

V soboto, 6. t.m., je bilo v ljubljanski stolnici izjemno slovesno, saj so se slovenski verniki zbrali pri posebno slovesni maši, med katero so posvetili novega slovenskega škofa msgr. Ivana Jurkoviča.

Pomembne posvetitve se je udeležilo izjemno veliko slovenskih in tujih škofov in drugih visokih cerkvenih dostojanstvenikov, predstavnikov Svetega sedeža pri mednarodnih organizacijah; med drugimi visokimi gosti iz kulturnega, družbenega in političnega sveta pa se je posvečenja novega slovenskega škofa udeležil tudi slovenski predsednik Milan Kučan.

Msgr. Jurkoviča so v škofa posvetili trije posvečevalci, in sicer ljubljanski nadškof msgr. Franc Rode, apostolski nuncij v Sloveniji msgr. Edmond Farhat in državni tajnik Njegove Svetosti kardinal Angelo Sodano, ki je bil tudi glavni posvečevalec.

Ljubljanski nadškof dr. Franc Rode je najprej pozdravil cerkvene dostojanstvenike in predstavnike državnih oblasti ter seveda zbrane vernike, ki so napolnili ljubljansko stolnico. V svojem kratkem nagovoru je dr. Rode tudi dejal: "V tej uri, ko z molitvijo spremljamo našega brata Ivana v tako pomembnem trenutku njegovega življenja, prosimo, da bi ga Gospod, ki ga je poklical k polnosti duhovništva in ga je izbral za delivca svetih skrivnosti, napolnil z duhom modrosti in umnosti, da bo službo apostolskega nuncija zvesto in uspešno opravil."

Vatikanski državni tajnik kardinal Angelo Sodano je imel med mašo pridigo o idealu Dobrega Pastirja, ki naj bo prisoten v življenju vsakega škofa, med katero je tudi dejal: "Sveti Duh je prišel na majhnega Ivana že 15. junija leta 1952, ko je bil v župnijski cerkvi v Fari ob Kolpi krščen in je postal kristjan. Ta dar Svetega Duha je bil pri sv. birmi še potrjen.

Isti Sveti Duh ga je kot mladega duhovnika ljubljanske nadškofije prešnil tudi takrat, ko je pokojni nadškof msgr. Jožef Pogacnik prav v tej prelepi katedrali položil svoje roke na njegovo glavo. Bilo je 29. junija

1977, ko je Ivan postal Kristusov duhovnik. Danes, po dobrih štiriindvajsetih letih, bodo druge roke položene na njegovo glavo in postal bo škof svete Cerkve.

Tako bo nadaljeval delo, ki ga je začel kot Kristusov duhovnik, z idealom biti kot Jezus do bri pastir za vse Božje ljudstvo. Svoje duhovništvo bo živel na višji, to je škofovski stopnji, vendar ga bo moral vedno voditi in navdihovati isti duh služjenja....

Tudi Cerkev v Sloveniji je v stoletjih, ki so za nami, poznala velike pastirje. Osebnost se še z ganjenostjo spominjam razglasitve blaženega škofa Antona Martina Slomška v Mariboru pred dvema letoma, 19. septembra 1999. Ob tisti priložnosti sem z veseljem tudi jaz spremljal svetega očeta Janeza Pavla II. Dobro se spominjam, kakšno spoštovanje so slovenski verniki izkazali novemu blaženemu, predstavljenemu vsej Cerkvi kot zgled dobrega in zvestega pastirja.

Novi škof ne bo vršil svojega apostolata samo v eni škofiji, četudi mu je kot zgodovinski spomin dodeljen sedež škofije, ki je zdaj ni več. To je bila krhavska škofija blizu Reke na Hrvaškem. Pomagal bo pastirju vesoljne Cerkve v njegovi "skrbni za vse Cerkve". Posebna služba, ki mu jo je zdaj sveti oče zaupal, je v tem, da je njegov predstavnik pri cerkvenih in državnih oblasteh v Belorusiji. To je po-

slanstvo, ki dobro poudarja vesoljnost apostolske službe.

Vsak škof je namreč posvečen za službo vesoljni Cerkvi, ki ni vsota delnih Cerkva, ampak je v svoji bistveni skrivnosti stvarnost, ki presega vsako posamezno delno Cerkve.

Novi škof bo deloval v Belorusiji, kjer je Cerkev pred desetletjem po tragičnih izkušnjah komunistične vladavine znova dobila svojo svobodo.

Svoj sedež bo imel v Minsku, glavnem mestu države. Od tam bo povezan z drugimi tremi škofijami v državi. To so Grodno, Pinsk in Vitebsk, ki jih vodijo velikodušni in goreči škofje, s spoštovanim kardinalom Kazimirom Swiatekom na čelu... Belorusija ima dvanajst milijonov prebivalcev od tega milijon in pol vernikov, ki so v tej deželi goreča skupnost, pripravljena na nove izzive sodobne evangelizacije.

Kot apostolski nuncij bo msgr. Jurkovič v imenu svetega očeta v stičih s civilnimi oblastmi in jim bo zagotavljal voljo Cerkve, da sodeluje pri duhovnem napredku njihovega naroda. Kot predstavnik svetega očeta bo tudi v stalnem stiku s pravoslavnimi brati. Zagotavljal jim bo skupno voljo, da bi delali za cerkveno edinost in jo dosegli, kakor si je zamislil Kristus.

Dragi Ivan, čez nekaj trenutkov boš škof svete katoliške Cerkve. Nekega davnega dne si slišal Gospodov glas, ki ti je go-

voril: "Pridi in hodi za menoj" in postal si duhovnik v tej dragi ljubljanski nadškofiji. Zdaj pa te dobri pastir prosi za še višjo službo. Znova ti pravi: "Hodi za menoj... Pasi moja jagnjeta, pasi moje ovce"

Še malo in nate bo prišla milost, da boš dobro izvrševal to poslanstvo. Presveta Marija, ki jo pri vas kliče "Marija Pomagaj", naj te spremlja na tvoji poti in priključuje nate, kot nekoč na apostole, zbrane v dvorani zadnje večerje, obilje darov Svetega Duha!

To so želje, ki ti jih vsi mi izražamo. To so želje, ki ti jih izraža tvoja draga škofijska skupnost, s spoštovanim pastirjem, nadškofom Francem Rode, na čelu.

To so čestitke in želje, ki ti jih izražam tudi jaz v imenu Njegove svetosti Janeza Pavla II. Z vsem srcem te blagoslovja in ti z očetovsko ljubeznijo kliče: vedro naprej, dragi gospod Ivan, naprej v imenu Gospodovega!

Msgr. Ivan Jurkovič se je po posvetitvi zahvalil vsem prisotnim in vsem tistim, ki so zanj molili, med drugim pa je tudi povedal: "Dragi bratje in sestre. Vsem vam želim, da bi nas današnje praznovanje utrdilo v veri in zvestobi človeški in krščanski poklicanosti k dobremu. Kako hitro se človeštvo lahko zgodi, da se znajde v vrstini zla in sovraštva, ki tako naglo skali optimizem in človeka potisne v tesnobo negotovosti! Cerkev se v takih trenutkih čuti še posebno poklicano, da vse ljudi dobre volje kliče k obnovljenemu altruizmu in solidarnosti, s katerima je mogoče premostiti prepade, ki se vedno znova odpirajo na raznih področjih človeškega življenja: političnem, gospodarskem, socialnem, etničnem ... Služba, v katero sem poklican pri Svetem sedežu, mi bo gotovo dala zadosti priložnosti, da se bom tudi sam vedno bolj dejavno vključeval v tok tega prizadevanja. Naj nam bo vsem današnje srečanje tudi priložnost, da obnovimo v sebi apostolsko gorečnost, da bo naše evangelijsko pričevanje vsem, s katerimi smo povezani, moglo biti dokaz za to, da živimo isto temeljno besedo evangelija, ki je tudi geslo moje nove poklicanosti v Cerkvi: Vse iz ljubezni!"

SEDEM NOVIH BLAŽENIH

PRAVIČNI, PRIČEVALCI
ŽIVE VERE

Minulo nedeljo, 7. t.m., je sv. oče Janez Pavel II. med slovesnim bogoslužjem na Trgu sv. Petra v Rimu imenoval nove blažene, ki pripadajo različnim narodnostim in tudi različnim poklicem, vsem pa je bila skupna velika vera in živo pričevanje Kristusa in njegovega nauka, včasih celo do mučeniške smrti. 1267 je številka, ki odgovarja vsem novim blaženim, ki jih je v 23 letih načelovanja vesoljni Cerkvi na 129 slovesnostih imenoval papež Janez Pavel II.

Od dne, ko je sv. oče postal Petrov naslednik v Cerkvi, zatrjuje, da moramo slediti Kristusu in z gledom tistih, ki so že v času svojega temeljskega življenja dosegli svetništvo. Zato

se papež ni oziral in se tudi danes ne ozira na kritike, češ da je postavil na čast oltarja že preveč vernikov. Janez Pavel II. upravičeno daje za zgled današnjim vernikom in vsemu svetu predvsem take ljudi, ki so s svojim življenjem dokazali, kako je tudi danes in v najtežjih časih možno svetniško živeti. Kot da bi nam hotel reči: "Zgledi vlečejo!"

Tudi tokrat je bogoslužje potekalo po že ustaljenem obredu, kajti papež je med svojo homilijo po vsakem novem blaženem obrazložil, zakaj je novi blaženi svetniško živel. S svetim očetom je mašo darovalo trideset somaševalcev, med njimi zelo veliko kardinalov. Zbralo se je več kot trideset tisoč vernikov,

pretežno romarjev iz držav, kjer so svetniško živeli in delovali novi blaženi. Tudi zato je bilo bogoslužje v več jezikih. Prav je tudi, da omenimo novost, ki je v tem, da je sedaj v Cerkvi dovoljeno čiščenje blaženih na lokalni ravni, medtem ko vesoljna Cerkve slavi in časti le svetnike, se pravi tiste blažene, za katere se je kanonski postopek za imenovanje svetnika že končal. Nicolas Gross je bil nemški laik, ki se je rodil leta 1898, umrl pa je leta 1945, in sicer med nečloveškim mučenjem v nacističnem zaporu. Bil je družinski oče in rudar, kasneje pa aktiven krščanski častnikar v sindikalnem gibanju.

Ignacij Maloyan je prvi blaženi iz strahotnega števila žrtev genocida, ki so ga Turki v začetku minulega stoletja izvršili nad Armenci. Maloyan se je rodil l. 1869, ubit pa je bil l. 1915 med turškim divjanjem nad Armen-

ci. Alfonso Maria Fusco (1839-1910) je bil že za časa svojega življenja imenovan Don Bosco z Juga, ustanovil pa je nov ženski redovniški red. Tommaso Maria Fusco (1831-1891) je ustanovil ženski red Sestre Božje ljubezni dragocene krvi. Emilie Tavernier Gemelin (1800-1851) je bila najprej družinska mati in nato redovnica ter ustanoviteljica reda sester Božje Previdnosti v Montrealu v Kanadi. Eugenia Picco (1867-1921) je bila sestra Reda majhnih hčera svetih src Jezusa in Marije. Maria Euthymia Uffing (1914-1955) pa je bila sestra v redu kongregacije Barmherzige Schwestern.

Papež je vse nove blažene imenoval "pravične, ki zaradi vere živijo večno življenje v Božji bližini". Prav svetniki po papeževih besedah tudi pričajo o tem, "kako je vera vedno izpostavljena napadom zla".

MSGR. CVETKO ŽBOGAR O MISIJONU PRI SV. IVANU V GORICI

UTRDITEV IN POŽIVITEV VERE

Duhovnjak sv. Ivana v Gorici doživlja poseben "milostni trenutek". Lahko rečemo, da se v zadnjih letih plete okrog nje živa župnijska skupnost, kar je gotovo najlepši rezultat dolgoletnih molitev in prizadevanj. Pred nekaj tedni so goriški verniki v nadškofovi prisotnosti z lepim praznikom odprli nove župnijske prostore, kjer se bo ta skupnost lahko srečevala. K rasti te skupnosti bo gotovo veliko pripomogel tudi novi kaplan p. Mirko Pelicon DJ, ki se je letošnjo jesen vrnil v rodno Gorico in "domačo" župnijo, kjer se bo posvečal zlasti mladim in družinam.

Korak v rasti župnijske skupnosti pomeni tudi misijon oz. duhovna obnova, ki bo potekal od 21. do 28. oktobra. Župnika msgr. Cvetka Žbogarja (na sliki) smo vprašali, naj nam kaj pove o pomenu te pobude. Posredujeval nam je poglobljeno razmišljanje o evangelizaciji, o potrebi po rednem pastoralnem delu in o nujni sodelovanju med duhovniki in laiki; poudaril je tudi, da taka duhovna obnova ni žetev, ampak setev. Takole pravi msgr. Žbogar:

"Nekdo je pred leti zapisal: 'Misijon je lahko velik kres, za katerim ostane pogorišče, ali pa je binkoštni ogenj, ki se razdeli na posamezne plamene: tudi ko velik ogenj ugasne, gorijo plameni in srcu posameznikov in skupin, ki kot drobna žarišča nadaljujejo izžarevanje.'

Ljudski misijon spada med stare oblike verske poglobitve. Misijon je navadno zajel vse ljudi v nekem kraju. Skoraj vsi so prihajali vsak dan v cerkev. Bil je tako rekoč tedenski praznik v župniji. Misijonski nago-

vor, ki so trajali celo uro, so podajali povzetek vseh krščanskih resnic.

Danes so se razmere močno spremenile. Te spremembe so nov pastoralni izziv. Duhovniki v pastirski službi si večkrat zastavljamo vprašanje: ljudski misijon ali ne? Misijon mora biti tudi danes učinkovito sredstvo za poglobitev vere, če je prilagojen našemu času in odgovarja na vprašanja in potrebe sodobnega človeka. Danes je potrebno poudariti premik misijonskega poslanstva Cerkev: ne toliko posredovanje verskih resnic, temveč evangelizacijo, ne v prvi vrsti zakramentalizacijo, temveč označevanje.

Prav evangelizacija je današnjemu kristjanu nujno potrebna, saj mu želi pomagati, da bosta njegova vera in krščanstvo ohranjala življenjsko svežino in odrešenost.

Razen premika tega poukarka, je potrebno misijon ali

duhovno obnovo v župniji vključiti v celotno pastoralno delo. Če ostane iztrgan, zagori z velikim plamenom, pa hitro ugasne. Ta organska vgrajenost mora po misijonu nadaljevati tisto, kar je bilo med misijonom zastavljeno.

Evangelizacija zajema celotnega človeka in vse njegove plasti. Hoče ga odreševati v celoti. Ker je današnji človek potrošniško usmerjen, mu oznanjevanje pomaga ovrednotiti in osvetliti to področje z lučjo evangelija, govoriti o kristjanovem odnosu do dela, o kristjanu v porabniški družbi. Evangelizacija gradi dostojanstvo in zrelost človeške osebe, osebno vero, osebno odločitve za Boga, pomaga narediti pravo lestvico vrednot. Pri evangelizaciji se torej pokaže celovitost krščanskega življenja, v katerem se molitev in delo, milost in vsakdanost, individualnost in občestvenost med seboj dopolnjujejo in prepletajo.

Vse bolj spoznavamo, da je delež laikov na misijonu vreden in pomemben predvsem pri pogovorih s starši, zakonci, družinami in mladimi. Zato smo prepričani, da bo šele ustrezna pomoč dobrih in pričevanijskih kristjanov pomagala vsebinsko in metodično posodobiti - tudi s pomočjo misijona ali duhovne obnove - pastoralno delo v naši duhovniji.

V veliko pomoč je pri misijonu bil župnijski oz. ekonomski svet. V rednih srečanjih tudi z misijonarjema je prišlo na dan nekaj dobrih spoznanj in predlogov. Misijon bo bolj utrditev in poživitev vere verujočih kakor pa obujanje vere v obrobni in oddaljenih. Pomeni obnove življenja s Cerkvijo.

Program ni preobložen s številnimi srečanji. Misijon naj poteka v duhovni zbranosti in umirjenosti.

Pozorni moramo biti na čas po misijonu, da bi seme raslo. Misijon je setev, ne žetev. Zato potrebuje prizadevanje, da ohrani svoj odmev. Zavedamo se, da misijon ne more obraditi sadov tam, kjer ni načrtnega, rednega in zavzetega pastoralnega dela, pri katerem sodelujejo duhovniki in laiki.

Zadnji misijon v cerkvi sv. Ivana je bil novembra 1982, ob deseti obletnici slovenske župnije v Gorici. Kot nam je povedal msgr. Žbogar, so bile nato razne duhovne obnove vsakih pet let. Tokrat bosta misijon vodila lazarista g. Peter Žakelj in g. Vlado Bizant; spored duhovne obnove bomo objavili prihodnji teden.

"V našem mestu je dokaj težko prirediti podobne pobude," je dodal msgr. Žbogar, "saj so Slovenci razpršeni. Včasih jih je bilo veliko v ulicah okrog našega središča. Danes jih je ostalo prav malo. Težko jih je zbirati. Pastoralno delo bi zato bilo ravno v tem, da bi vse te ljudi obiskovali. Obiskujemo starejše in bolnike od ul. Foscolo pri severni železnici do četrti Sv. Ane na drugem koncu mesta; veliko je ostarelih in onemoglih, takih, ki ne morejo obiskovati naše cerkve." Z novim kaplanom je msgr. Žbogar zelo zadovoljen, saj je p. Mirko "zelo navdušen, dobro pozna naše mesto, je zrasel pri sv. Ivanu." Sklenil pa je takole: "Ta misijon želi biti torej v prvi vrsti poživitev vernih ljudi, da začutijo, da morajo živeti s Cerkvijo; vera ni nekaj zasebnega."

SVETNIK TEDNA

7. OKTOBER

SILVESTER ČUK

ROŽNOVENSKA MATI BOŽJA

Mesec oktober je prav tako kot maj posvečen naši nebeški Materi Mariji: v maju njej na čast nabiramo šmarnice - duhovne šopke, imenovane po dišečem spomladanskem cvetju, v oktobru pa ji pletemo vence iz "najlepših jesenskih rož" - častimo jo z molitvijo rožnega venca. Ta pobožnost, ki je postala vsakdanja duhovna hrana mnogih ljudi, je zrasla iz otroške vere preprostih src pred približno sedemsto leti. Povsod so se je z ljubeznijo oprijeli verniki vseh slojev in vse je obogatila, saj je to čudovita šola življenja s Kristusom pod Marijinim vodstvom. Pri molitvi rožnega venca v duhu podoživljamo glavne dogodke našega odrešenja, to je, Jezusovega in Marijinega življenja, in ob premišljevanju teh dogodkov se nadihamo ozračja vere, upanja in ljubezni. Zaradi njenih blagodejnih sadov so to molitev papeži vedno priporočali.

Že več kot štiristo let pa obhajamo poseben praznik Rožnovenske Matere Božje. Sredi 16. stoletja je namreč krščanski Evropi grozila muslimanska nevarnost, ki so jo predstavljali turški osvajalci. Leta 1571 so Turki zbrali v Sredozemlju močno ladjevje. Papež Pij V. si je z vsemi močmi prizadeval, da bi krščanski vladarji združili svoje pomorske sile in se Turkom postavili po robu, vse verne ljudi pa je prosil, naj z molitvijo rožnega venca kličejo pomoč Matere Božje.

7. oktobra 1571 je prišlo do velike pomorske bitke pri Lepantu, v kateri je bilo turško ladjevje povsem uničeno. Zmago je papež pripisal Marijinemu varstvu, zato je naslednje leto določil, naj se v spomin na ta dogodek 7. oktobra obhaja praznik "Marije Zmagovalke". Njegov naslednik Gregor XIII. je spominski dan preimenoval v "praznik naše ljube Gospe rožnega venca", papež Klemen XII. pa je praznik raztegnil na vso Cerkev ter ukazal, naj se obhaja na prvo nedeljo v oktobru. Med papeži novejšega časa je molitev rožnega venca najbolj širil Leon XIII. (1878-1903), ki je o njem napisal kar 16 apostolskih pism in okrožnic, v katerih je toplo priporočal vsakdanjo molitev rožnega venca, mesec oktobra pa je razglasil za mesec rožnega venca. V lavretanske litanije Matere Božje je uvrstil vzklík: "Kraljica presvetega rožnega venca, prosi za nas!" Papež sv. Pij X. je leta 1913 določil, da se god rožnovenske Matere Božje obhaja stalno 7. oktobra in tako je še zdaj. Tudi papeži tega stoletja so o rožnem vencu veliko govorili in pisali.

Možna spodbuda za gorečo molitev rožnega venca so bila Marijina prikazovanja v Lurdu leta 1858 in zlasti v Fatimi leta 1917. Bernardki in Lurdu se je nebeška Gospa prikazovala z rožnim vencem v roki in Bernardka ga je molila vedno, ne le takrat, ko je šla k votlini. Trem fatimskim pastirčkom se je Marija prvič prikazala 13. maja 1917 opoldne, ko so bili po tamkajšnji navadi sredi molitve rožnega venca. Naročila jim je, naj vztrajno in pobožno molijo rožni venec za mir na svetu. Ko se jim je 13. oktobra prikazala zadnjič, se jim je predstavila kot "Kraljica rožnega venca". Pri tretjem prikazovanju jim je narekovala molitev, ki jo navadno ponavljamo pred vsako desetko rožnega venca: "O Jezus, odpusti nam naše grehe, obvaruj nas peklenskega ognja in privedi v nebesa vse duše, posebno še tiste, ki so najbolj potrebne tvojega usmiljenja."

Med sodobnimi apostoli rožnega venca velja omeniti irskega duhovnika p. Patricka Paytona, ki je leta 1942 ustanovil gibanje Družinski rožni venec: To gibanje zdaj vključuje že nad 20 milijonov družin, ki redno molijo rožni venec. Geslo tega gibanja je: "Družina, ki moli rožni venec, ostane združena - narod, ki se poraja iz takih družin, ljubi mir."

SODOBNO IN TEHTNO O BOGU

ANTROPOLOŠKA IN TEOLOŠKA IZHODIŠČA KRŠČANSKE VERE IN DUHOVNOSTI (1)

ZVONE ŠTRUBELJ

V podlistku začenjamo objavljati govor, ki ga je dr. Zvone Štrubelj imel v Dragi 2. septembra letos.

UVOD

Papež Janez Pavel II. je na začetku svojega pontifikata rekel, da je človek pot Cerkve. Ali ne bi mogli reči tudi, da je človek pot do Boga, ali še več: pot, po kateri hodi Bog sam?

"Kaj je človek, da se ga spominjaš, in sin človekov, da skrbiš zanj?", pravi osmi psalm (Ps 8, 5). "In vendar, naredil si ga malo nižjega od angelov, s slavo in častjo si ga ovenčal: dal si mu oblast nad deli svojih rok, vse si podvrnil njegovim nogam" (Ps 8, 6s). Tako velika je vrednost človeka. Iz ljubezni do njega se Bog ne obojavlja dati mu največji dar, ki ga zmore: "Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega sina" (Jn 3, 16; Rim 8, 32 in 2 Kor 5, 21). Bog je postal človek. Bog sam je prevzel obliko človeške-

ga bivanja, da bi svet in zgodovino pripeljal do svoje dovršitve. Ti dve temi, človek in Bog, se kot v simfoniji prepletata druga z drugo, preko taktov veselja in žalosti, v igri sonca in teme, preko vzponov in padcev, v močnem finale zgodovine: božja slava je živ človek (sv. Irenej).

V prvi točki bom nanizal nekaj ugotovitev o psihološko problematičnem položaju človeka, ki je preživel tragično in usodno 20. stoletje. Če biblična antropologija prisega na človekovo dostojanstvo in na nerazdružljivo zavezo prijateljstva med Bogom in človekom, je človek kot avtonomen zgodovinski subjekt od razsvetljenstva naprej bil boj za svojo avtonomijo proti Bogu. Dogodki preteklega stoletja na najbolj jasn način kažejo na porazne rezultate "emancipirane" človeka, ki je izgubil navezo z Bogom. Naloga današnje antropološke teologije, še več, osnovna naloga krščanstva, je združiti os, ki je bila zlom-

ljena: človek in Bog. Bog in človek, dve stvarnosti, ena v srcu druge.

V drugem delu bom skušal podati prerez aktualnih antropoloških in teoloških silnic v krščanstvu. Spričo procesa globalizacije smo se kar naenkrat znašli pred novim geografskim zemljevidom Cerkev, polnim skritih obljub pa tudi problemov.

V tretjem delu bom podal vizijo Cerkev tretjega tisočletja. Ne bom se šel preroka. Orisal bom le nekaj osnovnih antropoloških in teoloških izhodišč, ki bodo še kako dejavna v prihodnosti.

I. "KRATKO", "TRAGIČNO" IN "NAJBOLJ KRAVAVO" STOLETJE, KI JE ZA NAMO

Rane preteklega, dvajsetega stoletja so se odprte in boleče. Nova doba, obdobje od razsvetljenstva do začetka prejšnjega stoletja je prometejsko obljubljala obdobje zrelega človeka, osamosvojenega od nadvlade Boga in cerkve, od krščanstva in religij. Znanstveni, tehnološki in industrijski napredek, vera v razum, vera v nove družbene sisteme. Tri vodilne vrednote: razum, napredek in narod so kot sonce, luna in zvezda vodnica razsvetljevale novodobno obzorje. Privedle so do epohalnih, morda največjih inovativnih sprememb v zgodovini člo-

veštva: revolucije znanosti in filozofije, nato industrije in tehnologije in končno države in družbe. Obenem pa so človeštvo privedle do roba prepada, do nevarnosti samouničenja.

Temu obdobju je sledilo obdobje postmoderne, ki je bilo za vero v človeka in v njegovo dostojanstvo temeljita preizkušnja: stoletje velikih ideologij in diktatur, stoletje holokavstva in gulagov, stoletje ideoloških in etničnih čiščenj, nato pa velika kriza smisla in nihilizem, moralni in družbeni relativizem, občutek izgubljenosti in brezcilnosti.

Že v 19. stoletju je prodorni kritik Friedrich Nietzsche napovedal čas, ki bo "onstran dobrega in slabega", ki bo zaniteresiran le za "voljo do moči", ki bo deloval pod senco "smrti Boga" za uničenje celotne evropske morale. Prav to se je drastično uresničilo v 20. stol. Ne le v osebnostih, kot sta bila Stalin in Hitler, ne le v holokavstvu, gulagu in dveh svetovnih vojnah ter v atomski bombi na koncu, ampak tudi v vsakdanjiku, v škandalih politikov in gospodarstvenikov, pa tudi v egocentizmu, potrošniški usmerjenosti, nasilju, sovraštvu do tujcev, streljanju v šolah, ubijanju staršev s strani mladoletnikov itn...

DALJE

RABIN TOAFF: "ODSTOPAM PROSTOR MLAJŠIM!"

V tem tednu je italijansko javnost presenetila vest, da se vrhovni rabin italijanske judovske skupnosti Elio Toaff umika v pokoj. To je napravil s sebi lastno in zelo zgovorno gesto: "Dajem prostor mladim!"

"Po petdesetih letih službe čutim dolžnost, da se primerne poslovim," je še povedal rabin Elio Toaff, ki je na mesto prvega v italijanski judovski skupnosti prišel v Rim leta 1951 iz Benetk. Takrat je nasledil Davida Prata. Med drugo svetovno vojno je bil rabin Elio Toaff aktivno udeležen v osvobodilnem boju v Italiji in Franciji. Med drugo svetovno vojno se je judovska skupnost številčno zelo zmanjšala, saj se je večina Judov izselila ali pa končala svoje življenje v nacističnih koncentracijskih taboriščih. "Pa vendar nam je v vseh teh letih uspelo obraniti in ohraniti našo kulturo in omiko...", je dejal ob slovesu rabin Elio Toaff.

Od svoje skupnosti se je poslovil minulo nedeljo, rimski župan Walter Veltroni pa ga je ob tej priložnosti progl-

sil za častnega občana. 86-letni rabin je veljal za zmernega in preudarnega človeka ter jasnega sogovornika.

RADIO OGNJIŠČE: NAPOVED

Lokalni primorski program iz koprškega studia se začne vsak dan ob 16. uri. Ob 16.45 so obvestila o kulturnih in cerkvenih dogodkih na Primorskem.

Opozarjamo vas na prenovljeno oddajo *Slovenci v Italiji*, ki je na sporedu vsako soboto ob 17. uri.

Radio Ognjišče lahko poslušate na ukv frekvencah 107,5 - Sveta gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst).

5

ČETRTEK,
11. OKTOBRA
2001

PROFESOR JANKO JEŽ DEVETDESETLETNIK

Kdor pozna prof. Janka Ježa in ga občasno sreča v Sesljanu, kjer živi, ali kje v mestu, mu ne bi prisodil častitljivih 90 let, kolikor jih je te dni praznoval. Še vedno čvrsto stopa in bistro ter razgledano govori o dogajanju okrog sebe. V svojem življenju je marsikaj doživel in zanimivega naredil, a se je vedno držal nekako ob strani javnega življenja, saj ga poznamo predvsem

kot profesorja in ravnatelja slovenskega učiteljskega A. M. Slomšek iz Trsta. Ko človek vzame v roke njegove spomine z naslovom Življenje moje, ki so izšli leta 1997 v zbirki Naše korenine pri Goriški Mohorjevi družbi, in jih začne brati, takoj razume, da je prof. Jež človek, ki ima marsikaj povedati. Rodil se je v mestnem središču, svoja otroška leta pa je preživel v Rojanu, kjer je obiskoval osnovno šolo in bil priča fašističnim izgreedom. Obiskoval je elitno klasično gimnazijo Dante Alighieri v Trstu, kjer je imel za razrednika znanega italijanskega iredentističnega pisca in pisatelja Giannija Stuparicha; in prav zanimivo je bilo spremljati dokumentarec o usodah sošolcev tega Stuparichevega razreda, ki so ga

S 3. STRANI

GLASBENE ŠOLE

Prav bi bilo, da bi nas Ministrstvo za šolstvo RS, s katerim žal nimamo nobenih vezi, neposredno priznavalo in finančno prispevalo k vzdrževanju naše ustanove. Uradna povezava s tem ministrstvom bo še toliko bolj življenjsko potrebna, ko bo Slovenija vsotopila v EZ in bo tukajšnja meja dejansko presežena.

Kot mlad izobraženec ste se zgodaj vključili v delo v naših ustanovah. Včasih radi rečemo, da je premalo mladih ljudi pripravljenih delati v naši narodni skupnosti. Zakaj je tako in kaj bi mlademu človeku svetovali?

Sam sem še mlad in zato lahko pomenijo moji nasveti le prijateljsko besedo, namenjeno mladim, ki so nekaj let mlajši od mene. Na srce bi jim položil sledeče: branje knjig (predvsem klasične literature), pozornost na notranje grajenje svoje osebnosti in na iskanje lepote v prijateljstvu. Temeljna stvar je, da se ne izgubijo v sodobni masi enakih, ampak da iščejo izvir in hkrati naraven pristop do sveta, sočloveka, življenja. Naše organizacije niso cilj, ampak sredstva za ohranjanje skupnosti in določenih pozitivnih vrednot. Sredstva, ki imajo smisel, kolikor so do mladih poslušna in z mladimi v dialogu, v zavesti, da jim lahko marsikaj lepega in koristnega nudijo, istočasno pa tudi, da jih mladi lahko poživijo, posodobijo in plemenitijo.

pred kakim letom oddajali po tretji deželni televizijski mreži Rai. Med njimi so izjave prof. Ježa in še nekaterih drugih pričale, kako je Trst v dvajsetih letih prejšnjega stoletja vse bolj izgubljal svoj multietnični videz tudi s prisilnim poitalijančevanjem nemških, judovskih, grških ali slovenskih priimkov. Jež se je nato umaknil v Ljubljano, kjer je doštudiral in se oženil, a ob prihodu italijanske vojske v Ljubljano, so ga aretirali kot dezerterja, čeprav ob naboru ni bil potrjen zaradi zdravstvenih težav. Zanimivo je njegovo pripovedovanje o študentskem in begunskem življenju v Ljubljani pred drugo svetovno vojno in o življenjskih usodah nekaterih rojakov, kakor tudi, kako je diplomiral na romanistiki ljubljanske filozofske fakultete, postal asistent in lektor za italijanščino prav na tej fakulteti. Ob italijanski vojni napovedi Jugoslaviji je s študenti prostovoljci odpotoval proti Zagrebu, a ko so tam zvedeli, da so Nemci že globoko v notranjosti države, se je vrnil v Ljubljano, kjer je živel in delal do avgusta 1942, ko so ga Italijani aretirali kot dezerterja. Vojsko je zato odsulil v posebnem bataljonu v Arezzu, kjer se je srečal tudi z drugimi rojaki, ki so se znašli v podobni situaciji. Po 8. septembru pa se je umaknil v Rim, kjer je kot begunec preživel pet let, nostrificiral ljubljansko diplomu in bil lektor za slovenščino na rimskem vseučilišču ter se seznanil z vidnimi italijanskimi raziskovalci in kulturniki. V tistem času se je tudi začel zanimati za Brižinske spomenike, ki jih je predstavil italijanski javnosti v posebnem članku. To pa je bil tudi čas, ko se je vključil v Akcijski odbor za suvereno in samostojno slovensko državo, pri katerem je odigral pomembno vlogo tudi Ciril Žebot. Zlasti so se zanimali za vprašanje razmejitve in usode naših krajev. Leta 1948 se je vrnil v Trst kot vodja slovenskega oddelka pri prosvetnem uradu Zvezniške vojaške uprave. Stanje v povojnem Trstu ni bilo lahko. Razmere so bile zelo zapletene in politično nejasne, še zlasti za človeka, ki je prihajal iz Rima in ni doživel tukajšnjih medvojnih in povojnih dogodkov. Angažiral se je torej pri obnovi slovenskega šolstva v zamejstvu, nato je nekaj časa bil odgovorni urednik Demokracije ter se s šolskim letom 1953-54 vrnil v razred. Po opravljenem rednem natečaju za stalne ravnatelje slovenskih višjih srednjih šol je postal prvi redni stalni ravnatelj slovenskega učiteljskega v Trstu, upokojen pa je bil leta 1977. Ves čas je bil prof. Jež tudi aktiven publicist, saj je sodeloval pri celi vrsti listov in revij. Prav gotovo pa velja še posebej omeniti njegovo italijansko izdajo Brižinskih spomenikov, ki so izšli leta 1993 pri tržaški Mladiki, in še omenjeno knjigo Življenje moje, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. Obe deli sta bili deležni zelo laskavih ocen in potrjujeta vsestransko angažiranost in zanimanja prof. Janka Ježa.

Omeniti moramo tudi, kako se je naš jubilar polno vključil v javno življenje devinsko-nabrežinske občine, kjer se je bil naselil kmalu po vrnitvi na Tržaško. Tako je že leta 1956 bil izvoljen v občinski svet in štiri leta opravljal odborniško dolžnost. Za tem je bil dolga leta uradni prevajalec na sejah občinskega sveta in končno več let spravni sodnik v devinsko-nabrežinski občini. Prof. Janko Jež je skratka slovenski intelektualca, čigar široko znanje in bogate življenjske izkušnje so vedno bile na razpolago našemu ljudstvu. Ob visokem življenjskem jubileju profesorju Janku Ježu, ki je tudi naš dragoceni sodelavec, voščimo veliko zdravja, moči in volje, da bi mogoče še kaj zanimivega napisal in tako ohranil našemu spominu.

KONGRES SLAVISTOV V TISOČLETNI GORICI

“V polstoletni tradiciji slovenskih slavističnih kongresov je letos prvič, da smo s kongresom odšli izven matične države in to smo zavestno storili v Evropskem letu jezikov, kar daje seveda kongresu še večjo težo. V Gorico pa smo prišli zato, ker tu živi slovenska manjšina in se zavedamo simboličnega pomena našega dejanja. Istočasno, ko pričakujemo, da bo Slovenija čimprej polnopravna članica Evropske unije, pa vemo, da smo danes s tem, da smo prišli s slovenskim slavističnim kongresom v Gorico, po svoje pomagali podirati schengensko mejo in s tem nakazali, da je vstop našega naroda v Evropo, kamor spadamo, že danes možen”. Tako je ob zaključku drugega dne Slovenskega slavističnega kongresa v Gorici povedal predsednik Slavističnega društva Slovenije prof. dr. Marko Jesenšek.

Kongres so slovesno odprli v četrtek v Novi Gorici, odvijal pa se je v obeh obmejnih mestih, na programu so bila kot običajno predavanja, seminarji, okrogle mize in izleti v slovenske kraje na slovenski in italijanski strani meje. Letošnji kongres je bil v znamenju Evropskega leta jezikov, udeležilo se ga je približno 400 slavistov z vseh koncev Slovenije, 60 domačin in tujih predavateljev pa je spregovorilo v treh dneh zasedanja o stanju, izzivih in prihodnosti slovenskega jezika. Letošnji simpozij pa je bil namenjen predstavitvi življenja in dela slovenskega literarnega zgodovinarja Matije Murka.

V četrtek se je, kot rečeno, kongres mudil v Novi Gorici, na slovenskem odprtju so najprej podelili nagrade Slavističnega društva Slovenije ter priznanje županu občine Vrhnika za podporo tekmovanju za Cankarjevo priznanje. Na prvih dveh predavanjih sta v Novi Gorici spregovorila Janko Kos o primerjalni književnosti in literarni teoriji na Slovenskem ter Franc Zdravec o slovenskem romanu v 20. stoletju. V popoldanskih urah pa je ravno tako v Novi Gorici stopil za mikrofona Matjaž Kmecl na temo *Morebitni drugačni pogledi na zgodovino slovenske literature*.

Popoldanski spored je bil pester, saj sta bili na programu sočasno dve okrogli mizi, in sicer o sodobni slovenski književnosti ter o slovensčini v integracijskih procesih, ki sta jih oblikovala vidna imena profesorjev, izobražencev in raziskovalcev slovenskega jezika in kulture. obenem pa so

FOTO BUMBACA

se lahko udeleženci soočili in spoznali nove strokovne in znanstvene knjige.

Naslednji dan so se slovenski slavisti mudili v Gorici v Kulturnem centru Lojze Bratuž, kjer so po pozdravnem nagovoru predsednice slavističnega društva Trst-Gorica-Videm prof. Lojzke Bratuž lahko prisluhnili dvema tehtnima predavanjema Jožeta Toporišiča, ki je predstavil novi slovenski pravopis, ki je šesti po vrsti in je tik pred izidom, ter Bredi Pogorelc, ki je spregovorila o smereh raziskovanja v slovenskem knjižnem jeziku. Po skupnih predavanjih so se slavisti tudi drugi dan razdelili na dve sekciji, saj je bila v KC Lojze Bratuž okrogla miza o položaju slovenskega jezika v letu jezikov ter o zamisli vseslovenske pobude Rastoča knjiga, ki naj bi Slovence v oči drugih Evropejcev naredila prepoznavne. V Kulturnem domu smo lahko poslušali predavanja o življenju in delu Matije Murka in bili deležni številnih predstavitev novih znanstvenih in strokovnih knjig.

V popoldanskem delu so udeleženci slavističnega kongresa nadaljevali z delom, na okrogli mizi so tudi spregovorili o slovenskem slovaropisju. Prav gotovo je bila okrogla miza na temo Rastoča knjiga dogodek zase, saj “gre za projekt ponosnega srečanja s preteklostjo ter pogumnega načrtovanja prihodnosti”, kot so pou-

darili slavisti na predstavitvi. Predvidoma v Ljubljani naj bi namreč zgradili objekt v obliki knjige, ki je tako in še vedno označuje Slovence in to prav ob deseti obletnici slovenske države, ob 450-letnici prve slovenske knjige in seveda ob tisočletnici Brižinskih spomenikov. Knjiga naj bi postala simbol slovenskega naroda, kajti prav kultura in jezik sta po mnenju slovenskih slavistov “temeljna narodno konstitutivna elementa slovenskega naroda, ki se je konstituiral in ohranjal izključno po kulturni akciji.”

Med drugimi prireditvami so si v petek nekateri slavisti pod strokovnim vodstvom prof. Verene Korsič Zorn ogledali mesto Gorico, ki letos praznuje tisočletnico prve dokumentirane omembe mesta, Slovensko knjižnico Damir Feigel in druge slovenske kulturne ustanove v mestu. V večernih urah pa je bil na programu večer o slovenski stvarnosti v videmski pokrajini, o katerem poročano na drugem mestu.

Zadnji sobotni dan kongresa slovenskih slavistov je bil namenjen poučnim potovanjem po širšem slovenskem prostoru, ki so jih vodili izvedenci. Na programu je bila Vipavska dolina, Brda, Beneška Slovenija in Most na Soči oziroma obisk Kosmačeve učne poti.

EJ

V PRIMORSKEM DRAMSKEM GLEDALIŠČU

ABONMA ZA LJUBITELJE OPERE IN BALETA

Vzporedno z gledališkimi predstavami bodo v bližajočih se zimskih in za sedaj še oddaljenih pomladnih dneh na velikem odru Primorskega dramskega gledališča zablesteli svetovno znane arije in plesni koraki priljubljenih baletov, katerim se bodo lahko zasanjano predajali ljubitelji tovrstnega umetniškega izražanja. PDG Nova Gorica namreč že peto leto razpisuje abonma Opera in Balet, ki bo tudi v sezoni 2001/02 pester v svoji bogati ponudbi. Prvo srečanje z opero bo v turek, 13. novembra, ko bo na sporedu *Trubadur* velikega kralja operne umetnosti Giuseppea Verdija v izvedbi SNG Opera in balet Ljubljana. V ponedeljek, 3. decembra, bo zaživela glasbeno-plesna predstava *Tango Loco*, ki ga bo izvajal El Fuego Ljubljana. V torek, 4. decembra, bodo Primorsko

dramsko gledališče, Akademija za glasbo in Orkester slovenske vojske predstavili opereto Jacquesa Offenbacha *Srečkova pesem*. V njej uspešno nastopa tudi dramska igralka, članica PDG, Lara Jankovič. PDG v zadnjih letih sodeluje pri nastajanju operno-baletnih predstav kot producent, zato želi te uprizoritve predstaviti svojim zvestim abonmentom. V predbožičnem vstupu, v torek, 11. decembra, bo HNK Ivan Zajc Reka izvajala komično opero Gioacchina Rossinija *Gospod Bruschino*, ki je bila prvič izvedena v Teatro San Moise v Benetkah v pustnem času leta 1813. V novem letu 2002 bodo prvi prišli na svoj račun ljubitelji baleta; v torek, 8. januarja, bo namreč SNG Opera in balet Ljubljana predstavilo *Navihanko*, najpomembnejše delo Luisa-Josepha-Ferdinanda Herolda. Gio-

acchino Rossini, najvidnejši mojster italijanske opere buffe, bo spet protagonist v torek, 21. marca, z opernima enodejankama *Gianni Schicchi* in *Sestra Angelika* v odlični izvedbi HNK Zagreb. Letošnja abonmajsko ponudbo bo v torek, 2. aprila 2002, sklenila opereta *Vesela vdova* Franca Lehajra, ki jo bo izvedlo SNG Opera in balet Ljubljana. Organizator si seveda pridržuje pravico do spremembe programa.

Kdor bi se rad prepustil vabeči glasbeni in plesni omami, se za vpis abonmaja lahko zgleda pri blagajni PDG na Trgu Edvarda Kardelja 5 v Novi Gorici do 13. oktobra vsak dan od 10. do 12. in od 15. do 18. ure; v soboto pa od 10. do 13. ure. Cena abonmaja znaša 20.000 SIT za parter, za balkon in dodatne sedeže pa 18.000 SIT. Gledališki abonenti imajo pri nakupu abonmaja 2.000 SIT popusta. Za informacije lahko pokličete 003865 3352200, lahko pa se poslužite faks 003865 3021270, e-pošte (pdg@siol.net) ali interneta (www.pdg-ng.si).

IK

PRIHODNJO NEDELJO V KOBARIDU

PLOŠČA V SPOMIN NA RUDIJA IN ANDREJA-SLAVKA URSIČA

V nedeljo, 14. oktobra, bo na pobudo društva TIGR in občine Kobarid ob 11. uri na pročelju rojstne hiše Jeronovih na Trgu svobode sredi Kobarida odkritje plošče v spomin na brata Rudija in Slavka (uradno Andreja) Uršiča.

Rudi (1906-1959) je bil tigrovec in politični preganjanec, saj so ga fašisti med drugim konfinirali na otok Ponzon in internirali v Istonio Marino. Nato je bil partizan in od leta 1945 do upokojitve priljubljen napovedovalec na Radiu Trst. Andrej, za domače Slavko Uršič (1908-?) pa je bil pred vojno častnik in politik v Ljubljani, po njej pa med ustanovitelj Slovenске demokratske zveze v Gorici in glavni urednik tednika Demokracija. Znanе so njegove pozneje večkrat ponatisnjene Misli o demokraciji. Dne 31. avgusta 1947 ga je jugoslovanska politična policija ugrabila pri Kobaridu in do nedavnega je bila njegova usoda povsem skrivnostna. Kot žrtev totalitariz-

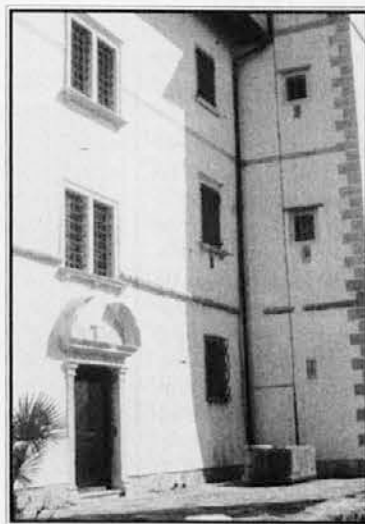
ma je izginil v udbovskih zaporih. Na slovesnosti prihodnje nedelje bodo spregovorili kobarški župan Pavel Gregorčič, predsednik društva TIGR Franjo Batagelj in slavnostni govornik, pisatelj Saša Vuga. Pel bo domači oktet Simon Gregorčič. Ploščo bo blagoslovil župnik msgr. Franc Rupnik. Na voljo bo tudi brošura Jeronova družina narodnjakov, za katero so napisali uvod urednik Karlo Kocjančič, eseje Borut Rutar o rodbini Uršič in življenjski poti Rudija Uršiča ter Ivo Jevnikar o delu in usodi Andreja-Slavka Uršiča, spominsko pričevanje pa pesnik Bert Pribac.

Naj še omenimo, da bo ravno na večer pred slovesnostjo Radio Trst A ob 18. uri ponavljal "tragedijo brez epiloga" Šahovska kraljica, ki jo je Lucijan Vuga pred leti posvetil izginulemu Andreju-Slavku Uršiču. To produkcijo Radia Trst A je režiral Adrijan Rustja.

ŠE PRIREDITVE OB 1000-LETNICI

V Goriškem muzeju v gradu Kromberk, kjer že dalj časa prirejajo razna predavanja, seminarje, razprave in simpozije v počastitev 1000-letnice prve pisne omembe Gorice, Solkana in tistega območja v spodnji Vipavski dolini, kjer se je pozneje postopno oblikovala Goriška pokrajina, še nadaljujejo s takimi dejavnostmi. V petek, 5. oktobra, so v gradu Kromberk odprli zgodovinsko razstavo z naslovom *Tisoč in več let na Goriškem*. S predmeti, ki so jih odkrili v starih virih, z eksponati iz arheoloških izkopavanj in z drugim gradivom, ki bodisi izhajajo iz muzejskih zbirk ali pa so jih posodile razne kulturne in druge ustanove, tudi župniške cerkve, je prikazana preteklost Goriške od petega stoletja pa vse do današnjega časa.

Razstavo, ki je na ogled v dveh nadstropjih grajskega poslopja, so pripravili kustosi, torej izvedenci Goriškega muzeja, njihovo delo pa je usklajevala kustosinja Nataša Nemeč. Razstava, ki ponazarja tudi zgodovinski razvoj

Goriške z vidika naseljevanja in narodnostne vloge in podobe Slovencev, bo odprta več mesecev.

V okviru proslavljanja 1000-letnice prve pisne omembe Gorice, Sol-

kana in območja na Vipavskem, kjer se je oblikovala Goriška pokrajina, se je v ponedeljek, 8. oktobra, začela mednarodna študentska delavnica za prostorsko ureditev Sabotina. Ta gora (ali hrib) je za goriške Slovence zanimiv in aktualen tudi zaradi tega, ker je bila v srednjem veku na njem cerkva svetega Valentina, katere ruševine so še ohranjene. Udeleženci mednarodne študentske delavnice o Sabotinu bodo svoje ugotovitve predstavili ob koncu tega tedna.

Razne prireditve in druge oblike proslavljanja 1000-letnice prve pisne omembe Gorice, Solkana in območja, kjer se je razvila Goriška pokrajina, v organizaciji Goriškega muzeja, bodo trajale skoraj do konca tega leta. Ob koncu bo 11. decembra na programu predavanje župnika, profesorja na Škofijski gimnaziji v Vipavi in zgodovinarja prof. Franca Kralja. Obravnaval bo goriško nadškofijo ob 250-letnici njene ustanovitve.

M.

PREDSTAVITEV KNJIGE "NAŠ VSAKDANJI KINO"

KNJIGA O FILMU IN GORICI

FOTO BUMBACA

V petek, 5. t.m., zvečer so v dvorani Pokrajinskega muzeja na goriškem gradu predstavili knjigo *Nostro cine quotidiano-Gorizie al cinema* (Naš vsakdanji film-Gorice v filmu), delo goriškega filmskega kritika in filmskega delavca Sandra Scandolare (na sliki).

Knjigo, ki jo je sodobno in izvorno oblikoval Igor Devetak, natisnila pa Grafica Goriziana, je izdal Kinoatelj ob tisočletnici Gorice s podporo goriške pokrajinske uprave in družbe Transmedia. Knjiga ima 144 strani in je na-

pisana v italijanskem jeziku, povzetek je tudi v slovenskem in angleškem; bogati jo več kot 250 fotografij. V bistvu gre za živahno pripoved o Gorici in doživljanju filma skozi oči vseh udeležencev in različnih narodov v Gorici, zato tudi drugi del naslova knjige *Gorice v filmu*. Knjiga je tudi nevsakdanji vpogled v minulo stoletje v Gorici in na Goriškem, prisotni pa so tudi zapisi, ki pričajo o slovenskem deležu na filmskem področju v Gorici.

Prisotne je na prireditvi v Pokrajinskem muzeju pozdravil pokrajinski odbornik za kulturo univ. prof. Francesco Marangon, medtem ko so o knjigi spregovorili univ. prof. Hans Kitzmüller, novinar Antonio Barba in predsednik goriškega Kinoateljeja Aleš Doktorič; le-ta je poudaril pomembnost izida knjige pri Kinoateljeju, spomnil pa se je tudi prerano umrlega senatorja Darka Bratine, ki je bil duša filmskega dogajanja na Goriškem.

Na večeru so zavrteli več dokumentarnih filmskih posnetkov in kolaž video posnetkov, ki ga je pripravila režiserka Anja Medved. Gre za izbor filmskih pripovedi o Gorici in njenih ljudeh, a tudi o igralcih in drugih filmskih ljudeh, ki so izšli iz goriškega prostora.

OD 14. DO 21. OKTOBRA

PRIMORSKI DNEVI NA KOROŠKEM

Letos poteka dvajset let, odkar so se krovne kulturne organizacije iz Koroške in Primorske dogovorile za stalne oblike sodelovanja. V ta dogovor spadajo kulturni dnevi, ki jih organizirajo Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta ter Krščanska kulturna zveza iz Celovca. Potekajo vsako leto v mesecu oktobru, in sicer izmenično na Primorskem in na Koroškem.

Letos bodo oblikovale razne kulturne skupine z Goriškega in Tržaškega 10. Primorske kulturne dneve na Koroškem, ki bodo potekali od 14. do 21. oktobra v raznih krajih Koroške.

Prikaz primorskega kulturnega ustvarjanja bodo začeli člani dramske skupine Prosvetnega društva Štandrež, ki bodo uprizorili v nedeljo, 14. oktobra, delo Roberta Andersona *Jaz sem Berto* v režiji Janeza Starine. Predstava bo v farni dvorani v Selah.

Istega dne se bodo predstavili tudi gojenci solopetja prof. Nore Jančič in glasbeni šoli Marija Kogojca Glasbene matice iz Trsta s spletom

Mozartovih opernih arij. Glasbenopevski večer bo v kulturnem domu v Dobrli vasi.

Goriški slikar Robert Faganel pa bo razstavljal svoja dela v prostorih posojilnice v Borovljah. Odprtje razstave bo v četrtek, 18. oktobra. Umetnika bo predstavil častnik Jurij Paljk.

V petek, 19. oktobra, se bodo srečali gojenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice in vrstniki Glasbene šole na Koroškem. Skupno bodo oblikovali koncert, ki bo v kulturnem domu v Pliberku. Tischlerjeva dvorana v Celovcu pa bo istega dne prizorišče predstavitve knjige Nikolaja Mihajlova *Jeziki-spomeniki zgodnje slovenske dediščine*.

Primorske kulturne dneve bodo sklenili pevci in igralci iz Števerjana. V ljudski šoli v Globasnici bo v nedeljo, 21. oktobra, na programu koncert mešanega pevskega zbora F. B. Sedej in nastop dramske skupine istega društva z vedrim prizorom *Dobrodošli, kdaj pojedete domov?*

JOŽE CIUHA V GALERIJ SKERK

FOTO KROMA

Minulo soboto, 6. t.m., so v likovni galeriji Skerk v Trnovci odprli razstavo novejših del enega največjih in najbolj uveljavljenih slovenskih likovnikov, Jožeta Ciuha, ki živi in dela razpet med Ljubljano in Parizom.

O sami razstavi bomo obširneje pisali v prihodnji številki; tokrat za kroniko povejmo le-to, da je Ciuha na odprtju razstave najprej predstavil gostitelj dr. Jože Skerk, nakar sta o delu priznanega umetnika spregovorila likovna kritika dr. Giulio Montenero v italijanskem jeziku in dr. Zoran Kržišnik, ki je v trijezični barvni katalog razstave tudi prispeval obširnejši kritični esej in predstavitev umetnika.

Za lep kulturni večer sta poskrbela glasbenika Aleksander Ipavec s harmoniko in Paola Chiabudini pri klavirju z izvedbo treh skladb argentinskega glasbenika Astorja Piazzolle.

NOVO PRI MLADINSKI KNJIGI

SODOBNI JEZIKOVNI TEČAJ IN MODERNA SLOVARJA

Zadnje čase se med slovarji vse bolj uveljavljajo tisti, ki so izpisani na zgoščenkah, na CD-ROM-ih, na nosilcih torej, ki še kako prav pridejo v sedanjem času, ko skoraj vsi delamo na računalnikih.

Take vrste slovarji, za katere nekateri napovedujejo, da bodo uspešno zamenjali slovarje v knjižni obliki, je bilo na Slovenskem do nedavnega izjemno težko najti. Pri Založbi Mladinska knjiga pa so pred časom izdali Evropski slovar, in sicer slovar osmih jezikov, saj so na zgoščenkah poleg slovenskih gesel še gesla v portugalsčini, francoščini, angleščini, španščini, italijanščini, nemščini in v hrvaškem jeziku. Tako slovar vsebuje 10 tisoč

pojmov v teh jezikih in je to dejansko slovar najpogostejših besed za sporazumevanje v zasebnem in poklicnem življenju. Prav bo prišel predvsem vsem tistim, ki bi radi hitro in neposredno dobili takoj prevod neke besede v več jezikih. Evropski slovar to omogoča. Še več: uporabniški vmesnik je v slovenskem, angleškem in hrvaškem jeziku. Uporabnik ima lahko hkrati odprtih več kopij gesel, slovar pa mu omogoča dodajanje pripomb, kar seveda omogoča še splošno iskanje po vsebini in vnesenih opombah. Slovar tudi omogoča uporabniku približno iskanje in seveda iskanje po besednih zvezah in posebnih znakih ter seveda tudi tiskanje gesel. Pomemb-

na pa je tudi možnost povezave z domačo stranjo na internetu.

Sistemske zahteve Evropskega slovarja so podobne zahtevam CD-ROM-ov, ki so namenjeni IBM modelom računalnikov, saj zahtevajo operacijski sistem Windows 98 ali novejši, vsaj 16 MB pomnilnika in seveda enoto za cede-rom. Priporoča pa se, da ima trdi disk računalnika vsaj 140 MB praznega prostora, 32 MB pomnilnika in seveda tudi zvočna kartica, saj vsebuje Evropski slovar izgovarjavo angleških besed.

Zanimiv pa je tudi interaktivni tečaj angleškega jezika, ki je sad dela priznane založbe iz Oxforda Macmillan Heinemann ELT in računalniškega programa najvišje kakovosti EuroPlus+ Reward. Tečaj angleškega jezika Reward, ki je izšel tudi pri Založbi Mladinska knjiga, je mejnik v tečajih tujega jezika na področju računalništva, namenjen pa je študentom in odraslim. Narejen je interaktivno, se pravi, da se tečajnik uči s pomočjo zvoka, pisane besede, slike, grafike, povezav z domačo založbo itd., skratka gre za naj-

sodobnejši jezikovni tečaj angleškega jezika, ki je tudi razdeljen na štiri stopnje. Vsaka stopnja predvideva 150-urni tečaj zanimivega učenja, pri katerem bo uporabnik spoznal tako slovnico kot pogovorni jezik, si širil besedni zaklad in pridobival bralne, govorne in razumevalne sposobnosti s prilagojenimi nalogami. Seveda tečaj angleškega jezika Reward vsebuje tudi naloge, odlične videolekcije, internetne storitve itd.; napredni modul za prepoznavanje govora pa olajša tečajniku napredovanje v pravilni izgovarjavi, saj je vaje možno reševati z izgovarjanjem rešitev v mikrofon. Tečaj Reward pa vsebuje tudi vrsto dodatnih orodnih programov, saj med drugim ta orodja omogočajo vnašanje novih besed, glasovne zapise, skratka: prvovrsten tečaj angleškega jezika za vse tiste, ki bi se radi sami učili današnjega najbolj razširjenega jezika na svetu.

Čisto na koncu pa še klasičen slovar, se pravi slovar v knjižni obliki, ki je tudi delo Založbe Mladinska knjiga in so ga pripravili Nenad Filipovič, Mi-

lojka Popovič, Danica Purg in Denise Vakanjac. Slovar, ki bo med uporabniki naletel na dober odmev, nosi naslov Slovar poslovnih izrazov v angleščini in slovensčini.

To je slovar poslovnega jezika, ki vsebuje več kot 2500 gesel in slovensko razlago angleških poslovnih izrazov, ki pokrivajo osnovne discipline na poslovnih področjih financ, računovodstva, prodaje, trženja, vodenja proizvodnje in človeških virov, strategije, skratka: prišel bo prav vsakomur, ki dela v poslovnem svetu, kjer je danes angleščina lingua franca, v kateri se poslovneži sporazumevajo.

Predvsem pa bi radi opozorili še ne dejstvo, da je omenjeni slovar izjemno živ primer razvoja slovenskega poslovnega in gospodarskega jezika in so avtorji, ki so vsi priznani jezikovni in gospodarski strokovnjaki, s slovarjem dokazali, da v slovensčini obstajajo prav vsi izrazi, ki jih poslovni svet zahteva in uporablja, samo poznati jih je potrebno in seveda uporabljati.

JUP

GLASBENA MATICA OBRAČA STRAN

IVAN ŽERJAL

S 1. oktobrom je ponovno stekel pouk na šoli Glasbene matice. O finančni situaciji je bilo tako v našem časopisu kot v drugih občilih že veliko rečenega, prav tako o naporih in prizadevanjih, da bi se ti problemi rešili. Kako pa je s konkretnim potekom pouka in z drugimi pobudami? O tem smo se na kratko pogovorili z ravnateljem šole prof. Bogdanom Kraljem.

8

Glasbena matica je torej vstopila v novo šolsko leto. Kaj lahko rečete po prvem tednu pouka?

Solsko leto smo začeli z nekoliko zamude, glede na situacijo, ki je bila na Glasbeni matici. Pripravili smo tak načrt, da bi lahko bil, glede na ponudbe, zanimiv za široko publiko. Zavedali smo se, da po tej krizi moramo obrniti stran. Časa za jokanje je bilo že preveč in moramo na celo stvar gledati z nekoliko drugačnimi očmi. Želimo namreč, da bi glasba bila tisti del človekove vzgoje, ki ga dopolnjuje ter pripravlja k optimizmu in veselju, ne pa da mu kviri in greni življenje. Zato ni prav, da otroci občutijo tukaj težko ozračje. Zaradi tega smo pri Glasbeni matici želeli obrniti stran in stopiti s kančkom optimizma v novo obdobje. Pri tem bi poudaril, da šola ohranja svojo kakovostno ponudbo. Kar se tiče odziva s strani naših uporabnikov, je pri številu vpisov prišlo do nekoliko odstopanja, ampak mislim, glede na krizo, v manjši meri od pričakovanega. Imeli smo tudi lepo število novih vpisov (kakih 30). Zanimiv podatek je ta, da si vedno več italijanskih someščanov želi informacij glede šole, kako pri nas poteka pouk in se zelo radi vpišejo na našo šolo.

Koliko je članov učnega in neučnega osebja?

Po sklepu upravnega odbora konec avgusta je bil pripravljen natečaj za stalno učno osebje. Izbran je bil tak načrt, ki predvideva neko osnovno profesionalno strukturo, tako da so kriti vsi instrumenti. Tako je bilo nastavljenih vsega skupaj petnajst oseb: od teh je dvanajst profesorjev (eden za vsak instrument), ravnatelj in dve tajnici. Imamo pa tudi preko trideset honorarnih sodelavcev, ki krijejo vse naše štiri sedeže. Nismo ukinili nobene podružnice, pouk poteka povsod, čeprav imamo še velike težave zaradi uporabe prostorov na državnih šolah, ki imajo popolnanske dejavnosti.

Splošno stanje ne navdaja k optimizmu, pri vas pa vidim še kar precej načrtov in pobud ter tudi nekatere novosti. Bi jih lahko na kratko orisali in povedali, kako jih mislite izpeljati?

Zahvaljujoč se tudi staršem, ki so nam poleti priskočili na pomoč z različnimi idejami, smo pripravili več načrtov in pobud, tudi v sodelovanju z različnimi organizacijami v zamejstvu in preko državne meje. Pri tem smo se odločili tudi zaprositi za sredstva iz evropskih skladov projekta Interreg (tu nam lahko priskoči na pomoč tudi pokrajinski urad, ki je zadolžen za pripravo in predstavitev projektov). V sodelovanju z Zvezo slovenskih kulturnih društev, Zvezo cerkvenih pevskih zborov in Slovensko prosveto smo že organizacijsko pripravili za dvoletno šolo za dirigente. Tu sodelujemo z vsemi glasbenimi šolami tudi preko meje. Na tem področju se je namreč čutilo veliko pomanjkanje, zato se nam je zdelo prav, da gremo v to ne glede na konkretne finančne zmožnosti. Drugi dve pobudi naj bi bili poletni šoli za harmoniko in godala s ciljem, da bi ustanovili harmonikarski in godalni orkester vseh gojencev, ki obiskujejo tako našo kot druge šole na slovenski strani meje.

Namen je organizirati tudi mladinski pihalni orkester, in to v sodelovanju z godbami in ZSKD. Že pred leti smo ustanovili oddelke za pihalni orkester, ki deluje že precej dobro. Letos moramo absolutno v to: zastavili bomo vse energije, da bo prišlo do oblikovanja mladinskega pihalnega orkestra s člani godb iz Nabežine, s Proseka, iz Doline in morda tudi iz Doberdoba. Kot nov instrument bomo uvedli pouk orgel. Velik poudarek je tudi na pevskih zborih. Želimo ponovno oživiti otroški pevski zbor: letos ga naj bi vodila Irena Pahor, ki ima odlično stik z najmlajšimi. Druga pobuda pa je oživitve mladinskega zbora, ki bo namenjen višješolcem. V zamejstvu čutimo pomanjkanje takega zbora, saj se naši zbori vedno bolj starajo. Vodstvo mladinskega zbora naj bi prevzela Aleksandra Pertot. Letos pa bomo tudi uvedli tečaj slovenščine za italijanske otroke.

TRST RABI POSODOBLJENE PROMETNE POVEZAVE

POSVET FUNDACIJE LUCCHINI "TRST ZA EVROPO"

Fundacija Lucchini je v ponedeljek, 8. t.m., na tržaški pomorski postaji priredila posvet na temo Trst za Evropo pod pokroviteljstvom tržaške občine in s sponzorstvom zavarovalnice Generali. Osrednja tema posveta je bila širitev Evropske zveze proti vzhodu ter vloga in priložnosti Trsta v tem procesu. Gre za znano temo, ki je na dnevnem redu že nekaj let, čeprav se je zaradi znanih dogodkov v ZDA in Afganistanu okvir tudi precej spremenil.

Prvi del posveta je bil posvečen predavanjem ravnatelja tržaške fakultete za arhitekturo Giacomina Borrusa, profesorja političnih ved univerze v Turinu Gian Enrica Rusconija ter Johannes Swobode, ki je podpredsednik poslanske skupine Evropske socialistične stranke v evropskem parlamentu in tudi podpredsednik delegacije za odnose z jugovzhodno Evropo. Iz njihovih posegov je bilo razvidno, kako se mora Evropa predstavljati z lastno definirano linijo. Do širitve mora priti, sočasno z njo pa morata potekati krepitev in prenova evropskih institucij.

FOTO KROMA

Drugi del posveta pa je potekal v obliki okrogle mize, na kateri so nastopili, poleg moderatorja Enza Bettize, še poslanec Riccardo Illy, podtajnica pri zakladnem ministrstvu Maria Teresa Armosino, deželni odbornik za industrijo Sergio Dressi in deželni svetovalec Bruno Zvech. Pri tem je treba opozoriti zlasti na Illyjevo zaskrbljenost glede infrastrukture - zlasti železniških

in cestnih povezav - ki so prepotrebne, če hočemo, da Trst ponovno odigra neko pomembno vlogo v združeni Evropi. Prenavljanje oziroma oblikovanje teh povezav v Sloveniji in na Madžarskem zastaja, Italija pa - z razliko od Avstrije in Nemčije - tema državam ne pomaga in tako tvega, da jo bodo drugi prehiteli pri koriščenju novih tržišč. Po besedah podtajnice Armosi-

nove pa ima italijanska vladna koalicija druge prioritete, kot so npr. varnost, proračunska luknja, družinska politika in pokojnine. Dressi se je zavzel za pomoč podjetjem iz FJ- k, ki delujejo v tujini, Zvech pa je poudaril tudi potrebo po povezanosti z italijanskim severovzhodom, ki predstavlja že obstoječo logistično osnovo.

BARKOVLJE / ROŽNOVENSKA NEDELJA

PROCESIJO VODIL NOVI KAPLAN

FOTO KROMA

Muhasto vreme je v nedeljo, 7. t.m., prizaneslo Barkovljanom, ki so praznovali rožnovensko nedeljo s slovesno mašo in tradicionalno vsakoletno procesijo v zahvalo za rešitev pred epidemijo kolere sredi 19. stoletja. Dogodek je bil tudi priložnost za slovo dosedanjega slovenskega kaplana Jožeta Špeha. G. Špeh je med barkovljanskimi verniki preživel deset let, sedaj pa dokončno odhaja na Prosek in Kontovel, kjer je že prej upravljal obe župniji. Na njegovo mesto prihaja p. Raško Ropret, ki je bil prej pomočnik v Slovenskem pastoralnem središču v Trstu.

Maše in procesije so se Barkovljani množično udeležili. Še zlasti veliko je bilo število narodnih noš, v katere so bile oblečene tako odrasle domačinke kakor tudi otroci. Zadnjič za svoje že bivše farane je mašo daroval g. Špeh ob somaševanju p. Ropreta in številnih drugih duhovnikov. V svoji kratki pridigi je g. Špeh poudaril po-

men tega, da božje besede ne samo poslušamo, ampak da jo tudi ohranimo, pri tem pa se je vprašal, ali je to vedno tako. Poudaril je tudi pomen vere in jezika in Barkovljane pozval, naj to še naprej ohranjajo. "Držite se Gospoda in vam ne bo žal!", je na koncu maše dejal župljanom njihov sedaj že bivši kaplan.

Mašo je oplešalo petje domačega cerkvenega zbora pod vodstvom Ladija Vodopivca in ob orgelski spremljavi Andreja Pegana. Domačinom se je za to priložnost pridružilo še nekaj pevcev od drugod, predvsem z Opčin. Procesijo je vodil novi kaplan p. Raško Ropret, poleg domačega zbora pa jo je spremljalo tudi igranje pihalnega orkestra Godbenega društva Prosek. Letos so Marijin kip, lepo okrašen s cvetjem, prvič peljali na vozičku (doslej so ga na ramenih nosili domači fantje, še prej pa dekleta), ki ga je daroval znani podjetnik, domačin dr. Vanja Lokar.

IN MEMORIAM

IGNACIJ OTA

V začetku tega tedna je med tržaškimi Slovenci, še posebej pa med tistimi, ki se udeležujejo na področju glasbene in ljubiteljske kulture, boleče odjeknila žalostna vest, da je umrl znani in priljubljeni dolinski zborovodja, skladatelj in kulturni delavec Ignacij Ota. Z njim, ki je samo pred nekaj meseci slavil 70. življenjski jubilej, je odšel pravi simbol našega zborovstva po drugi svetovni vojni.

Ignacij Ota se je rodil 26. aprila 1931 v Dolini. Po osvoboditvi leta 1945 je začel zahajati na tržaško Glasbeno matico, kjer se je učil klavir in harmoniko pri Ivanu Grbcu. Leta 1956 je diplomiral iz kontrabasa na Srednji glasbeni šoli v Ljubljani, zatem je dve leti študiral kompozicijo na ljubljanski Akademiji za glasbo pri Blažu Arničju in Alojzu Srebotnjaku. Leta 1957 je nastopil službo na Glasbeni matici, kjer je vrsto desetletij poučeval razne instrumente. Lahko bi na glasbenem področju dosegel vrhunske rezultate, a se je raje v celoti posvetil negovanju naše ljubiteljske kulture v zavesti, da je delo na tem področju še kako krvavo potrebno. Ta dejavnost se je kazala predvsem na področju zborovskega petja, ki ga je pokojnik imel posebno rad. Tu je Ota deloval najprej kot pevec, nato pa še kot zborovodja in skladatelj. Vodil je več zborov, še najbolj in najraje pa domačega dolinskega Valentin Vodnik v okviru istoimenskega društva, katerega je vodil v bistvu do zadnjega. Ljubitelji zborovskega petja pa so ga kot poslušalca videvali na številnih koncertih in revijah, ki jim je sledil z velikim zanimanjem in veseljem. Tržaško zborovsko kulturo je oplemenitil s

številnimi skladbami, bil pa je tudi referent za zborovsko petje pri Slovenski prosvetni zvezi, ki se je kasneje preimenovala v Zvezo slovenskih kulturnih društev. Vso to dejavnost je opravljal zelo vestno in nesebično, predvsem pa z veliko mero človeške topline in razumevanja, zaradi česar je bil spoštovan tako doma kot tudi v širšem okolju. Sicer je vedno ostal pokončen in zaveden Slovenec in gotovo mu je bilo v veliko čast in ponos, da je lahko vodil združene godbe in zборе na lanski svečanosti na bazovski gmajni ob 70-letnici ustrelitve Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenciča.

Prihodnja revija Primorska poje, na katero je bil pokojnik tako navezan, bo potekala brez Ignacija Ote. Vsi bomo čutili praznino, ki je nastala ob njegovem slovesu, verjetno pa bomo njegov spomin najbolj počastili tako, da bomo vsak na svojem področju po svojih močeh in talentih vztrajali z nesebičnim delom za vsestranski razvoj naše skupnosti.

Teško prizadetim svojcem pa naj gre iskreno sožalje tudi s strani našega časopisa.

PRVA PREDSTAVA GLEDALIŠKEGA VRTILJAKA

OTROCI SO SPOZNALI ZGODBO O MAČKU IN GALEBKI

Množica otrok in drugih družinskih članov je v nedeljo, 7. t.m., napolnila dvorano Marijinega doma pri Sv. Ivanu, da bi si ogledala prvo predstavo v okviru nove sezone Gledališkega vrtiljaka. Zanimanje za pobudo Radijskega odra, pri kateri sodelujeta še Slovenska prosveta in Slovensko stalno gledališče, je tudi tokrat izredno veliko (sodeč po besedah odgovornih, je število prodanih oz. oddanih abonmajev krepko preseglilo številko sto). Ste-no dvorane Marijinega doma je krasil velik napis "Vrtiljak", sestavljen iz raznobarnih papirnatih črk, ki so jih otroci nalepili na zid v okviru animacije pred začetkom predstave. Otroci so pobarvali tudi odtise svojih rok, pri tem pa dodali svoj podpis. Za dodatno obogatitev animacije pa je poskrbel žongler Danijel Radetti, ki je male gledalce naravnost navdušil in razveselil.

FOTO KROMA

Za prvo predstavo je poskrbelo Slovensko stalno gledališče, ki je za to sezono ponudilo delo čilškega pisatelja Luisa Sepulvede *Zgodba o mačku, ki je naučil galebko leteti*. Na začetku je bila sicer predvidena druga predstava, in sicer *Ti in jaz mali medo*, a so jo morali iz tehničnih razlogov zamenjati. *Zgodba o mačku, ki je naučil galebko leteti*, je mladinsko občinstvo v zamejstvu imelo v prejšnjih mesecih že priložnost videti. Pripoved o mačku Zorbasu, ki skupaj z drugimi mačkami tovariši pripomore, da galebka, ki jo je moral varovati in

negovati zaradi smrti njene matere, končno vzleti, je doživetvo podal igralec SSG Janko Petrovec. Sicer pa, kot so organizatorji opozarjali že v prejšnjih dneh, je bila nedeljska predstava morda res prezahtevna za otroško populacijo, ki je napolnila dvorano Marijinega doma (Šlo je predvsem za otroke iz vrtcev in prvih razredov osnovnih šol), saj je en sam igralec igral več vlog. Kot že rečeno, pa je ta predstava vskočila v program Vrtiljaka v sili, kot nadomestilo za neko drugo.

Bolj prikladna bo verjetno prihodnja predstava v okviru abonmaja Gledališkega vrtilja-

ka, ki bo 28. t.m. Tokrat bo v sve-toivanskem Marijinem domu gostovalo Gledališče na vrhici Nove Gorice z delom *Janko in Metka*. 11. novembra bo na vrsti Lutkovna skupina Črni muc iz Sežane z delom *Vilma in Vili*, 2. decembra pa Radijski oder s predstavo *Čudežna ura* (ob tej priložnosti bo tudi miklavževanje). V novem letu 2001 pa bodo tri abonmajske predstave: 13. januarja bo nastopilo Lutkovno gledališče iz Ljubljane s predstavo *Fantkov dan*, 17. februarja Lutkovno gledališče iz Maribora z *Zvezdico zaspanko*, 10. marca pa bo zadnje srečanje, na katerem bo nastopilo Gledali-

šče Koper z delom *Trije oslički in kozica Rozica*. Kot vidimo, bodo levji delež odigrale gledališke oz. lutkovne skupine, ki delujejo v našem obmejnem primorskem prostoru. Tudi na ostalih predstavah bo otroke razveselila animacija, mali gledalci pa se bodo lahko tudi udeležili likovnega natečaja za domišljisko risbo z naslovom *Moj najljubši gledališki junak*. Natečaj bo stekel od druge predstave dalje in bodo otroci do zadnje predstave 10. marca lahko prinašali risbe. Slednje bodo ob zadnji predstavi razstavljene, najboljšje pa bodo tudi nagrajene.

OBVESTILA

DRUŠTVO SLOVENSkih izobražencev vabi v ponedeljek, 15. oktobra, na predstavitev knjige o hrvaškem eksodusu iz Istre po prvi svetovni vojni. O tem bo govoril prof. Staričič, delo pa bo predstavil prof. Jože Pirjevec. Večer bo v Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3, ob 20.30.

VČETRTEK, 18. oktobra 2001, bo v župnijski dvorani na Proseku drugo predavanje na temo: *Sveto pismo, bajka ali resnica?* Predavanje se bo pričelo ob 20. uri, predaval pa bo priznani strokovnjak s področja Svetega pisma in koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak. Vabljeni!

SOŽALJE

Odbor Marijinega doma in slovenska verna skupnost pri Sv. Ivanu v Trstu se zahvaljujeta predsedniku Doma g. Žarku Škerlju in mu izraža sožalje ob izgubi dragega očeta Jožefa.

Izrazom sožalja se pridružuje tudi Novi glas.

ŽUPNIJSKA SKUPNOST
BAZOVICA

izraža iskreno in
občuteno sožalje
svojemu župniku

ŽARKU ŠKERIJU

in svojem ob boleči
izgubi dragega očeta.

UMETNOSTNI IN KULTURNI CENTER SKERK

TRNOVCA 15 - 34011 NABREŽINA (TS)
TEL./FAX 040-200346

vas vabi, da si ogledate razstavo umetniških
del slikarja

JOŽETA CIUHE

"Pejsaži časa ob izteku tisočletja"

RAZSTAVA BO ODPRTA DO 4. NOVEMBRA 2001
URNIK OBISKOV:

Petek: od 16. ure do 19.30
Sobota: od 10. do 13. ure in od 16.30 do 19.30
Nedelja: od 10. do 13. ure

SV. IVAN / FILMSKI VEČER

Z VIDEOKAMERO PO NAMIBIJI

FOTO KROMA

Lepo število domačinov ter prijateljev iz drugih krajev je v soboto, 6. t.m., prišlo v dvorano Marijinega doma pri Sv. Ivanu. Na večeru, ki sta ga priredila SKD Slavko Škamperle in Marijin dom, je bilo na sporedu predvajanje videofilma domačina inž. Pina Rudeža z naslovom *Razkošna puščava*.

Film je prikaz desetdnevne potovanja po Namibiji, državi na jugozahodu Afrike, sicer nekoč nemški koloniji (še danes živi tam majhna nemška skupnost), ki je neodvisnost dosegla šele pred nekaj leti. Tam se je avtor videofilma mudil leta 1995 in je s kamero posnel

številne vtise o naravi - zlasti grmičasti puščavi - in ljudeh. Pri tem si je pomagal tudi s posnetki, ki jih je dal na razpolago Marjan Jevnikar, ter z diapozitivi številnih drugih prijateljev. Za montažo in glasbeno kuliso je poskrbel David Čok, besedilo je pripravil Marko Kravos, bral pa je Marijan Kravos. Na večeru, na katerem je prisotne v imenu prirediteljev pozdravila Bogomila Kravos, je avtor po ogledu filma še odgovarjal na vprašanja občinstva. Srečanje pa se je končalo s prijatno družabnostjo v spodnjih prostorih Marijinega doma.

POKRAJINSKI OBČNI ZBOR SZSO-TS

PREGLED SEZONE IN NAČRTI ZA PRIHODNOST

Z željo da bi voditelji pregledali delovanje v prejšnji delovni sezoni, načrtovali bodoče delo, predvsem pa da bi se pogovorili o nekaterih problemih in vprašanjih, ki večkrat žulijo vzgojitelje pri delu z mladino, je tržaški del Slovenske zamejske skavtske organizacije sklical občni zbor v nedeljo, 30. septembra.

Po maši na Opčinah, ki jo je daroval domači župnik gospod Franc Pohajač, so se skavtski voditelji, pripravniki in pomočniki premaknili v prostore Finžgarjevega doma na Opčinah. Za predsednico občnega zbora je bila izvoljena Zgovorna gazela (Mateja Metlika), za tajnika pa Zviti leopard (Štefan Pahor). Na dnevnem redu je bilo najprej poročilo načelnikov, ki ga je podala tržaška načelnica Prizadevna puma (Katja Volpi), in v njem izpostavila nekatere probleme tržaškega dela organizacije, ob tem pa izpostavila tudi številne pobude, ki so bile lani izvedene, predvsem ob 50-letnici.

Sledila so poročila posameznih stegovodij, ki so podali pre-

gled delovanja po teritorialnih enotah. Sledilo je še poročilo duhovnega asistenta g. Tonea Bedenciča o pomenu skavtske organizacije, in sicer poudarek na tem, da leta mora še naprej obstajati, ker je pomemben združevalec mladine v zamejstvu in edina širša mladinska organizacija, ki vzgaja mladino v katoliškem duhu.

V jutranjem delu so udeleženci občnega zbora prisluhnili poročilom poletnih taborov, katerih je bilo za Tržaško kar šest s skupno nad 150 udeleženci. Ob nekaterih točkah občnega zbora so se razvijale tudi zelo zanimive debate, kar potrjuje voljo voditeljev do reševanja problemov in do izboljšanja vzgojnega dela.

(JC)

SLOVENSKO PASTORALNO SREDIŠČE V TRSTU

V Marijinem domu v ul. Risorta 3 bosta na svetovno misijonsko nedeljo, 21. oktobra, ob 16.30

URA MOLITVE IN SREČANJE S P. DR. MARIJANOM ŠEFOM,

ki je zadnjih šest let preživel v Sarajevu in misijonsko deloval med tamkajšnjim prebivalstvom Bosne in Hercegovine.

TOPLO VABLJENI!

DSI / SREČANJE S FIZIKOM PETRAČEM

O BREZTEŽNOSTI IN ŠE O ČEM

V ponedeljek, 8. t.m., je Društvo slovenskih izobražencev na svojem rednem večeru v Peterlinovi dvorani v Trstu gostilo fizika dr. Dušana Petrača, vodilnega strokovnjaka za hladilno tehniko, sicer pa že 30 let v službi v laboratoriju Jet Propulsion Laboratory na Kalifornijskem inštitutu za tehnologijo v okviru ameriške državne vesoljske agencije NASA. Dr. Petrač, ki se že nekaj tednov mudi v Sloveniji, kjer je že večkrat predaval, je govoril o eksperimentiranju v breztežnem prostoru, pa tudi o marsičem drugem, ki ni ravno tesno povezano z njegovo službo in stroko. Predavatelj je ori-

sal delovanje laboratorija, kjer je on zaposlen, obenem pa je podal tudi vrsto anekdot v zvezi z zgodovino raziskovanja vesolja. Pri tem je bil mnenja, da je prihodnost tega raziskovanja v sodelovanju, sam razvoj znanosti pa je neustavljiv, tako da bo človek prej ali slej prišel na Mars. Dr. Petrač se je zaustavil tudi ob sedanjih tragičnih dogodkih, in sicer atentatu v New Yorku ter ameriškem bombardiranju Afganistana. Predavatelj ni skrival svoje zaskrbljenosti ob dogajanju, o katerem človek ne ve, kako bo potekalo v prihodnosti.

NA ZADNJI SEJI OBČINSKE KONZULTE

SLOVENCİ IN FURLANI ZA ZAKON 482/99

Slovenska konzulta pri goriški občini se že več časa prizadeva, da bi goriška občina čim prej začela izvajati zakon o zaščiti manjšinskih skupnosti št. 482 iz leta 1999. O tem je tekla beseda tudi na zadnji seji konzulte, ki je bila v sredo, 3. oktobra, v občinskih sejni dvorani. Seje se je udeležil tudi podpredsednik Furlanskega filološkega društva Carlo del Torre. Kot znano, velja zakon v naši deželi za furlanski in slovensko skupnost. Predsednik konzulte Damjan Paulin je obrazložil stališče slovenske konzulte, ki se zavzema, da bi zakon uveljavili na celotnem ozemlju goriške občine. Goriški župan in stranke desne večine pa so zato, da bi zakonska določila izvajali samo v Štandrežu za Slovence in v Ločniku za Furlane. Predstavniki konzulte in furlanskega društva so se strinjali, da je tako omeje-

valno stališče občinske uprave nesporeljivo in se zavzeli za skupne in tudi ločene pobude, ki naj bi opozorili javnost na ta problem in pritisnili na občinsko upravo in tudi na posamezne občinske svetovalce, da bi sprejeli tako odločitev, ki bi upoštevala realno prisotnost slovenske in furlanske manjšine na celotnem občinskem ozemlju.

Odbor slovenske konzulte se je na isti seji seznanil tudi s problemom goriške bolnice, ki ji grozi radikalno kršenje zmogljivosti in operativnosti. O tem so poročali člani posebnega odbora, ki se zavzema za ohranitev bolnišnice v sedanjih prostorih in za tesno sodelovanje s šempetrsko. Odbor pripravlja za 20. oktober manifestacijo v podporo tej rešitvi, ki edina lahko zagotovi, da bo goriška bolnišnica ohranila kakovostne storitve.

VRH SV. MIHAELA / DOBRODELNI VEČER "TEŽKA IZGUBA NAJ LAJŠA TEGOBE"

SKUPAJ ZA ŽIVLJENJE

DANIJELO DEVETAK

S poezijo Cvet za žensko iz Kabula, ki je sad tenkočutnega peresa Doriane Devetak, se je v ponedeljek, 8. t.m., začel dobrodelni večer v gostilni Devetak na Vrhu sv. Mihaela, ki ga je letos že drugič priredila Cotova družina. Ze prvi verzi so številne prisotne, ki so napolnili lepe prostore gostišča, spomnili na žalostne aktualne dogodke, ki nas izzivajo in silijo v to, da se sprašujemo o smislu trpljenja in samega življenja.

Kot je avtorica povedala malo kasneje, je nežna roka, ki pomaga, prav tako, kot je nežen spomin na priljubljene umrle osebe. V spomin na mamo in babico Helko ter druge člane družine Devetak z Vrha, ki so podlegli neusmiljeni bolezni, so spet priredili dobrodelni večer, da bi se spomin na drage ne ustavljal pri žalovanju, ampak bi postal konkretno dejanje lajšanja trpljenja drugim. Z velikim idejnim zanosom in z že znanim talentom za združevanje ljudi so Čotovi tudi tokrat povabili na solidarnostno pobudo, ki so jo izvedli skupno s sovodenjskimi kvodajalci, dva glasbena sestava; če sta oktobra lani nastopili moški pevski skupini Akord in Sraka iz Goriške, so se prireditelji letos odločili za kvartet Zwitter iz Koroške in ženski Višarski kvintet, dve znani skupi-

ni, ki sta očarali občinstvo in dali res vse od sebe v petju slovenskih, nemških, italijanskih in furlanskih v glavnem ljudskih pesmi. Poleg teh je s svojo energično harmoniko razveseljeval prisotne mladi Jurij Prešeren.

Že lani je bil poseben gost večera dr. Simon Špacapan, zdravnik goriškega rodu, ki deluje na onkološkem oddelku znane bolnišnice CRO v Avianu. Letos bi ga moral spremljati sam primarij centra, prof. Andrea Veronesi (nečak nekdanjega ministra za zdravstvo), ki je bil nad pobudo zelo navdušen, a materina smrt isti dan je onemogočila njegov prihod na Goriško. Pozdrav in zahvalo gostom ter vsem prisotnim je po nekaj pesmih prinesel gospodar Avguštin Devetak, ki je pou-

daril, da moramo bolnikom pomagati prav vsi. Za njim je spregovorila žena Gabriella v italijanskem jeziku, nato pa je predsednik kvodajalcev Branko Černič predstavil dr. Špacapan. Ta je v začetku obudil spomin na pacientko go. Helko, katere "ljubezen je v tej družini vidna še danes". Tokrat je dr. Špacapan govoril zlasti o preprečitvi rakastih in drugih bolezni ter dal udeležencem večera lepo število koristnih napotkov za zdravo življenje. Med glavnimi razlogi za srčna in rakasta obolenja je omenil kajenje, ki je vsekakor škodljivo, in debelost, ki lahko povzroča celo vrsto bolezni. Tudi alkohol lahko povzroči nepopravljive posledice, če preveč "dvigamo komolec". V prehrani je pomembno uživati čim-

manj živalskih maščob, tudi npr. salame in sira. Boljše od goveje mesa je belo oz. ribje. Mleko? Raje posneto. Zelenjava? Čimveč, najraje surova in malo zabeljena. Z dobro voljo je možno odpraviti veliko prehrabnih napak. Nekaj primerov bi lahko strnili v nasvete: ne opuščaj jutranjega zajtrka; hrano žveči in ne jej prehitro oz. pred tv zaslonom; pri obedu ne pij osladkanih pijač, raje vodo; uživaj čim manj sladkarij, cvrtja in začimb; jej raznovrstno hrano, zlasti če je konzervirana... Na koncu je dr. Špacapan spregovoril še o preprečitvi t.i. ženskih in moških tumorjev, pa tudi tistih, ki jih povzroča sonce.

In spet je prepletanje glasbe in poezije porodilo spekter globokih občutij. Zibajoča nežna spevnost alpskih motivov se je spajala z otožnimi, intimnimi in iskrenimi čustvi, ki so jih polni verzi Doriane Devetak. Recitirale so sama pesnica in Nerina ter pripadnice najmlajšega rodu Sara, Tatjana, Debora in Karen. Na koncu so obe glasbeni skupini in harmonikar skupno izvedli Avsenikovo pesem, ki je uvedla sproščeno družabnost ob domačimi dobrotami bogato obloženih mizah. Veselo razpoloženje se je v kleti nadaljevalo do poznih nočnih ur v veselje domačih in vseh, ki jim je tako dobro organizirano in obiskano kulturno-dobrodelno srečanje (za CRO je bilo nabranih pet milijonov lir!) že prava tradicija.

10

ČETRTEK,
11. OKTOBRA
2001

OTVORITVENA SLOVESNOST JE BILA V PETEK

SEDEŽ OLJKE ODPRT LJUDEM IN IDEJAM

V središču Gorice, na Korzu, so v petek popoldan slovesno odprli nov sedež koalicije Oljke, v katerem so uradi obeh parlamentarcev leve sredine, ki so bili izvoljeni na Goriškem, senatorja Miloša Budina in poslanca Alessandra Marana, ter predsednika goriške pokrajine inž. Giorgia Brandolina. Slovesnosti se je udeležil in svečani trak prerezal Piero Fassino (na sliki), vidni predstavnik koalicije na državni ravni. Na odprtju so spregovorili vsi protagonisti ter jasno povedali, da je namen urada ravno v tem, da se lahko vsi volivci, somišljeniki in aktivisti Oljke in leve sredine obnejo na urad, ki bo odprt vsak dan. V njem se bo odvijalo strankarsko in koalicijsko življenje, to pomeni seje in srečanja, saj čaka levo sredino v kratkem kar nekaj pomembnih preizkušenj, med

katerimi je prva prihodnje leto z občinskimi volitvami.

Urad Oljke je odprt vsem od ponedeljka do petka od 9. do 12.30, na razpolago pa je tudi naslov ulivogo@interfree.it, na katerega lahko vsakdo napiše svoja mnenja, ideje in nasvete.

V ČETRTEK JE BIL OBČNI ZBOR PROSVETNEGA DRUŠTVA ŠTANDREŽ

ŠTANDREŽCI NADVSE AKTIVNI

Ko se začne nova sezona, se člani PD Štandrež zberejo na občnem zboru, na katerem poročajo o delu, ki ga je društvo opravilo v prejšnjem letu, in izdelajo program za novo sezono. Na občnem zboru obnovijo tudi organe, ki bodo odgovorni za enoletno kulturno delovanje v Štandrežu. Občni zbor je bil v četrtek, 4. t.m., v župnijskem domu Anton Gregorčič. Predsednik Dimitri Brajnik je uvodoma pozdravil člane in goste in se jim zahvalil za prisotnost. Zvezo slovenske katoliške prosvete je zastopal Damjan Paulin, društvo F. B. Sedej iz Steverjana Mihael Corsi, Jordan Figelj pa društvo Sabotin iz Štavra. Občni zbor je pozdravil tudi predsednik rajonskega sveta Marjan Breščak.

Tajniško poročilo je podala Martina Nanut in poročala o bogati kulturni žetvi štandreškega društva. Posebno aktivna je bila dramska skupina, ki je postavila na oder dve novi deli in se večkrat predstavila tudi z drugimi igrami. V začetku leta 2001 so člani dramske skupine premierno uprizorili komedijo Hansa Weigla *Namišljeni zdravniki* v režiji Emila Aberška in ob strokovnem sodelovanju Janeza Starine. Delo so večkrat ponovili na raznih odrih. Na IV. festivalu zamejskih amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah je bila predstava deležna treh nagrad: za najboljšo moško glavno vlogo, za najboljšo stransko moško vlogo in za sceno. V juniju pa sta člana dramske družine Majda Zavadlav in Božidar Tabaj prvič odigrala veseloigro *Tata vse ve*.

V lanski sezoni so štandreški igralci nastopali še z drugimi igrami, in sicer: *Poročil se bom s svojo ženo* Marjana Marince, *Povšetovo Politika tudi prav pride*, Roberta Andersona *Jaz sem Berto*, *Selive* Karla Valentina, *Človek brez smeha* in *Čudna bolezen*. O bodočih programih dramskega odseka je poročal Božidar Tabaj, ki je povedal, da so že začeli z vajami Bevkove drame *Kaplan Martin Čedrmac*. Društvo je letos poskrbelo tudi za gledališki abonma s petimi predstavami, ki bodo na programu v štandreški župnijski dvorani. Štandreška osnovnošolska mladina je ob prihodu sv. Miklavža pripravila igrice *Pričakovanje*, za katero je poskrbela Majda Zavadlav. Za to igrice so dobili priznanje Mladi oder Zveze slovenske katoliške prosvete in Slovenske prosvete iz Trsta.

Zelo aktiven je bil mešani pevski zbor, ki je nastopal pod vodstvom Tiziane Zavadlav in Patrika Quaggiata. Zbor je uspešno nastopil na pevskih revijah Cecilijanka in Primorska poje, sodeloval na božičnih prireditvah doma in v goriški stolnici, na Dnevu slovenske kulture in ob raznih drugih priložnostih. O delovanju mešanega zbora je spregovorila Tiziana Zavadlav, ki je tudi povedala, da bo zbor v novi sezoni vodil David Bandelli.

V okviru pobud *Spoznavajmo domače ustvarjalce*, je društvo organiziralo razstavo del domačega fotografa Valterja Nanuta, ki se je uveljavil na številnih razstavah.

Društvo je poskrbelo za Prešernovo proslavo in v poletnih

mesecih organiziralo tradicionalni *Praznik špargljev* z bogatim kulturnim in rekreacijskim programom. Aktivno se je vključilo v razne pobude in manifestacije za obrambo Štandreža in Jeremitišča pred raznarodovalno politiko goriške občine.

V začetku junija sta društvo in jeremitarška skupnost predstavila publikacijo *Jeremitišče - Štandreški zaselek skozi srednji vek do danes*. Knjigo je izdalo PD Štandrež, uredil pa jo je Damjan Paulin. Publikacija je izšla v podporo Jeremitarjem, ki se odločno borijo za ohranitev tega slovenskega zaselka, ki bi ga goriška občina rada uničila.

Blagajniško poročilo je podal Lucijan Pavio, nadzorniško pa Ivo Češcut. V novi odbor so bili izvoljeni: Dimitri Brajnik, Marko Brajnik, Marjan Breščak, Lucijan Kerpan, Jordan Mučič; Marjo Mučič, Martina Nanut, Martin Marušič, Damjan Paulin, Danjela Puia, Saša Quinzi, Viktor Selva, Božidar Tabaj, David Vižintin in Tiziana Zavadlav. Nadzorni odbor pa sestavljajo: Ivo Češcut, Lucijan Pavio in Marta Povšič.

NOV DOM V GABRIJAH

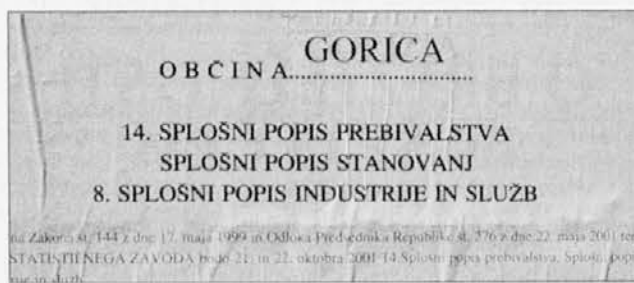
Slovinci bomo bogatejši še za en kulturni hram. KD Skala iz Gabrij je po dolgih letih vztrajnosti in požrtvovalnosti in ob pomoči nekaterih javnih ustanov dočkalo primerne prostore za kulturno dejavnost. Leta je bila doslej zapostavljena zaradi neprimernih prostorov. Za izvedbo načrta gre zasluga predvsem nekaterim vaščanom, ki so v ta namen vložili marsikatero uro prostega časa. Slovesno praznovanje bo potekalo od 12. do 14. t.m.. Otvoritev doma bo v petek ob 20. uri z nastopom zbora in govorom Vita Primožiča, v soboto ob 20.30 bo gostovalo slovensko dramsko društvo Jaka Štoka z igrjo *Moliere na obroke*, v nedeljo pa bo ob 9. uri pohod *Spoznajmo Kras*, ob 14. uri tekmovanje v košnji. Ob 15.30 pa je na programu koncert zbora Pinko Tomažič.

ZBOROVSKA REVIIJA
COROVIVO

V nedeljo, 21. t.m., bodo v KC Lojze Braut v Gorici potekali koncerti VIII. izvedbe zborovske revije Corovivo, ki jo prireja zveza USCI. Med drugimi bodo nastopili MePZ Igo Gruden iz Nabežine, ŽePZ Danica z Vrha sv. Mihaela, Tercet Ver Laetum z Opčin in MePZ J. Gallus iz Trsta.

NOVOST NA GORIŠKIH ZIDOVH

OBČINA IN DVOJEZIČNOST

ZUPAN
Gaetano Valenti

Pred dnevi smo na raznih oglasnih zidovih goriške občine lahko opazili zanimivo novost. Šlo je za dvojezični lepak o popisu prebivalstva. Poleg italijanskega lepaka je bil razobešen v enakovredni velikosti tudi slovenski tekst istega. Podpisal ga je goriški "župan Gaetano Valenti". Zadnje čase smo sicer be-

ležili bolj negativne poteze goriške občinske uprave v zvezi s slovensko manjšino. Tu pa moramo vseeno s pozitivnim prizvokom podčrtati pomen podobnega uradnega lepaka z naslovom "Občina Gorica", kar je bilo v našem mestu še pred kratkim skoraj nekaj heretičnega...

V SOBOTO IN NEDELJO VSI V ŠTMAVER IN NA SABOTIN!

ERIKA JAZBAR

pobudi kar nekaj ustanov...

Drži, to so župnija, rajonska konzulta ter center za arheološke in zgodovinske raziskave na Goriškem. V Štmavru živi približno sto prebivalcev, s Pevmo in Oslavjem štejejo kakih petsto ljudi, zato je povsem logično, da vse ustanove, ki so prisotne na tem ozemlju, sodelujejo pri skupnih pobudah. Če bi vsaka organizacija delovala posebej, bi ne prišlo do takih rezultatov, kakršne smo dosegli.

Kaj načrtujete v novi sezoni?

Martinovanje, zahvalno nedeljo, ki bo letos v Pevmi, Miklavževanje, po vsej verjetnosti bomo gostili gledališko skupino, sledila bosta zaključno srečanje s konzulto in občani ob

koncu leta in silvestrovanje. To je naš letošnji program. Naslednje leto bosta prvi pobudi natečaj in nagrajevanje jaslic, sledil bo tradicionalni sv. Valentin, pripravili bomo razstavo in kulturni dan za otroke.

Kdo so člani društva in katere so smernice, na katerih gradite delovanje?

Člani društva so v glavnem iz Štmavra, nekaj jih je tudi iz Pevme in Oslavja. Včlanjenih je približno 50 oseb, veliko pa je simpatizerjev in prijateljev, ki nam pomagajo pri organizaciji in uresničevanju pobud. Društvo zajema nekako celo vas, kar je najlepše in najpomembnejše. Pri društvu si prizadevamo, da bi združevali ljudi, tudi otroke in mladino, vabimo druge v našo vas in jim omogočamo, da jo spoznavajo, ter ohranjamo naše tradicije.

Kaj se novega dogaja na Sabotinu?

Na Sabotinu so ostanki cerkve sv. Valentina. Okoli leta 1980 so se začeli raziskave in izkopavanje ostanke, za katere je poskrbel Mario Muto v sklopu društva Sabotin. Zaradi birokratskih problemov je moral omejen raziskovalec ustanoviti svoje društvo, in sicer Center za arheološke raziskave na Goriškem. Pri naših pobudah, ki so vezane na Sabotin, sodelujemo radi z omenjenim centrom, ker se je delo začelo ravno v sklopu našega društva.

Dela je bilo od vsega začetka veliko, treba je bilo precej de-

narja, zato je edinole center lahko omogočil, da smo prejeli potrebne prispevke. Cerkev leži na slovenski strani in zato center sodeluje z Goriškim muzejem, ki skrbi za slovensko stran. Dela dobro napredujejo, izkopali so cerkvico, vidijo se oltar, zakristija, tloris. V zadnjem obdobju pa izkopavajo samostan, ki je bil ob cerkvi in so v njem živeli frančiškani. Zaradi slabega vremena se je raziskovanje ustavilo; vse je pokrito, saj je delo v jesenskih in zimskih deževnih ter mrzlih dneh nemogoče, to pomeni, da bodo delo nadaljevali spomladi.

Spregovorimo o cerkvi.

Cerkev je iz 14. stol., je enoladijska, obrnjena proti severovzhodu-jugovzhodu; vhod vanjo je bil na zahodni strani, apsida pa na vzhodni. Opazni so gotski ostanki (okna, apsida). Vhod je bil zavarovan z lesenim preddverjem-lopo, prekrito s strešniki, medtem ko je ostali del objekta prekrivala kamnita strešna kritina. Iz arhivskih virov lahko razberemo, da je imela cerkev tri oltarje, glavni je bil posvečen blaženi Mariji, stranska pa sv. Barnabi in sv. Valentinu. Pravijo, da so enega od treh prenesli v cerkev v Štmaver. Puščavnik, ki so tu živeli, so bili frančiškani. Običajno sta v bivališču zraven cerkve živela dva eremita. Lep dohodek so jim prinašali romarji, ki so prihajali posamično ali v procesijah. Gre nedvomno za zanimivo točko, ki si jo je vredno ogledati!

OBVESTILA

OD 21. DO 28. T.M. bo v župnijah Sovodnje, Rupa-Peč in Gabrje-Vrh sv. Mihaela Ljudski misijon. Te dni bo dobila vsaka družina vabilo s programom misijona. Pričakujemo vse člane naših družin. Birmanci, zlasti od l. 1985 do današnjih, skupaj s starši in botri, naj se izkažejo pri skupnih srečanjih ter v pomoči starejšim, bolnim in invalidom.

ZDRUŽENJE DAROVALCEV organov (ADO) priredi v nedeljo, 14. t.m., veliko celodnevno praznovanje na Travniku ob 25. obletnici ustanovitve.

DRUŠTVO TRŽIČ prireja tretje leto tečaj telovadbe za odrasle in starejše občane. Tečaj bo v OŠ Duca d'Aosta v mestu ob središču od 18. do 19.30. Začetek tečaja bo v sredo, 17. t.m., ob 18. uri. Vpisovanje do 15. t.m. na tel. 0481/474191 ali 0481/482015 ob uri obedov.

FOTOSKUPINA 75 vabi na tretje Fotosrečanje, ki bo v Kulturnem domu v soboto, 13. t.m., ob 18. uri. Skupinsko razstavo bodo oblikovali tudi fotografi Fotokluba Jesenice, na večeru pa bo sodeloval tudi Oktet Sraka.

ZGONIK. Od 21. do 28. t.m. bo v zgoniški župniji ljudski misijon. Vodil ga bo p. Andrej Božič, kapucin iz Vipavskega Križa. Vse družine in posamezniki bodo prejeli na dom vabilo in spored misijona. Srečanja bodo v župnišču in po družinah. Poleg človeškega prizadevanja predvsem zaupamo v božjo pomoč in milost duhovne prenove.

DRUŠTVO F.B. SEDEJ iz Števerjana sporoča, da bo v nedeljo, 14. t.m., pri nedeljski maši ob 10. uri sodeloval cerkveni zbor iz Trnovoga pri Ljubljani.

SKUPNOST DRUŽIN Sončnica prireja osnovni plesni tečaj za začetnike (Angleški in Dunajski valček, Fox Trot, Swing, Rumba). Potekal bo v dvorani pri Sv. Ivanu ob ponedeljkih od 20. do 21.30, in sicer od 29. oktobra do 17. decembra. Vpisi in informacije na telefonski številki 0481 536455 (od ponedeljka do petka).

ČESTITKE

Pred kratkim je na konservatoriju v Pesaru z uspehom diplomiral iz harmonike **Mirko Ferlan**. Ob pomembnem dosežku mu iz srca čestita družina Gregori.

DAROVI

V SPOMIN na Lojzeta Gabrovca Marica in Roman Vogrič z družino za prizadete v Logu pod Mangartom 230.000 lir.

V SPOMIN na Albina Bučine-la otroci Slavice in Zvezdana Komjanca za cerkveni zbor na Jazbinah 100.000, za cerkev na Jazbinah (ogrevanje) 100.000.

ZA CERKEV na Vrhu: N.N. 60.000 in za MIPZ Vrh sv. Mihaela 40.000, Renato Devetak, ob obletnici smrti žene Helke 250.000; Zmaga in Anica Devetak v spomin na Viktorijo 15.000; družina Grillo ob obletnici smrti Flavja Grillo 10.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: družina Srečka Florenina iz Števerjana v spomin na očeta Jožefa 100.000, Vida Tomažič Schettino v spomin na mamo Kristino 100.000; N.N. za cvetje 10.000

ZA CVETJE v cerkvi v Rupi: Ivica Koncut ob krstu male Ane 100.000, N.N. 35.000 lir.

OLYMPII za 3. memorial Igorja Povšeta hvaležno v dar Ani in Janez Povše 500.000 lir.

ZA MEPZ HRAST iz Doberdoba daruje namesto cvetja na grob dragega očeta hči Patrizia z družino 200.000 lir.

ZA CERKEV sv. Ivana: I.V. 500.000; N.N. 100.000; N.N.: 100.000; druž. M.B. 400.000; druž. G.R. 100.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: Anica Sosič Marzetti 150.000 lir.

ZASTROŠKE ljudskega misijona: N.N. iz Rupe 100.000; N.N. s Peči 150.000 lir.

SOŽALJE

Zveza slovenske katoliške prosvete - Gorica se s hvaležnostjo klanja spominu zborovodje in skladatelja **Ignacija Ote**, sorodnikom pa izraža globoko sožalje.

KONCERT MARIJINIH PESMI V PODGORI

PESEM ZNANILKA MIRU

Na predvečer praznika Rožnovenske Matere Božje, v soboto, 6. t.m., sta župnija sv. Justa in Prosvetno društvo Podgora priredila zborovski večer, posvečen Marijinih pesmim in žrtvam atentatov v ZDA. Najprej je prisotne pozdravil župnik g. Walter Milocco in zaželel prisotnim v podgorski cerkvi, da bi tudi sakralno petje prispevalo k duhovni rasti skupnosti, nato sta Nevenka in Katja predstavili zборе in spored večera.

Kot gostitelj je prvi nastopil MePZ Podgora, steber vsega slovenskega dogajanja v tej vasi. Pod vodstvom dr. Mirka Špacapana je tudi tokrat prav dobro odpel pet pesmi; pravi biser je bila Arcadeltova Ave Maria, lepo je pod oboki cerkve izzvenela tudi Palestrinova *Alma Redemptoris Mater*. Po intimnih melodijah Harejeve *Zdrave Marije* smo slišali še spevno Komelovo *Vsi zbori zadonite*, na koncu pa čudovito Jerebovo *Marija Morska Zvezda*, pri kateri je kot solistka zablestela Kristina.

Pod vodstvom Milene Prinčič se je nato predstavil krepki cerkveni pevski zbor iz Solkana. (Razveseljivo je bilo prisostvovati ob 1000-letnici Gorice in Solkana še eni izmed redkih čezmejnih pobud...) Med vsemi skladbami je gotovo izstopala Schwabova *K pokoju že dan se nagiba*, v kateri je odlično

odpel svojo solistično vlogo odlično in mogočen tenorist. Tretji je stopil pred oltar italijanski zbor iz goriške četrti Sv. Roka Ars Musica, ki ga vodi Lucio Rapacciolli. Gre za razmeroma maloštevilni in izobražen sestav, ki ima v repertoarju tudi zahtevno glasbeno literaturo od polifonije do sodobne glasbe. Poleg znane Palestrinove polifonske *Stabat Mater* je predstavil dve Brahmsovi, eno skladbo madžarskega skladatelja Bardosa in - hvalevredno! - mило Merkujevo Ave, *gratia plena*.

Pred koncem večera je prisotne pozdravil misijonar, dominikanec don Mario Persic iz Bolagne. Prisotnim je zaželel, da bi znali v vzajemnem spoštovanju vrednotiti in izražati bogastvo različnih darov. V tednu duhovne poglobitve pred rožno-

jočega zbora Sabina nagovorila goste in občinstvo ter povedala, da so želele biti pesmi Mariji hkrati tudi molitev naši Priprošnjici, ki naj sprejme v svoj objem nedolžne žrtve znanih terorističnih atentatov, oblastnikom pa naj podeli modrost, da se ne bi odločali za smrt. Zboru iz Solkana in skupini Ars Musica je predsednica podelila spominski plaketi; Irena pa je trem dirigentom podarila šopek cvetja.

Večer se je nadaljeval v župnijski dvorani z zakusko in veselimi petjem. Spet je prisotne presenetil zbor Ars Musica, ki je skupaj z drugimi pel slovenske narodne pesmi.

Dan kasneje, na rožnovensko nedeljo, se je zjutraj začel prenos Marijinega kipa po družinah. Po večernicah v prvih popoldanskih urah pa je bila kljub neprijetnemu vremenu napovedana rožnovenska procesija, ki se je udeležilo precej ljudi. Na koncu je imel zaključno pridigo p. David Bresciani.

vensko nedeljo je pater spremiljal vernike pri osebni in skupnostni prenovi ter jih spodbujal h globokemu doživljanju praznika. Kot so nam povedali nekateri podgorski verniki, se je tudi zelo zanimal za Slovence in jih v prisotnosti italijanskih vernikov spodbujal k slovenski molitvi. Po koncertu je predsednica gostu-

SLOVENSKA ZAMEJSKA SKAVTSKA ORGANIZACIJA
prireja ob petdesetletnici zamejskega skavtizma okroglo mizo na temo

VLOGA SKAVTIZMA DANES

SODELUJEJO: Matija Gergolet, Marijan Kravos, Ivan Likar, Živka Peršič, Simon Spazzapan ter moderator Alenka Štoka. Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž, petek, 19. oktobra 2001, ob 20.30.

LEPO VABLJENI VSI!

DRUŠTVO ARS, KROŽEK ANTON GREGORČIČ in KROŽEK VIRGIL ŠČEK

Vas vljudno vabijo na predstavitev zadnjih treh knjig Krožka za družbeno vprašanja Virgil Šček:

Mario Gariup: OPCIJA ZA TRETJI RAJH V KANALSKI DOLINI

Vida Valenčič: POLITICA E MINORANZE: AMORE O INDIFFERENZA? (II. DEL)

Erik Dolhar: PRELOMNOST OSIMSKIH SPORAZUMOV

O knjigah bodo spregovorili avtorji, predsednik Krožka dr. Rafo Dolhar in urednik zbirke Ivo Jevnikar.

V petek, 19. oktobra, ob 18. uri v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

KD SABOTIN, RAJONSKA KONZULTA PEVMA-OSLAVJE-ŠTMAVER, GORIŠKI CENTER ZA ARHEOLOŠKE IN ZGODOVINSKE RAZISKAVE, ŽUPNIJA SV. MAURA IN SILVESTRA, RIBIŠKO DRUŠTVO SLOVENSkih MUHARJEV V ITALIJI ČARNIK, RIBIŠKA DRUŽINA TOLMIN

12. JESENSKI POHOD NA SABOTIN

♦ sobota, 13.10.2001, ob 20.30: - na sedežu društva v Štmavru: predavanje (s prikazom diapozitivov in videokasete) **SPOZNAJMO SOŠKO POSTRV IN LIPANA**; predavatelj: dr. vet. med. Dušan Jesenšek

- otvoritev razstave: **SOŠKA POSTRV** (umetne muhe, muharski pribor in preparati)

- nastopata: ŽPZ Jezero, Doberdob in MPZ Štmaver

♦ nedelja, 14.10.2001, ob 8.30: - **SREČANJE IN POHOD NA SABOTIN**; ob 10. uri sv. maša ob ruševinah cerkve sv. Valentina, sledila bo družabnost na sedežu društva v Štmavru

Toplo vabljeni!

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

BENEŠKA SLOVENIJA

V NADIŠKIH IN TERSKI DOLINI

GORIŠKA KRONIKA

V ŠTANDREŠKI ŽUPNIJSKI DVORANI

BLESTEČ ZAČETEK ABONMAJA

Novo abonmajsko ponudbo ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2001, ki vsebuje pet predstav in bo v letošnji jeseni in zimi privabila v Štandrež ljubiteljske skupine iz različnih koncev Slovenije, je podrobneje predstavil odbornik štandreškega društva in član dramskega odseka Božidar Tabaj v intervjuju v 36. številki našega tednika, zato ne bomo ponavljali vzrokov in vzgibov, ki so privedli do prve tovrstne abonmajске sezone ljubiteljskih skupin v zamejstvu. Ta zapis je le kratko poročilo o uspehu prvega dramskega srečanja v štandreški župnijski dvorani A. Gregorčič v nedeljo, 7. tm. pozno popoldne. Preden se je odstrl zastor pred polno zasledeno dvorano - glavina abonmajev je namreč razprodana -, je predsednik PD Štandrež Dimitrij Brajnik spregovoril nekaj besed o namenu te nove pobude in o željah, ki se utrinjajo ob njenem začetku, potem pa je prepustil besedo najboljšima ljubiteljskima igralcema tostran meje, Majdi Zavadlav in Božidarju Tabaju, ki sta prvič v štandreški dvorani odigrala enodejansko dramo Roberta Andersona *Jaz sem Berto*. V nadrobni režiji Janeza Starine je doživela premierno uprizoritev pred nekaj leti na domačem Prazniku špargljev in dočkala že šestnajst ponovitev ter celo televizijsko snemanje. Na 3. Festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah,

l. 1999, je prejela kar tri nagrade in požela velik uspeh pri gledalcih, ki so ji prisodili nagrado publike. Tudi tokrat je njena humorna vsebina, prežeta z otožnostjo, ki se mestoma gledalčevi duši prikaže v vsej svoji ganljivosti, je v izredno natančno naštudiranih poudarkih replik, pomenljivih pavzah in premišljenih kretnjah zadobila pravi izraz. Z interpretacijo ostarelega zakonskega para, ki je s pomočjo krepko začrtanih potez maske Snežice Černic zadobil primeren zunanji videz, sta dokazala, da znata igrati tudi na drugačne dramske strune in da sta bila res utemeljeno nagrajena s Severjevo nagrado zaradi svojih zaslug na ljubiteljskem gledališkem polju. Gledalci so zelo zadovoljni zapuščali dvorano in komaj čakajo na naslednjo abonmajsko predstavo, ki bo v soboto, 20. tm. DKD Svoboda iz Zaloga pri Ljubljani bo predstavilo komedijo Alana Ayckbourn *Norčije v spalnicah* v režiji Jožeta Kranjca.

Majda in Božo pa bosta svojega Berta z grenkim priokusom ponesla na Koroško, kjer bosta z njim nastopala v nedeljo, 14. tm., v okviru Primorskih dni. Kot ponavadi ju bodo spremljali zvesti zakulturni sodelavci: maskerka in kostumistka Snežica Černic, šepetalka Marinka Leban in odrska mojstra Joško in Franko Kogoj.

IK

DOMAČE GOSTILNE VABIJO NA KOSILO

Vsi tisti, ki se bodo v mesecu oktobru napotili v Nadiške doline, bodo lahko okusili bogato zakladnico beneške kuhinje v enajstih domačih gostilnah. V petek, 12. t.m., bo namreč stek-

lo vsakoletno *Vabilo na kosilo*, ki ga je marsikdo že nestrpno pričakoval in po njem spraševal; pobuda žanje uspehe, ker nudi ob vsaki izvedbi pomembne novosti, ki pritegnejo v Benečijo vedno nove turiste. Gostinci in gospodarji operaterji se namreč zavedajo, da Nadiške doline ne nudijo možnosti za večje proizvodne dejavnosti, zato usmerjajo svoje energije v turizem in z njim povezano gostinstvo.

Enajst gostiln iz Nadiških dolin bo tako tudi letos nudilo jedi in recepte, ki segajo v ljudsko kulinarico izročilo, zanje pa so značilna enostavnost, pristnost in že pozabljeni okusi in začimbe. Letošnja izvedba so konec meseca septembra predstavili na videmski trgovski žbarnici, ki je med pokrovitelji iniciative, na kateri sodelujejo še Gorska skupnost Nadiških dolin, združna banka iz Manzana ter SDGZ.

Informacije o *Vabilu na kosilo* lahko dobimo na spletni

strani www.invitoapranzo.it, na razpolago je tudi bogata in prikupna brošura, na kateri se predstavljajo gostilne posamično, vsakdo pa lahko na njej dobi tudi informacije o turistični

ponudbi Nadiških dolin, s srečaji in pobudami, skritimi kotički in bogastvi, s katerimi razpolaga ta krasni predel italijanske države, posejan s slovenskim življenjem. Vse potrebne informacije pa lahko dobimo tudi na naslednjem

naslovu: info@invitoapranzo.it. Ob tem velja še povedati, da je tudi letošnja izvedba navezala sodelovanje z združenjem Bed&breakfast z namenom, da bi se razvil ne le nedeljski oz. enodnevni turizem, temveč da bi se ljudje v Nadiških dolinah ustavili več dni in prenočili. *Vabilo na kosilo* bo steklo 12. oktobra, trajalo pa bo do 11. novembra, marsikatera gostilna pa bo nudila tradicionalne jedi tudi meseca decembra.

Za vse tiste, ki bi radi šli dlje do Terske doline, pa povejmo, da je od 5. oktobra do 5. novembra tudi v Tipani sedem domačih gostiln, ki ob koncih tedna nudijo tradicionalne jedi iz tega predela slovenskega zamejstva.

EJ

ZADNJA SEJA V ŠPETRU

ZA IZVAJANJE ZAKONOV 482 IN 38

Na zadnji seji občinskega sveta je špetrska županja med drugim zelo jasno odgovorila na svetovalsko vprašanje načelnika skupine večinske koalicije, sicer pa bivšega župana Firmina Mariniga, ki je vprašal, ali namerava občina izvajati določila, ki jih v smeri dvojezičnosti in ohranjanja slovenske stvarnosti ponujata zakona 482/99 in zakon 38/01. Marinig je posredoval tri konkretne primere izvajanja zakonov, in sicer dvojezične table, nov občinski statut, ki bi nudil možnost vsakomur, ki si tega želi seveda, posluževanja slovenskega jezika ter dvojezične osebne izkaznice.

Županja je na vprašanje odgovorila, da "naše prvo prizadevanje bo, da ponovno postavimo predlog občinskega statuta, ki upošteva omenjene zakonske norme"; kot znano je CORECO špetrski statut zadnjič zavrnil, češ da pravilnik zakona 482/99 ni bil še odobren. Omenjena pomanjkljivost je bila v tem smislu pred kratkim odpravljena, tako da tokrat ne bi smelo biti nobene komplikacije. Sicer pa je županja jasno povedala, da je izvajanje obeh omenjenih zakonskih norm, ki ščitijo slovensko narodno skupnost, primaren namen občinske uprave, ki jo ona vodi. V tem smislu je občina tudi priredila za svoje uslužbence brezplačne tečaje slovenskega jezika, ki se jih je udeležilo lepo število uradnikov. Kritiki s strani opozicije seveda ni manjkalo.

EJ

V SOBOTO V NOVI GORICI

SLAVISTI SPOZNALI VIDEMSKO

V soboto je bil v Novi Gorici zelo prisrčen in zanimiv večer z naslovom *Pozdrav iz Benečije, Režije in Kanalske doline*, na katerem so prosvetni delavci iz videmske pokrajine predstavili udeležencem Slovenskega slavističnega kongresa pristno sliko o družbenem in kulturnem delovanju Slovencev, ki živijo v teh dolinah. Kot pišemo na drugem mestu, se je kongres odvijal med Gorico in Novo Gorico, ob predavanjih pa je predvideval tudi izlete v naše kraje in predstavitev naše stvarnosti.

Srečanje v Novi Gorici je bilo v organizaciji Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm, njena članica prof. Vera Tuta Ban pa je med drugim tudi povezovala sooblikovalce večera; na njem so sodelovali predstavniki iz Nadiških dolin, in sicer mlada skupina Beneške korenine iz Srednjega pod vodstvom Davida Clodiga ter Višarski kvintet iz Kanalske odline pod taktiko Anne Missoni. Beneški pevci in pevke iz Ukev so se predstavili z izborom pesmi in melodij iz ljudskega izročila slovenske Benečije in Kanalske doline.

Profesorji in raziskovalci slovenskega jezika so pozorno poslušali in s pesmijo in besedo spoznali omenjeno stvarnost, saj je bila dvorana novogoriške Perle nabito polna. K popolnosti prikazane slike je žal odpadel predviden del programa iz Režije, saj je bila Silvana Paletti, ki bi morala to zanimivo stvarnost predstaviti, zadržana drugje.

GORIŠKI VRTILJAK - SEZONA 2001/02

MATIČEK OSVOJIL MALE IN VELIKE ABONENTE

Tudi v letošnjem šolskem letu bo šolarjem vseh stopenj lajšal naporene šolske dni, a jih obenem jezиковno in vsebinsko bogatil Goriški vrtiljak s svojimi tremi vzporednimi abonmaji, za najmlajše šolarje, za srednješolce in za dijake višjih šol. Že peto leto ga s sodelovanjem Primorskega dramskega gledališča, goriškega Kulturnega doma in Slovenskega stalnega gledališča prireja Kulturni center Lojze Bratuž. Goriški vrtiljak se je v letošnji sezoni najprej zavrtel za petošolce iz goriških osnovnih šol, za učence srednje šole I. Trinko iz Gorice in Doberdoba ter višješolce tehničnega sklopa Cankar-Zois-Vega. V sredo, 3. oktobra, so se skupaj odpeljali v tržaški Kulturni dom na ogled komedije *Ta vesel dan ali Matiček se bo oženil* A. T. Linhartha, prvega slovenskega dramatika, v režiji zlahtnega režijskega mojstra Vita Tauferja in izvedbi ansambla Slovenskega stalnega gledališča z gosti, med katerimi je bil tudi priznani dramski umetnik Boris Cavazza. Tauferjeva inačica Matičkove dogodivščine, postavljene v tržaško stvarnost, v kateri so se homogeno premešali slovenski jezik, kraška narečja,

italijanščina, tržaški in celo milanski dialekt, je popolnoma osvojila male in velike gledalce, ki so uživali ob iskri igri izvajalcev in se zabavali ob nepredvidljivih režijskih domislicah. Škoda le, da so nekateri, zaradi urnikov avtobusov, morali zapustiti dvorano pred koncem predstave, tako da niso mogli spremljati glasbeno-pevskega nastopa igralcev, ki je razgibano zaokrožil radoživost celotnega prikaza. Toda kljub temu jim bo Linharthova veseloigra prav gotovo še dolgo ostala v spominu. Letošnji maturantje bodo iz nje lahko črpali snov za svoj zaključni šolski nastop, še posebno, če so jih profesorji motivirano pripravili na obisk predstave. Ker so profesorski in učiteljski zbori sprejeli predstave GV kot dodatek k učnim načrtom, je zelo pomembno, da se o igrah profesorji in učitelji pogovorijo s svojimi učenci in jih zadostno pripravijo na sam ogled, kajti nepripravljene dijake se ob zahtevnejših dramskih delih kaj hitro prelevijo v zdolgočeno in nepazljivo publiko, ki je prikrajšana za umetniški užitek in poglobljeno razmišljanje prikazane vsebine.

IK

GLOSA JURIJ PALJK

O KRITIKIH

Radi bi seveda rekli nekaj besed o tistih kritikih, ki bi jih najraje poimenovali z grdo, a tudi zelo zgornjo besedo kritikastre.

V slovarju slovenskega knjižnega jezika stoji pod geslom *besedo kritikaster ta razlaga: "kdor pristransko, tendenciozno ugotavlja negativne lastnosti"*. V geslu tudi izvedemo, da se tako oznako v slabševalnem pomenu daje tistim kritikom, ki izpostavljajo predvsem negativne, slabe stvari.

Do tod torej vse lepo in prav, saj je znano, da nekateri v naši sredi pretiravajo s kritikami na račun vsake in vsakršne pobude, na račun našega in seveda dela drugih.

Pri te vrste kritikih se zatakne prav pri njih samih, saj niti en sam ni pripravljen priznati, da ga, milo rečeno, lomi s tem, da vse meče v nič, da vse naše delo žali. Javno je tudi, da je že ponavadi sosedova trava vedno bolj zelena, kot pa je domača, in jasno nam je tudi, da se skoraj vsak kritik tudi postavi v bolj ali manj verodostojen položaj "tistega, ki ve in zato lahko govori".

S kritiko so namreč vedno in od vedno težave, ker se vsakdo lahko upravičeno sprašuje, kaj daje kritiko pravico, da sploh lahko kritizira. Če nekateri kritiki "prisegajo na stroko", kar lahko pomeni dosti, a večkrat pomeni le dobro kuliso, za katero se kritiki skrivajo, da lahko nekoga dotolče, pa poznamo tudi take,

ki o kritiki razmišljajo kot o znanstveni vedi. Le-ta naj bi kritiku dovoljevala, da se "dvigne nad stvar, o kateri govori" in prav zato o njej lahko govori, kot ve in hoče. Kritiki naj bi torej bil nekdo, ki je svoboden, ni pogojen in ima tisto potrebno svobodo in znanje, ki mu omogočata, da lahko kritiko daje.

A bomo na tem mestu tudi takoj zapisali, da nepristranski kritiki ne verjamemo kaj dosti, ker je skorajda ni. S tem ne mislimo devati v nič večkrat prav garaškega dela določenih kritikov, ki na raznih področjih opravljajo dobro in pošteno delo, potem ko so veliko let študirali in si nabrali ogromno znanja. Pa tudi za take vrste kritike vseeno velja, da pišejo po lastni vesti, znanju in seveda predvsem tistem znanju, ki ga sami imajo. Če poenostavimo, bomo rekli, da je kritika prej osebna kot pa objektivna zadeva. S to trditvijo se seveda ne bodo strinjali kritiki, a je to tudi razumljivo. Zgodovinarji se ne strinjajo z dejstvom, da interpretirajo zgodovino, zdravniki pa ne s tem, da zdravijo tako, kot oni znajo in tako naprej.

Pa vendar se človek ob kritikih in njihovih kritikah ne more znebiti dejstva, da gre predvsem za osebne in zato tudi pristranske zadeve in ne za dostojno kritiko, ki bi vzela v poštev

vse okoliščine. Niti enega samega kritika tudi ne boste spoznali, ki bi vam bil pripravljen priznati, da mogoče le ni vse tako, kot on misli in kritizira.

Najslabša vrsta kritikov je seveda tista, ki je v naši sredi tudi najbolj številna. Gre seveda za tiste "posvečence", ki vedo dosti o tem, kaj gre narobe in tudi o tem, kako bi morali delati, da bi šlo bolje. Njihova napaka je le v tem, da sami ničesar ne naredijo, da bi šlo bolje. Na to ugotovitev bodo seveda omenjeni takoj odgovorili, da to ni njihova naloga, a je to kaj klavrna zavrnitev naših pomislekov.

Sami dobro veste, da najboljši spoštujete tiste ljudi, ki so pripravljeni sprejeti kritiko na račun svojega dela, a so istočasno tudi toliko pošteni, da dela drugih ne omalovažujejo. Njihove kritične opombe radi sprejemate kot dobronamerne misli, ker veste, da za njimi stoji človek, ki si prizadeva za neko stvar. Tak človek ga seveda lahko tudi polomi, a zanj veste, da dela, in to je tudi tista stvar, ki mu omogoča, da lahko na lasten in tuj račun tudi kako reče.

Preprosto povedano zveni to takole: Vsakdo, ki dela, seveda lahko pogreši; le tisti, ki ne dela ničesar, ne pogreši. Vseeno pa smo mnenja, da je

njegova največja napaka v tem, da ničesar ne dela, a si vseeno drzne govoriti o stvareh, za katere bi bilo bolje, da bi molčal.

Ker je tudi v naši sredi veliko takih, ki raje govorijo in kritizirajo, kot da bi kaj storili, da bi se stvari obrnile na bolje, bi radi ob koncu zapisa izrazili priporočilo vsem tistim, ki so deležni njihovih kritik.

Gre za že tisočkrat slišano pravilo, ki pa tudi danes velja. Ljudi in zato seveda tudi kritike je potrebno ocenjevati po njihovem obnašanju in ravnanju ter seveda prvenstveno po njihovem delu. Vse drugo je le prazno besedičenje. Za besede pa vemo, da imajo lahko težo ali pa ne. Besede seveda tudi ranijo, padejo kot kamni, besede seveda storijo tudi veliko hudega, če so izrečene s hudobijo, če vsebujejo laž in predvsem pa takrat, ko omalovažujejo in žalijo.

Pred tem dejstvom se je težko ubraniti, vsekakor pa je na svet, ki govori o tem, da naj se v življenju spoštujemo predvsem tisti, ki želijo in delajo dobro, več kot dobrošel. Ostale velja sprejemati za take, kakršni so, in se na njihove kritike niti ne ozirati.

To je sicer težko, a sčasoma se človek tudi tega navadi. To je tudi potrebno početi zato, ker je to skoraj edini način, da kritikaste osamimo in jih pustimo v njihovih praznih besedah vetru časa. Le-ta pa predvsem prazne besede vedno zabriše.

SPREJETA DEKLARACIJA ŠESTIH DRŽAV ZOPER ILEGALNO PRESELJEVANJE

SEDMO SREČANJE ŽUPANOV

DRNOVŠEK PREDSEDNIK VLADE DO MARCA

MARJAN DROBEŽ

Zasedanje državnega zbora v prejšnjem tednu je potekalo v senci drugih dogodkov, pomembnih za Slovenijo. Parlament zaradi enotnega in vztrajnega nasprotovanja poslanec iz opozicijskih strank namreč ni sprejel novega poslovnika, t.i. "male ustave", ter je razpravo o njem ponovno preložil. Bolj je odmevala vložitev resolucije zoper ministra za okolje in prostor Janeza Kopača, za pisana na sedemnajstih straneh. Vložili so jo poslanci SDS in NSI, ki so jih podprli tudi štiri poslanci Slovenske nacionalne stranke. Kopaču očitajo marsikaj, tudi to, da naj bi se s sklepom, da bo sedež holdinga Slovenskih elektrarn v Ljubljani in ne v Mariboru, zavzemal za centralizacijo Slovenije. Ministri za notranje zadeve Belgije, Italije, Avstrije, Madžarske, Hrvaške in Slovenije, so 1. oktobra na srečanju na Bledu obravnavali boj proti vsem oblikam ilegalnega preseljevanja in z njim povezanega kriminala. Pred tem je v Sloveniji potekala nekajdnevna akcija poostrenejega obmejnega nadzora, imenovana "High Impact", ki je bila sicer dogovorjena že pred terorističnimi napadi v New Yorku in Washingtonu. Ministri notranjih zadev so sprejeli deklaracijo, v kateri razlagajo skupno akcijo za preprečevanje ilegalnih migracij in kriminala, ki pa bo lahko uspešna le v primeru, da bodo sodelovale tudi države, iz katerih izvirajo problemi. Italijanski notranji minist-

ter Claudio Scajola je na srečanju zelo pozitivno ocenil sodelovanje slovenske in italijanske policije na meji med državama.

V torek, 2. oktobra, je predsednik hrvaške vlade Ivica Račan v radijskem intervjuju dejal, da bo odstopil od sporazuma o meji med Slovenijo in Hrvaško, ker za njegovo potrditev v parlamentu ni potrebna večina glasov. Zato je predlagal, naj mejo določi mednarodno razsodišče (arbitražna). Na Račanovo odstopanje od dogovorjenega se je odzval slovenski premier dr. Janez Drnovšek z izjavo, "da arbitražna zdaj ni aktualna. Pogajanja o meji so namerič končana, sporazum o meji sprejet, obe vladi sta ga parafirali. Kar je sedaj na vrsti, je dokončanje postopka na hrvaški strani, v njihovem parlamentu, da lahko potem podpisemo ta sporazum". Boj proti terorizmu je bil tudi osrednja tema letne skupščine združenja atlantskega sporazuma (Ata), ki ga je v četrtek, 4. oktobra, na Bledu organiziralo slovensko združenje Atlantski svet. Zunanji ministri desetih držav, ki tvorijo tako imenovano vilniško skupino kandidatke za članstvo v zvezi Nato, so zatrdili, da ta vojaška in politična povezava ostaja edino jamstvo miru in varnosti v Evropi, zaradi česar prihodnost svojih držav vidijo v Natu. "Zato bodo države kandidatke delovale kot članice mednarodne protiteroristične koalicije". Sledilo je vrhunsko srečanje predsednikov držav in vlad v Sofiji

v petek, 5. oktobra. Sodeloval je tudi generalni sekretar atlantskega zaveznitva George Robertson, ki je udeležencem, med njimi je bil tudi slovenski predsednik Milan Kučan, zagotovil, "da teroristični napadi ne bodo zavrlji procesa širjenja Nata". Še bolj spodbudno je bilo posebno sporočilo, ki ga je voditeljem vilniške skupine držav kandidatke poslal predsednik ZDA George Bush. V njem je zatrdil, "da Amerika podpira sprejem v zvezo Nato vseh novih evropskih demokracij od Baltika do Črnega morja, ki imajo enake vrednote kot atlantsko zaveznitvo". Ameriški general Joseph Ralston, vrhovni poveljnik sil Nata v Evropi, ki se je v soboto, 6. t.m., na Bledu udeležil sklepnega dela konference Združenja atlantskega sporazuma (ATA), je v svojem govoru izrazil hvaležnost slovenskim obojema silam "za podporo, ki jo nudijo Natu na Balkanu. Slovenske enote v Bosni in Hercegovini ter na Kosovu so profesionalno in dobro izurjene".

SPORAUM S SV. SEDEŽEM LAHKO KMALU SKLENJEN

Med obiskom v Sloveniji, v petek in soboto, 5. in 6. oktobra, se je vatikanski državni tajnik kard. Angelo Sodano sestel tudi s predsednikom vlade dr. Janezom Drnovškom in predsednikom države Milanom Kučanom. Iz premierovega urada so po srečanju sporočili, "da bi bil sporazum o pravnih vprašanjih med Slovenijo in Svetim sedežem lahko kmalu sprejet. V besedilu je le še nekaj manjših razlik, ki pa jih bosta v krat-

kem skušali odpraviti pogajalski delegaciji". Vatikanski državni tajnik je sicer v soboto, 6. oktobra, v ljubljanski stolnici posvetil Ivana Jurkoviča, Slovenca, ki odhaja za apostolskega nuncija v Belorusijo.

Predsednik vlade dr. Janez Drnovšek je v zadnjem času nekajkrat govoril o svojem zdravstvenem stanju. Ker so preiskave v ljubljanskem kliničnem centru pokazale sum o razvoju bolezni na pljučih, ki pa ni potrjen, bo moral na dodatne preiskave. Zdravniki v kliničnem centru so povedali, da je zdravstveno stanje predsednika vlade stabilno in ni pričakovati, da bi se mu v kratkem času poslabšalo. Dr. Janez Drnovšek je ob tem poudaril, da vlada dobro deluje in bo poskrbel, da bo tako tudi naprej. Če bi se pojavile težave, bo o tem obvestil javnost in ustrezno ukrepal. Premier je v primeru svoje odsotnosti za namestnika določil finalnega ministra Toneta Ropa, če njega ne bo, ministra za evropske zadeve Igorja Bavčarja, in kot tretjega ministra za informacijsko družbo Pavla Gantarja.

Sicer pa je dr. Drnovšek svojo politično prihodnost obravnaval v daljšem intervjuju, objavljenem v sobotni prilogi časnika *Delo*, 6. oktobra. "Razmišljam, da bi sedanji mandat predsednika vlade zaokrožil, to je končal do pomladi prihodnjega leta in takrat pripravil normalen usklajen prehod. Za predsednika države bom kandidiral, če mi bo to dopuščalo zdravje. Sicer pa sem glede zdravja optimist".

PRIZNATI VLOGO OBMEJNIH OBČIN

IVAN ŽERJAL

Župani obmejnih občin, ki so se zbrali na svojem sedmem srečanju v Sežani v soboto, 6. t.m., zahtevajo, da se jim prizna njihova vloga s strani organov obeh držav, predvsem na ravni ministrstev za zunanje in evropske zadeve. Treba je preseči centralistično miselnost in delovati v tesni povezavi s krajevnimi stvarnostmi, upoštevaje smernice in zahteve, ki so jih skupnosti ob meji sposobne zastopati. Pri tem je treba posebej biti pozorni na tista obmejna območja, ki potrebujejo prednostne in pravočasne posege zaradi demografskega in gospodarskega upada, in glavne vire usmeriti v njihovi gospodarski preobrazbi. Poleg tega župani potrjujejo strateško pomembnost razvojne vizije obmejnega območja in poudarjajo pomen izmenjave skupnih izkušenj in izobraževanja kadrov za optimalno črpanje in uporabo evropskih skladov, usklajevanje načinov in rokov priprave ter izvedbe programov in projektov. Povezavo in sodelovanje med skupnostmi najbolje jamči ustanovitev skupnega urada, medtem ko ne bi smeli umetno širiti posameznih območij za posege ob meji, temveč bi veljalo vlogo, ki jo območju Gorice, Nove Gorice in Šempetra-Vrtojbe priznava evropski parlament, razvijati v skladu z novo vlogo pobude Interreg III in programa Phare CBC vzdolž celotne meje.

To je zgoščena obnova zaključnega dokumenta, ki so ga župani sprejeli na koncu sobotnega srečanja. K tej deklaraciji so prisotni priložili zajeten svezhen predlogov posameznih občin (teh predlogov je kar 57), ki gre do skupnih kulturnih in turističnih pobud, cestnih in železniških povezav ter varstva okolja pa do podpore utrjevanju nastajajoče primoreške univerze, znanstvenega sodelovanja in integrirane ponudbe na področju zdravstva. Ravno temu je bil posvečen eden od osrednjih delov srečanja, ko so bile predstavljene možnosti čezmejnega sodelovanja na področju zdravstva. Uvodna predstavi-

PREMIERNA UPRIZORITEV V NOVI GORICI

Stoletnico rojstva Slavka Gruma, enega izmed najpomembnejših slovenskih dramatik ustvarjalcev, bo Primorsko dramsko gledališče počastilo z izvedbo njegove igre *Dogodek v mestu Gogi*, ki bo doživela premierno uprizoritev v PDG Nova Gorica v četrtek, 11. oktobra, ob 20. uri, v režiji Mileta Koruna. Izvajali jo bodo Teja Glažar, Nevenka Sedlar k. g., Lara Jančič, Peter Musevski, Milan Vodopivec, Branko Ličen, Bine Matoh, Helena Peršuh, Ana Facchini k. g., Mira Lampe-Vujičić, Ivo Barišič, Radoš Bolčina, Dragica Kokot, Vojko Belšak k. g., Primož Pirnat, Aleksander Krošl k. g., Dušana Ristič, Iztok Mlakar, Barbara Babič, Nevenka Vrančič in Rastko Krošl. Ponojitve se bodo zvrstile 12., 13. in 20. oktobra ob 20. uri.

tev ponudbe sežanskih zdravstvenih operaterjev, ki ciljajo k temu, da Sežana postane kakovosten rehabilitacijski in gerontološki center, je bila povod za širšo razpravo o možnostih sodelovanja npr. med Trstom in Sežano, med Trstom in Izolo ter med Gorico in Šempetrom. Teh možnosti je več in se nanašajo npr. na sodelovanje na področju diabetologije (na Obali imajo dober dispanzer, je bilo rečeno), ortopedije in kardiologije. Razvijati je treba skupen koncept zdravstva ob meji in se zavedati, da je treba resurce tudi racionalizirati, poleg tega področja zdravstva ni mogoče ločevati od področja socialne. Pri tem se je odprlo novo pomembno poglavje sodelovanja na Tržaškem; med Gorico in Šempetrom pa je že pred časom steklo pomembno spoznavno sodelovanje s konkretnimi projekti (npr. na področju problematike drog). Rešiti je treba tudi probleme, ki so vezani na državno in evropsko birokracijo. Žal pa v programu Phare za leto 2002 niso predvidena sredstva za zdravstveno infrastrukturo.

Podpora čezmejnemu sodelovanju in njegovemu pomenu je na sobotnem srečanju županov v Sežani izrazil tudi slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel (poleg njega sta bila prisotna tudi generalna konzulka Slovenije v Trstu Jadranka Šturm Kocjan in italijanski konzul v Kopru Bruno Scapini). Pri tem je poudaril dosežke na področju sodelovanja med Slovenijo in Furlanijo-Julijsko krajino, pri čemer se je zavzel za sklenitev dvostranskega sporazuma z Italijo glede čezmejnega zaposlovanja in prostega pretoka delovne sile. Poleg tega je Rupel izrazil tudi pričakovanje Slovenije za celovito izvajanje zakona za zaščito slovenske manjšine v Italiji, in to na vsem območju, kjer živi manjšina. Zavzel se je za to, da paritetni odbor čimprej začne z delom, pri tem pa je poudaril pričakovanje, da se bodo vse občine, kjer zgodovinsko živi slovenska manjšina, opredelile za izvajanje zakona.

Sobotnega srečanja se je udeležilo večje število županov obmejnih občin, čeprav jih je bilo povabljenih mnogo več (vsega skupaj skoraj 50 občin, prisotnih pa jih je bilo precej manj). Tudi slovenski županov z italijanske strani meje ni bilo veliko, razen nekaterih. Med temi je bil doberdobski župan Mario Lavrenčič, ki je podal zanimivo razmišljanje o sodelovanju na kulturnem področju in o takem razvoju Krasa, ki bi usklajeval ohranitev okolja s ponovnim pridobivanjem zgodovinskega spomina. V imenu goriskega zdravstvenega ravnatelja je nastopil tudi Bernard Špacapan, ki je orisal možnosti sodelovanja med gorško in šempetrsko bolnišnico. Zanimiva posega, ki pa sta bila žal - kljub zagotovljenemu simultnemu prevajanju - podana v italijanščini. Samo v italijanščini pa so bili tudi nazivi občin - tudi slovenskih - ki se nahajajo na italijanski strani meje.

NAPOVEDI DRŽAVNE SEKRETARKE RS MAGDALENE TOVORNIK

USTANOVITEV DRŽAVNE USTANOVE IN MUZEJA

Magdalena Tovornik, državna sekretarka na slovenskem ministrstvu za zunanje zadeve in vodja urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, je v daljšem intervjuju, objavljenem v zadnji številki neustrankarske revije za socialna, politična, zgodovinska in kulturna vprašanja, Svobodna misel, pojasnila izhodišča, vidike in značilnosti svojega delovanja ter prizadevanja za premostitev materialnih in drugih težav rojakov, ki žive znanj matične države. Dejala je, "da je potrebno spodbujanje narodnostne istovetnosti, ko gre za Slovence v sosednjih državah in po svetu, ne pa razširjanje in utelejanje politike". Opozorila je, "da si želimo sprave med Slovenci doma in v tujini, saj ni bilo koristno, ko smo v zadnjih desetih letih iz Slovenije pospeševali ohranjanje razlik. Prepričani smo namreč, da ni pomembno, katera politična opcija je v Sloveniji na oblasti, ker je vsaka bila oz. bo legitimna in demokratično izvoljena". Sicer pa ima vsak Slovenec doma in v tujini pravico do kakršnegakoli političnega prepričanja, denar davkoplačevalcev

pa se mora uporabljati le za naloge, določene z ustavo. Namenjen mora torej biti vsem Slovincem za ohranjanje njihove narodnostne istovetnosti ter jezikovne in kulturne zaveštvi. Po njenem mnenju se v Sloveniji "tudi zaradi dobrega obveščanja javnih občil čedalje bolj zavedajo, da živi zunaj matične države približno 500.000 Slovencev".

Povedala je, da v okviru parlamentarne komisije za Slovence po svetu pripravljajo prvo resolucijo o Slovincih na tujem. Zdaj imamo namreč samo resolucijo o narodnostnih skupnostih v sosednjih državah, Avstriji, Italiji in na Madžarskem. Želijo, da bi Državni zbor čimprej sprejel poseben zakon o Slovincih po svetu, za katerega bi bila omenjena resolucija lahko dobra podlaga. Glede na ustavne določbe sta za naše rojake pristojna predvsem parlamentarna komisija za Slovence po svetu, pri vladi oz. ministrstvu za zunanje zadeve pa Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu. Izvajalci posameznih projektov pa so društva Slovenska izseljenska matica, Svetovni

slovenski kongres in Slovenija v svetu. Ob upoštevanju dejstva, da Slovenci, ki ne živijo v matični domovini, predstavljajo del narodnega telesa, bi država morala imeti neko ustanovo, ki bi bila osrednja za vse Slovence po svetu. Zdaj imamo namesto nje omenjena tri društva, ki delujejo po svoji logiki. Ne razmišljamo o razpustitvi Slovenske izseljenske matice, Svetovnega slovenskega kongresa in Slovenije v svetu, ampak nameravamo ob njih ustanoviti Slovenski dom, osrednjo državno ustanovo, ki bo pomenila logično nadaljevanje državne organiziranosti na področju skrbi za izseljenca in Slovence po svetu. Zunaj države pa želimo poenotiti organiziranost društev.

Magdalena Tovornik je na vprašanje, kako je z vračanjem naših ljudi v domovino, odgovorila, "da se je v Slovenijo vrnilo premalo zdomcev. Kdor se je nameraval vrniti, se je namreč že vrnil. Seveda pa bodo nekateri prišli živet v domovino po upokojitvi. Mlajši se tačas ne vračajo. Z vključitvijo Slovenije v EU bo ločnica med njihovo in našo domovino tanj-

ša, ne nezadnje bomo imeli enak denar in enake potne liste. Bolj pa bi morali okrepiti gospodarsko sodelovanje, pri katerem pa ne moremo računati zgolj na domoljubje naših rojakov, ampak na kombinacijo ekonomskega interesa in domoljublja".

Eden od osrednjih ciljev urada za Slovence v zamejstvu in po svetu je tudi skrb za arhive, saj se zavedamo, da je zgodovina naših rojakov v tujini del zgodovine vsega slovenskega naroda. Slovenija je zelo zainteresirana ne samo za zbiranje gradiva, ampak tudi za to, da se zanj pridobi ustrezen prostor. Naš končni cilj pa je ureditev muzeja izseljenstva v Ljubljani. V vmesnem času pa moramo vnaprej skrbeti za ohranjanje arhivov o slovenskem izseljenstvu. Letos smo za ta namen zagotovili sredstva za arhive in druge dokumente v Argentini, Kanadi in Avstraliji.

V omenjenem pogovoru, objavljenem v reviji Svobodna misel, je Magdalena Tovornik povedala, da ima Urad za Slovence po svetu v tem letu na voljo milijardo 730 milijonov evrov, ta sredstva pa so namenjena za Slovence v Avstriji, Italiji in na Madžarskem, kot tudi za naše rojake drugod v tujini.

M

13

ČETRTEK,
11. OKTOBRA
2001

ZDRAVILNA IN AROMATIČNA RASTLINA

ITALIJANSKO PRAVO

REFORMA DRUŽBENEGA PRAVA (2)

DAMJAN HLEDE

Zakon poverja vlado naj izvede reformo kapitalističnih družb v skladu z nekaterimi specifičnimi načeli. Cilj reforme mora biti v pospeševanju ustanavljanja, razvoja in konkurenčnosti podjetij, tudi z omogočanjem čim širšega dostopa do notranjih in mednarodnih kapitalističnih trgov. Sredstva, s katerimi zakonodajalec načrtuje, da bo ta cilj lahko dosežen, pa so naslednja: poenostavitev družbene ureditve, povečanje statutarne avtonomije, prilagoditev družbenih modelov potrebam podjetij. Izvajalni odloki bodo morali "ovrednotiti podjetniški značaj družb" in točno ter jasno določiti naloge in odgovornosti družbenih organov. Reforma kapitalističnih družb bo morala temeljiti (tako kot sedaj) na dveh družbenih modelih, na družbi z omejeno odgovornostjo in na delniški družbi z varianto delniške komandite družbe. Urediti bo morala oblike udeležnosti družb v drugih družbah oz. ustanovah in tako preseči sedanjo negotovost z ozirom predvsem na odnose med kapitalističnimi družbami na eni strani ter zadrugami in združenji na drugi. Nazadnje bodo morali izvajalni odloki končno urediti tudi področje družbenih grupacij v spoštovanju načel prozornosti in uravnovešenja vseh interesov, ki so prisotni v tovrstnih operacijah.

Tretji člen zakona vsebuje načela, ki jih bodo morali izvajalni odloki uresničiti s specifičnim ozirom na družbo z omejeno odgovornostjo (S.r.l.). Norme, ki bodo urejevale ta družbeni model, bodo morale temeljiti na središčni vlogi člana in pogodbenih odnosov med člani. Tudi z ozirom na družbe z omejeno odgovornostjo je podčrtana statutarna avtonomija, kateri se pridružuje načelo proste izbire organizacijskih oblik, s pozornostjo na načelo gotovosti odnosov s tretjimi ne-člani.

Poleg teh splošnih smernic določa zakon še nekatera področja, ki jih bodo morali izvršilni odloki izrecno in specifično urediti. Poenostaviti bodo morali postopek ustanavljanja družbe, s potrditvijo novih norm o homologaciji, ki jih je pred kratkim uvedel zakon št. 340/2000, z odpravo nepotrebnih obveznosti in s točnejšo določitvijo načinov nadzora, ki ga mora izvesti notar v zvezi z listinami, ki vsebujejo statutarne spremembe na podlagi istega zakona 340/2000, ki je odpravil sodni nadzor.

Dalje bodo morali izvršilni odloki urediti tudi najnižjo nujno višino družbenega kapitala, urediti določila o družbenih vložkih, povečati avtonomijo v zvezi s prenosi družbenih deležev ter sankcionirati z ničnostjo tista statutarna določila, ki predvidevajo neprenosljivost družbenega deleža brez možnosti odstopa od družbe.

DALJE

SLOVESNA OTVORITEV MA TRŽIŠKEM

KINEMAX OBRATUJE

FOTO BUMBACA

Minuli četrtek, 4. t.m., je bilo zvečer v Trzinu slovesno, saj je družba Transmedia predala namenu enega svojih najzahvalnejših projektov, Kinemax, to je najsodobnejši večdvoranski kinematografski center.

Na primerni radoživ slovesnosti so organizatorji predali namenu center zabave, v katerem bo v petih dvoranah s skupnimi več kot 1200 udobnimi sedeži prišlo na svoj račun predvsem občinstvo, ki hoče gledati filme v udobnih sedežih in predvsem pa v prostorih, ki so tehnično vrhunsko opremljeni. Filmski svet je pred leti zašel v težave predvsem zato, ker so pol stoletja ali več stare kinodvorane pokazale vso dotrajanost in vso svojo staromodnost in zaradi tega ljudje v kinodvorane nismo več hodili. V take centre, kakršen je Kinemax, bo predvsem mlad človek rad zahajal, saj je poskrbljeno, da bo v centru Kinemax še prodajalna s fil-

mi in vsemi "pritiklinami", ki spadajo k sodobnemu filmu. Poleg tega je v Kinemaxu tudi otroški vrtec, ki bo omogočal staršem miren ogled filma, medtem ko bodo za njihove otroke skrbele vzgojiteljice. V Kinemaxu bo tudi gostišče.

Te dni se je veliko govorilo in pisalo, da je Kinemax sad dela pridnih delničarjev in vodstva družbe Transmedia, ki je v slovenski lasti, saj je njen predsednik dr. Boris Peric, ki se je na slovesnosti tudi spomnil pokojnega "idejnega" očeta tega centra in vodje Kinoateljeja prof. Darka Bratine. Ne dvomimo v dejstvo, da je družba slovenska, da je to velika pridobitev za slovensko gospodarstvo in nam je prav zato še toliko bolj žal, ker na slovesnosti, ki se je je udeležilo vsaj petsto ljudi, ni bila izrečena ena sama slovenska beseda. Takega početja si organizator ne bi smel dovoliti!

ČAS ZA SAJENJE ČESNA

Oktober je zelo primeren čas za sajenje česna. Jeseni posajen česen se lepo razvije do hujšega mraza in nato spomladi brez večjih težav nadaljuje svoj razvoj. Zemlja za česen ne sme biti premokra in ne sme biti neposredno ob obdelavi tal pognojena s hlevskim gnojem, lega pa naj bo sončna in zavarovana pred vetrom. Paziti moramo tudi, da česna, podobno kot velja za čebulo, ne sadimo dve leti zaporedoma na isto mesto, ker so v tleh lahko klice nekaterih glivičnih boleznih, ki bi povzročile gnitje, ali škodljivci, ki uničijo pridelek. Ko pripravimo tla, upoštevajmo, da česnu škoduje zastajanje vode. Zato je priporočljivo pripraviti gredice, ki naj bodo vsaj 15-20 cm visoke, da voda lažje odteče. Površina pred sajenjem pa naj bo dobro razdrobljena, da ni težav pri kaljenju. Razne vrtnarske knjige priporočajo kar gosto

sajenje, vendar je zaradi obdelave tal primerno, da je v vrsti razdalja med posajenimi stroki petnajst centimetrov, med vrstami pa naj bo vsaj 25-30 cm razdalje, ker bomo lažje pleli in rahljali tla, za kar je česen zelo hvaležen.

Za večjo medvrstno razdaljo pa se odločimo, če nameravamo vmes posejati še kako drugo povrtnino, tako torej sprejmemo koncept združevanja različnih povrtnin na isti površini, ker si vzajemno koristijo.

Zelo ugodno je, če med vrste česna posejemo rukvico, redkvico, korenje ali posadimo solato.

Česen vzgojimo iz najlepših strokov, ki sestavljajo glavico. Odbira-

mo jih iz glavic, ki so popolnoma zdrave in lepo razvite. Priporočljivo je vsaj občasno nabaviti novo seme, se pravi nove glave, ki jih dobimo v semenarjih in za katere proizvajalci jamčijo, da so virusno neoporne.

Glavico razdelimo na stroke neposredno pred saditvijo in jih posadimo približno tri centimetre globoko, tako da je vrhnji, koničasti del zgo-

globoko, tako da je vrhnji, koničasti del zgo-

SLOVENIJA

VKLJUČEVANJE SLOVENIJE V EU

RAZVOJ OBMEJNIH OBMOČIJ Z ITALIJO

Območna TV Primorka v Šempetru pri Gorici je v torek, 2. t.m., objavila daljši pogovor z dr. Janezom Potočnikom, ministrom svetnikom in vodjem ožje pogajalske skupine za vstop Slovenije v EU. TV Primorka, ki ima gledalce tudi v Gorici in okoliških krajih, je pogovor ponovila v sredo, 3. oktobra. Gast je v omenjeni oddaji poudaril, da pogajanja za vključitev Slovenije v EU ugodno potekajo, zaradi česar naj bi bile priprave za vstop v omenjeno evropsko povezavo končane do konca leta 2002, država pa bi bila vanjo vključena v letu 2004. Vseh 15 držav članic EU je zadovoljnih s pogajanjem in Sloveniji izrekajo priznanje za priprave, ki jih izvaja. Lojalni partnerici sta pri tem tudi Avstrija in Italija, ki sicer občasno menita, da imata nekatere nerešene probleme v dvostranskih odnosih s Slovenijo.

Dr. Janez Potočnik je v pogovoru obsirno obravnaval tudi pomen, ki ga bo vključitev Slovenije v EU lahko imela za sta-

nje in razvoj obmejnih območij z Italijo. Oblikovali naj bi se novi kvalitetnejši odnosi ob meji med Slovenijo in Italijo, tudi kar zadeva status zaposlovanja. Državi naj bi sklenili dvostranski sporazum o zaposlovanju čez mejo, za kar si sicer prizadeva tudi predsednik Goriške pokrajine Giorgio Brandolin. Po podatkih, ki jih je navedel, naj bi bilo v Trstu sedaj zaposlenih okoli 6 tisoč delavcev iz Slovenije, ki imajo urejen svoj pravni položaj, se pravi, da imajo dovoljenje za delo. Nadaljnjih okoli 6 tisoč delavcev iz Slovenije, zlasti iz obmejnih območij z Italijo, pa je zaposlenih v Gorici in Vidmu.

Ministrski svetnik in vodja ožje pogajalske skupine za vstop Slovenije v EU je v omenjenem pogovoru menil, da bo Slovenija evro, novo skupno evropsko valuto, lahko uvedla dve do tri leta po njenem sprejemu v EU. To naj bi se torej zgodilo leta 2006 ali morda leto kasneje.

M

OD RAZDRTEGA DO VRTOJBE

SLOVESNO ODPRLI NOV ODSEK HITRE CESTE

V ponedeljek, 1. oktobra, so slovesno odprli nov 3,4 kilometrov dolg odsek hitre ceste Razdrto-Podnanos-Vipave, in sicer med Vipavo in Logom. Navezuje se na že prej zgrajeno hitro cesto (goriško različico avtoceste) do Vrtojbe. Odsek je zgrajen tako, da zagotavlja sodoben, varen in nemoten promet. Da bo ta odsek povsem ustrezen, morajo dokončati še 400 metrov dolg prikluček do Vipave.

Gradnja omenjenega odseka hitre ceste je trajala enajst mesecev, izvajalci glavnih gradbenih del so bile gospodarske družbe Primorje iz Ajdovščine, SCT iz Ljubljane in Kraški zidar iz Sežane. Objekte na trasi pa je zgradilo podjetje Gradis Nizke gradnje iz Maribora. Vrednost vseh del na odseku hitre ceste med Vipavo in Logom znaša 4,012 milijarde tolarjev, sredstva pa so pridobili iz namenskega vira (t.i. bencinskega tolarja in cestnin), pa tudi z delom brezobrestnega posojila Italije, za katerega je DARS

(Družba za avtoceste Slovenije) sklenil pogodbo z italijansko avtocestno družbo Autovie Venete.

Skupaj z novim odsekom je hitra cesta po Vipavski dolini zdaj dolga 30,8 km. Po zgraditvi zadnjega odseka od Razdrtega do Vipave pa bo njena dolžina znašala nekaj manj kot 42 km. Ta zadnji del bo tudi tehnično izredno zahteven, saj bo potekal v Rebrnicah, a razgibanem območju z izvirnim naravnim okoljem, ki ga bo treba zavarovati. Dela na odseku Rebrnice se bodo predvidoma pričela v letu 2002.

Predstavniki družbe za avtoceste (DARS) so častnikarjem na slovesnosti v Vipavi povedali, da je bilo v Sloveniji od leta 1994 pa do meseca oktobra 2001 zgrajenih 215,2 km avtocest oziroma hitrih cest, kar je več kot štrideset odstotkov dolžine omenjenih prometnic, predvidenih v nacionalnem programu gradnje avtocest v Sloveniji.

M

Evrokotiček

MARA PETAROS

Naša sodelavka odgovarja na vprašanja o uvedbi evra. Bralce vabimo, naj nam posredujejo svoja vprašanja glede nove valute po e-mailu, faksu, tradicionalni pošti ali telefonu; mi bomo to posredovali naši sodelavki.

Vpr.: "Zanima me, ali bodo kovanci in bankovci evra enaki v vseh 12 evropskih državah, ki bodo kmalu stopile na pot evra? Če bodo npr. italijanski drugačni od avstrijskih oz. španskih, bomo lahko te naše bankovce in kovance nemoteno uporabljali v vseh državah Evropske unije?"

Odg.: Bankovci, ki jih bomo morali uporabljati od 01. 01. 2002 dalje, bodo v vseh državah enaki. Evropska centralna banka je že leta 1996 razpisala natečaj za grafično podobo bankovcev. Natečaj je zmagal Avstrijec Robert Kalina, ki je zaposlen pri Avstrijski centralni banki. Z vodilno temo si je zmagovalec natečaja izbral razna obdobja in arhitektonske stile v Evropi. Tako se bankovci nanašajo na sedem najpomembnejših obdobij iz evropske umetnostne zgodovine. Na eni strani bankovcev so okna in vrata, ki simbolizirajo odprtost do bližnjega, ki je tudi glavno vodilo evropskih držav, ki so pristopile k Evropski monetarni uniji. Na isti strani najdemo tudi 12 zvezd, ki predstavljajo

Evropsko unijo. Na hrbtni strani bankovcev pa je most, ki predstavlja most med ljudmi in velikim sodelovanjem, ki se razvija med državami Evropske monetarne unije ter med Evropsko monetarno unijo in ostalim svetom. Kovanci pa so različni. Na eni strani so v vseh 12 državah enaki. Na tej strani je narisano obris držav, ki sestavljajo Evropsko monetarno unijo, na razne načine. To skupno stran si je zamislil Luc Luycx, ki je zaposlen pri belgijski kovnici denarja. Druga stran pa je v posameznih državah različna. Vsaka država je morala personalizirati stran. Za to si je zbrala tiste elemente, ki so za določeno državo najbolj značilni. Tako bo npr. v Italiji na kovancu za 5 evrocentov narisano Ko-

losej, na kovancu za 2 evra bo Dante Alighieri, na kovancu za 1 evro pa Leonardo Vitruvijski človek, itd.. Na avstrijskih kovancih bomo lahko občudovali encijan (kovancu za 1 evrocent), planiko (kovancu za 2 evrocenta), cerkev sv. Štefana na Dunaju (kovancu za 10 evrocentov) ipd. Irci pa so se odločili, da bo na eni strani kovancev njihovo tipično glasbilo. Čeprav bodo kovanci na eni strani različni, jih bomo lahko uporabljali kjerkoli, ne glede na to, v kateri državi se trenutno nahajamo, saj bodo imeli povsod enako vrednost. Morda bo celo zanimivo odkrivati, od kod določen kovancu prihaja, in občudovati raznolikost kovancev.

ALTURA-OLYMPIA 0:2 (19:25, 16:25)

USPELO NAM BO!

(Olympia: Geotti, J. Terpin, B. Šiligoj, Grauner, Dorn, Pintar, G. Šiligoj, J. Hlede, Špacapan, F. Hlede)

Moška odbojarska ekipa Olympie je tudi tretjo tekmo, večinoma za deželno ekipo, zmagala in si tako zagotovila mesto v polfinalih, kjer bo igrala proti San Vitu. Zmaga Olympie ni nikoli bila postavljena v dvom, saj so naši že od vsega začetka dobro napadali in branili ter si z dobro igro brez težav prisvojili oba seta. Altura sploh ni predstavljala večjih težav, saj je igrala izredno neurejeno. Po tekmi smo se pogovorili s trenerjem Olympie Claudio Conzem, ki nam je povedal nekaj mnenj o tekmi in nam predstavil letošnje moško ekipo Olympie.

Claudio, bi se nam lahko predstavil?

Imenujem se Claudio Conz, rodim se v Vidmu, živim pa v Červinjanu. Po poklicu sem profesor telesne vzgoje. Kot igralec sem igral pri VBU (Volleyball Udine) v B1 ligi, ko pa sem diplomiral na Zavodu za telesno vzgojo (ISEF), sem začel trenirati najprej mladince VBU, potem pa razne ekipe C, B in A2 lige. Sedaj sem že drugo leto trener moške ekipe Olympie.

Kakšni so tvoji vtisi po sobotni tekmi?

Že od vsega začetka je bilo jasno, da ne bomo imeli posebnih težav, da bi premagali tržaško ekipo Altura, saj je bila naša premoč očitna. Na igrišču smo stopili koncentrirani tako, da smo že od vsega začetka igrali dobro. Zadovoljni smo predvsem, ker smo se s to zmago uvrstili v polfinale deželnega pokala, kjer bomo igrali proti San Vitu, ekipi, ki je letos med favoriti za napredovanje v B2 ligo. Tekma bo nedvomno zelo zahtevna in napeta, mi pa bomo na vsak način skušali odnesti pozitiven rezultat.

Katere so glavne novosti letošnje moške ekipe?

Glavna novost je prihod Luca Geottija, centra, ki je lani igral pri Villi Vicentini. Vrnil se je tudi center Damjan Dorn, ki je razpolagamo letos z dvema dobrima centroma. Lansko leto nam je namreč prav ta pozicija povzročala težave, saj sta jo morala prevzeti brata Janez in Simon Terpin, ki sta se letos vrnila na svojo tolkaško pozicijo.

Kako je pa z mladimi igralci?

Letos se je ekipi pridružilo kar nekaj mladih igralcev, od nekaterih izmed njih pa si pričakujem veliko. Omenil bi predvsem Roka Bernetiča, ki je lani pri petnajstih letih že igral v deželni mladinski reprezentanci.

Mislíš, da ima Olympia kakšne prednosti v primerjavi z drugimi italijanskimi ekipami?

Igralcem sem že večkrat poudaril prav to, da imajo kot slovenska ekipa veliko prednost pred drugimi italijanskimi skupinami, saj jih na odbojko ne veže le ljubezen do športa, temveč tudi ljubezen do narodne manjšine, v katero spadajo. Italijanski odbojkarji igrajo pogosto le za razvedrilo, medtem ko vlada v slovenski ekipi večji čut do skupine in so zato vezi med igralci trdnjše. To je nedvomno izredno velika prednost.

Katere cilje ste si postavili za letošnje prvenstvo?

Prvi cilj, ki smo si ga zastavili, smo sicer že dosegli z uvrstitvijo v polfinale deželnega pokala. S prihodom Luca Geottija pa je ekipa še bolj kompetitivna od lanskega leta, zato upamo, da se bomo uvrstili v play-off, za kar bomo morali doseči prva štiri mesta na lestvici.

pš

"Z EKIPO GOVOLLEY BI RADA DOSEGLA A2 LIGO"

ERIKA JAZBAR

Svetlana Safronova trenira združeno žensko ekipo Govolley, ki je nastala iz združitve ženskih članskih ekip SZ Olympia in OK Val. Za sabo ima nadvse zanimivo in pomembno zgodbo kot odbojkarica, ki je dosegla marsikatero pomembno zmago. Z njo smo se pogovorili o odbojki, njenem življenju, o Gorici in še o marsičem.

Začnimo torej pri vaši življenjski izkušnji. Bi se predstavili našim bralcem?

Odbojko igram že toliko let, da svojega curriculumuma do podtankosti niti ne bi znala povedati. Ne bom naštevala vsega, tako bom povedala le najpomembnejše, in sicer da smo leta 1980 zmagali s sovjetsko ekipo olimpiado, leta 1985 pa evropsko prvenstvo. To je zame najpomembnejše.

Koliko let se ubadate z odbojko?

Saj niti ne vem, začela sem pri 13 letih, to pomeni, da odbojko igram približno 27 let. Rodila sem se v Moskvi, kjer sem začela z odbojko v nižji srednji šoli v šolski ekipi. V Moskvi sem tudi doštudirala, končala sem ISEF, do 29. leta sem ostala v Moskvi.

Kaj pa potem?

Prišla sem v Reggio Calabria, kjer so me poklicali v domačo ekipo, ki je igrala v A1 ligi.

Kako ste se znašli?

Na začetku ni bilo ravno najbolje, saj niti jezika nisem znala; okolje, ljudje, družba in kultura so bili povsem drugačni. Imela sem še majhno hčerko, staro komaj 10 mesecev, tako je bilo na začetku kar nekaj problemov. Vse je bilo drugačno; dejstvo da, nisem poznala jezika, je vse skupaj zakompljalo, ker ni bilo mogoče

Svetlana Safronova na obisku na našem uredništvu

komunicirati niti najosnovnejših stvari. Jezika sem se naučila kar sama, brez tečajev, saj nisem imela niti časa. Punčka in dva treninga na dan so mi popolnoma zapolnili dneve. Iz Reggia sem šla nato v Messino, kjer sem pri ekipi ostala sedem let. Mesto sem vžljubila, navezala sem prijateljske stike; bilo je nadvse lepo obdobje, vseč so mi bili tudi ljudje, mediteranski, toplejši. Po sedmih letih, ko smo igrali v A1 in A2 ligi, ekipe ni bilo več, tako sem odločila, da bi lahko trenirala. Pred dvema letoma ste me poklicali v Gorico.

Kako je prestopiti iz igre v ekipi v trenersko vlogo?

Zelo težko je, še težje, pa če ob treniranju v ekipi tudi igraš. Gre za drugačna svetova. Ko tudi igraš, ne razumeš do podtankosti vseh odtenkov, ki jih pri treniranju moraš poznati. Če igraš, je povsem drugačno, ker ekipi lahko pomagaš neposredno, od znotraj, ko tre-

niraš pa sediš in igro gledaš od zunaj. Po prvih začetkih sem se precej živela v novo vlogo. Danes nimam več problemov.

Spregovorimo o ekipi!

Razpolagamo z nekaterimi zelo zanimivimi mladimi igralci, na splošno gre za dobro ekipo, ki rada dela, čeprav so to dekleta, ki ob treniranju tudi študirajo in delajo. Vseh igralcev je trinajst, treniramo pa štirikrat na teden.

Kakšna pa je za vas Gorica?

Prve mesece sem jo morala na novo spoznati, saj so življenje, ljudje in obnašanje na jugu povsem drugačni. Navezati sem morala nova prijateljstva in se prilagoditi novemu okolju. V Gorici živim že tretje leto in mislim, da sem našla svoj prostor.

Kako gledate na odnose med slovensko in italijansko skupnostjo v našem mestu?

Kot zunanji opazovalec ne vidim velikih trenj, mislim, da je stopnja sožitja dobra. Zelo dobro poznam odnose v ekipi, v kateri so tudi nekatere italijanske igralke, in moram povedati, da teh vprašanj si nisem nikoli postavljala, ker problemov enostavno ni.

Katere so glavne razlike med Italijo in Rusijo?

Zelo težko vprašanje. Gre za povsem drugačna svetova. Lahko govorimo o družbi, kulturi, o veri. Na splošno bi povedala, da je v Italiji življenje prijetnejše, bolj umirjeno, več je udobnosti. Ko sem npr. iz Rusije prišla v Italijo, so bile takrat pri nas trgovine prazne. Sedaj tega ni več, ker smo preživeli težko obdobje. Tudi mentaliteta je zelo drugačna, v Italiji ima družina zelo močno vlogo, pri nas pa so zelo pomembna tudi prijateljstva.

Kako pa se razlikuje šport?

V Italiji je šport pogosto le razvedrilo, v Rusiji pa moraš pogosto pošteno trpeti. Sedem let sem bila v državni reprezentanci in se je dogajalo, da sem bila doma le mesec dni na leto.

Se vračate v Rusijo?

Pogosto se vračam v Moskvo, ker imam tam starše, brata in moža. Rusija se je danes povsem spremenila. Živim 11 let v Italiji. Ko se vračam v Moskvo, najdem vedno novosti v mestu, ljudeh, v okolju. Ljudje so se bolj zaprli v svoje družine, imajo vedno manj časa, prijateljstvo ni več taka vrednota, kot je bila nekoč. Družba se je spremenila po eni strani na bolje, po drugi na slabše. Velik družbeni problem so starejši občani, saj so pokojnine tako nizke, da ne preživijo.

Kaj pa šport? Se je spremenil?

Seveda. Ko sem igrala v Rusiji, smo imeli vsi enake plače. Danes, če si dober igralec in vložiš v odbojko ali na splošno v šport veliko truda, boš tudi ekonomsko poplačan. V glavnem pa se je spremenila mentaliteta in to na slabše, ker pred desetimi, dvajsetimi leti smo igrali za našo državo, danes igrajo za denar. Vsaj tak je moj vtis.

Kakšne načrte imate?

V Rusijo se verjetno ne bom vrnila, s hčerjo Svetlano živiva že enajst let v Italiji. Življenje trenerja je pač čudno, ker danes si v Gorici, jutri na drugem koncu Italije ali bogve kje. Nameram pa nadaljevati s treniranjem, saj je to delo, ki mi daje zadoščenje, predvsem ko opazujem ekipo, ki raste in se izboljšuje. Ko sem prišla v Gorico, je bila ekipa v C ligi, prišli smo v B2 ligo, lansko leto smo na prvenstvu krasno igrali, za las nismo dosegli B1 lige.

V Gorici se zelo dobro počutim, ekipa dobro dela in odbojka je na dobri ravni. Z našo ekipo bi rada dosegla A2 ligo.

KOTALKANJE / SIJAJEN USPEH

TANJA ROMANO TRIKRATNA EVROPSKA PRVAKINJA

veznih likih premočno zmagala pred Nemkama Sabrina Renner in Simone Brandlin. Slavje se je ponovilo kar dvakrat v petek, 5. t.m., ko je dosegla prvo mesto in zlato kolajno najprej v prostem programu (bila je to njena prva zmaga v tej panogi na mednarodni ravni), kjer je prehitela Španko Alexio Rojo in Italijanko Francesco Ciani Pas-

seri, nato pa še v kombinaciji pred Passerijevo in Portugalko Diano Ribeiro.

Trikratna evropska zmaga v Bariju je prinesla Tanji nepopisno veselje, tudi in predvsem zato, ker je do nje prišlo po poškodbi, zaradi katere je bil vprašljiv sam njen nastop na prvenstvu. Skorajda brezhilbna izvedba programov pa je

dokaz, da se je Tanja Romano vrnila v tisto odlično formo in pripravljenost, s katerima je v preteklosti že osvojila vrsto državnih in mednarodnih lovorik. To je tudi izjemno dobra popotnica za prihodnje nastope, ki bodo v znamenju prehoda v višjo kategorijo, kategorijo članic. Tanja si je v Bariju ogledala tudi nastope članic in očitno meni, da se lahko enakovredno kosa s starejšimi tekmicami in da jih lahko tudi premaga. Na nastop v višji kategoriji se je že začela aktivno pripravljati in trenirati.

33. BARCOLANA: PRIČAKUJEJO ČEZ 2000 JADRNIK

Pričakovanje pred izvedbo regate za 33. Jesenski pokal - Barcolane oz. Barkovljanke - se veča. 33. Barcolana bo v nedeljo, 14. t.m., organizatorji - Jadranski klub Barkovlje-Grljan - pričakujejo rekordno udeležbo preko dvatisoč jadrnic. Dolejš je jih je prijavilo manj, vendar vpisovanje traja do sobote.

Že preteklo nedeljo, 7. t.m., pa je bila na sporedu t.i. "mala Barcolana" oz. "Barcolanina", ki je namenjena mlajšim jadralcem. Slednji niso imeli ravno velike sreče z vremenom, saj je v Tržaškem zalivu prevlado-

valo brezvetrje. Sobotno tekmovalstvo je odpadlo, malim tekmovalcem pa je v nedeljo prišel na pomoč šibek vetrič. Zmagal je Tržačan Stefan Cherin pred Hrvatom Ivanom Pučičem in Italijanom Matteom Giorgijem. Četrti je bil jadrlec seslanske Čupe Tomaž Legiša. Večje jadrnice so se isti dan pomerile v tekmovalstvu za trofejo Bernetti in zmagala je Riviera di Rimini, ki jo vodi Tržačan Lorenzo Bressan, na krovu pa ima tudi slavnega Mitjo Kosmino, večkratnega zmagovalca z jadrnico Gaia Legend, ki ima glavno besedo glede taktike.

DOMAČI ŠPORT

KOŠARKA

Peterka Virtusa iz Vidma je v soboto na stadionu Prvega maja v Trstu osvojila 8. memorial Borisa Tavčarja. V finalu je premagala Don Bosco s 84:77, potem ko je skozi vso tekmo zasledovala nasprotnika. Bor Radenska je, potem ko je v polfinalu za las izgubil z bodočimi zmagovalci, pristal na četrtem mestu, saj ga je v finalu za tretje mesto z 91:87 premagala tudi peterka iz Milj. Turnir je bil dober trening za vse

nastopajoče ekipe, ki igrajo v C2 ligi. Videmčani pa so še korak pred ostalimi. Na nagrajevanju se je nepozabnega preminulega Borovega košarkarja spomnila Borisova mama Ondina, predsednik košarkarskega kluba Bor Renato Štokelj pa je nagradil vse nastopajoče ekipe.

Košarkarji Jadrana Save so v soboto v prvem kolu C lige doživeli tesen domači poraz na igrišču goriškega Kulturnega doma proti peterki iz Starančana, pred katero so klonili s 65-

71. Jadran se je v zadnjih minutah približal tudi na dve sami točki zaostanka, kaj več pa ni zmožel. Najbolj spodbudno dejstvo je bilo, da lahko Jadran spet računa na številno in glasno publiko. Najboljši strellec v vrstah Jadrancev je bil tokrat Slavec, ki je dal 19 točk.

Pri Briščikih pa je organizator Kontovel osvojil Sedmi memorial Milana Starca. Kontovelci so v polfinalu najprej premagali Cicibono s 70-59, nato pa v finalu še Breg z 68-44. Brežani so si nastop v finalu za-

služili po tesni zmagi nad Kraškimi Zidarjem iz Sežane s 84-82, Sežanci pa so osvojili tretje mesto na turnirju, potem ko so odpravili Cicibono s 100-86.

AMATERSKI NOGOMET

Na vnaprej odigranem srečanju prve amaterske lige je prošeško Primorje doživelo domači poraz proti Domju z 1-2. Edini zadetek za Prosečane je dosegel Legiša sredi drugega polčasa. Tudi v tretji amaterski ligi so v soboto vnaprej odigrali tekmo v Bazovici. Druga po-

stava Zarje-Gaje je izgubila proti Beglianu z 1-3. Edini gol za vzhodnokraško enajsterico je dosegel Andrej Ban.

ODBOJKA

Igralci Vala Imse so se z gladko zmago s 3-0 proti skromnemu Cordenonsu uvrstili v drugo fazo državnega pokala. Podvig je uspel tudi združeni gorški ženski šesterki Siderimpeša, ki je v Trevisu s 3-1 odpravila Albatros in tako osvojila končno prvo mesto v kvalifikacijah. V deželnem pokalu so si nastop v nadaljnji fazi po-

pričakovanih zagotovili le moški Olympie Agrarie Terpin, ki so končali kvalifikacije nepremagani, in Slogašice. Obe postavi sta zmagali na Alturi pri Trstu z 2-0. Borovke Kmečke banke so premagale šesterki iz Ločnika in Fare z 2-1 oziroma 2-0, kljub temu pa se niso uvrstile v nadaljevanje pokala, prav tako to Slogaši Mine Eurospin, ki so klonili pred šesterko Il Pozzo z 2-0, in mladi Valovci, ki so bil slabši od San Vita.

ERIK DOLHAR

15

ČETRTEK,
11. OKTOBRA
2001

S 1. STRANI

64% ZA "DA"

Omeniti je dalje treba načelo "navpične subsidiarnosti", kar pomeni, da je zakonodajna oblast priznana tistim ustanovam, ki so najbližje prebivalcem, to je državljanom. V poštev prihajajo predvsem občine, pokrajine in tudi same dežele. Deželam, pokrajinam in občinam je priznana finančna avtonomija, kar pomeni, da smejo določati svoje davčne dajatve.

Naša dežela ima že v skladu s prvo republiško ustavo posebno avtonomijo, kar je posledica predvsem dejstva, da je v tej deželi prisotna slovenska narodna manjšina. Novi ustavni zakon seveda to avtonomijo ne le ohranja, temveč jo tudi nekoliko krepi. Praksa bo pokazala, kakšni bodo učinki novih zakonskih predpisov. Na splošno pa smemo trditi, da večja oblast, ki jo novi ustavni zakon priznava krajevnim upravam, to je občinam, pokrajinam in tudi deželam, bo zahtevala od izvoljenih predstavnikov mnogo več znanja in pripravljenosti. Odpira se torej novo poglavje, ko bo treba posvetiti mnogo več pozornosti t.i. politiki kadrov, se pravi, da odslej ne bo vseeno, kdo bo ljudstvo zastopal v posameznih krajevnih upravah. Gre za problem, ki pobliže zadeva tudi in predvsem našo slovensko narodnostno skupnost.

V SVETU IN V SLOVENIJI

MAŠČEVANJE

JANEZ JUHANT

Svetovna javnost še vedno težko dojema razsežnosti terorističnih napadov v ZDA. Vedno bolj zapletena se kaže tudi svetovna teroristična naveza, ki sega celo v same politične kroge, njenih razsežnosti pa ni lahko odkriti. Težko je odkriti te razsežnosti, zato ker ni tako malo ljudi vpletenih vanj. Tako sta npr. prejemnika Nobelove nagrade za mir pokojni izraelski predsednik Begin in vodja Palestincev Arafat začela s terorizmom. Podobno velja že za revolucionarje, kot je bil npr. voditelj jugoslovanskih komunistov Tito in še bi lahko naštevati. Terorizem pa so požele tudi zelo spodobne države in njihove tajne službe in niti ZDA niso izjema. Letos je minilo 40 let od tragične nepojasnjene smrti generalnega tajnika Združenih narodov Daga Hammarskjolda. Čeprav je skoraj gotovo, da je šlo za atentat na tega miroljubnega pravičnega Šveda, ki si je prizadeval, da bi bili pravičnosti deležni tudi kolonialni narodi, je nesreča ostala nepojasnjena. Dag Hammarskjold pa se je zapisal v zgodovino OZN kot žrtev boja za pravičnost in mir. Njegov osemletni mandat v OZN ima tudi simbolni spomenik - kapelo OZN, kjer naj bi tudi politiki molili za mir in pravičnost in si še bolj zanj prizadevali. On je v imenu OZN vodil

posredovalno misijo, da bi dosegel mir za Kongo in njen bogati del Katango, kjer so zahodne multinacionalne družbe uveljavljale svoje interese in izzvale državljansko vojno ter odcepil dežele in obubožanje obeh. Z nafto, uranom in drugimi plemenitimi kovinami bogato Katango so zahodni gospodarski in politični mogotci hoteli namreč še naprej izkoriščati, zato so iskali podkupljive in plačljive politike, ki ne bi nasprotovali njihovemu izkoriščanju. Podobno so ameriški in evropski politiki podpirali še mnoge druge podkupljive režime posebno novih postkolonialnih držav. Tudi v postkomunistični tranziciji so ZDA podpirale rajši bivše komuniste kot pa nove demokratične sile, čeprav so s tem krepile njihovo korupcijsko in mafijsko ozadje. Očitno je to posebno v Rusiji in v drugih tranzicijskih deželah. Podpore Angležev so deležni tudi naši postkomunisti, zato pa seveda nove demokratične sile niso mogle uspeli na volitvah in v svojih reformnih prizadevanjih. Kaže, da so ZDA napačno ocenile položaj, saj gotovo ni modro podpirati podkupljivih nedemokratov, zanemarjati pa politične sile, ki se trudijo za uveljavitev demokratičnih procesov. Nemški vojaški strokovnjak pa je po napadu na Svetovni trgovinski center izjavil, da bo ravno to spoznanje mo-

ralo prevladati v svetovni politiki: Bodočnost in zagotovilo miru so le samostojni, zreli in demokratični politiki in ZDA, EU in druge gospodarsko odločilne politične sile bodo morale sebi v prid podpirati takšno politiko. Žal pa so v preteklosti svetovne sile z napačnimi podporami pomagale vzgajati sile, ki gradijo na mafijskih in terorističnih metodah. Tako so v Afganistanu ZDA podpirale tudi bin Ladna in Talibane, ne da bi računale, da se bo to dolgoročno maščevalo.

Problem se zastavlja že na medčloveški ravni. Lahko sicer na hitro dobimo podporo človeka, ki je podkupljiv, če mu za to primerno plačamo. Hitro pa se bo obrnil zoper nas, ko mu bodo drugi plačali bolje. Zato ni dobro biti preveč kratkoviden, kar se potem rado maščuje. To velja posebno za vsako nasilje nad drugimi. Danes se nam tako maščuje zatiranje narodov, neupoštevanje drugače mislečih in nepripravljenost za dialog z nacionalnimi

in socialnimi manjšinami. Svet postaja vedno bolj očitna, vsakomur dostopna, a obenem vedno bolj zapletena kroglja, ki se vrti tudi zelo nepredvidljivo. Podobno kot človeško življenje. Če zatiramo otroka, se nam bo to slej ko prej maščevalo. Če preziramo tujce, bodo ilegalno prišli k nam in nam zamorili življenje. Dolgotrajno nasilje pa pušča nezacelejene rane in posamezniki in skupine, ki so ranjeni, postanejo vir nemira v družbi. Takšne rane je pustil v ljudeh bivši sistem. Ne le da nismo še pokopali številnih žrtev povojnega nasilja. Nič nista naše tožilstvo in policija storila za odkrivanje krivcev in vsaj za pravno zadoščenje tolikim žrtvam.

Seveda pa bomo to komaj kdaj dosegli, saj se s premoženjem državljanov, kot je to v primeru Ljubljanske banke v New Yorku, znova baranta po domače oziroma se ne ve, kdo pije, le plačevati bomo morali spet vsi davkoplačevalci. Medtem pa so si za poslovanje ob vseh teh malverzacijah upravitelji iz-

plačali mastne honorarje, ne da bi odgovarjali za karkoli.

Posledice tako imenovane uspešnega vladanja LDS pa postajajo vedno bolj očitne. Država se zadolžuje, okviri demokratičnega poslovanja se oziro, kar se kaže tudi ob novem predlogu poslovnika državnega zbora. Polagoma bodo tudi širše množice spoznale, da je blagostanje namenjeno izbrani manjšini, medtem ko naj večina živi vedno težje in bo zanje dobrodošla karitativna pomoč, čeprav bi se dalo s primernim davčnim sistemom in doslednim pobiranjem davkov od privilegiranih doseči večje ravnotežje.

Svetovni politiki in ostali državljani se zdaj sprašujemo, kaj storiti, da bi zajezili terorizem, mafijo in korupcijo. Brez temeljite vzgoje k poštenju, brez spodbujanja še mladih ter brez solidarnosti bodo v svetu vedno hujše napetosti in ne smemo se čuditi, da bo prihajalo tudi do takih nepredvidenih spopadov in napadov. Treba bo odpravljati vzroke socialnih, rasnih in verskih razlik. Pri nas bo treba tudi vernim dati prilžnost, da bolj dejavno oblikujejo družbeno življenje. Že zdaj pa vsi na podlagi svoje krščanske vere lahko delamo za mir in pravičnost med sabo in se upiramo zlu v svojih srcih in tudi v javnem življenju. Obisk tibetanskega vodje Dalaj Lame bo k takemu delovanju na podlagi dialoga in medsebojne sprave in odpuščanja le še dodatna spodbuda.

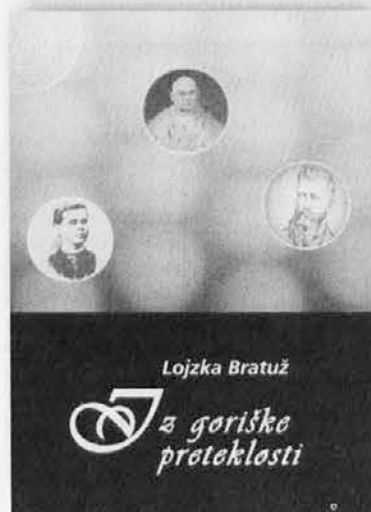
16

ČETRTEK,
11. OKTOBRA
2001

novo pri
Goriški Mohorjevi
družbi

Izbor štirinajstih
kronološko
razporejenih
prispevkov osvetljuje
besedila in like,
ki so skozi stoletja
zaznamovali
goriški
kulturni prostor.

LOJZKA BRATUŽ

IZ GORIŠKE PRETEKLOSTI

1851 MOHORJEVA
2001
Ta knjiga
je izdana v počastitev 150. obletnice
ustanovitve Društva sv. Mohorja.

Ali mislite, da dobro poznate
Vašo domačo slovensko banko?

Odkrijte vse bančne storitve,
ki Vam jih ponujamo.

Hranilna
pisma

Premoženjska
upravljanja

Zavarovalne
police

Obveznice

Mednarodni
investicijski skladi

Plačilno-kreditne
kartice

ZADRUŽNA BANKA
DOBERDOB in SOVODNJE

Različnost, naša moč.

www.bccdos.it

DOBERDOB • SOVODNJE OB SOČI • GORICA - ŠTANDREŽ • RONKE